

РЕПОРТАЖ ТИЖНЯ: ГОЛОВАНІВСЬК ПІСЛЯ ЛОЗІНСЬКОГО **18** СТОР

КОМУ ВИГІДНА НАЦІОНАЛІЗАЦІЯ БАНКІВ **24** СТОР

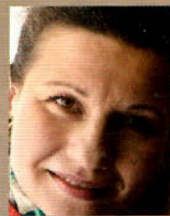
АНТОЛОГІЯ УКРАЇНСЬКОЇ РОК-МУЗИКИ **56** СТОР

Тиждень

український www.ut.net.ua

№ 28 (89), 10–16 ЛИПНЯ 2009 р.

ВІКТОРІЯ
ЛУК'ЯНЕЦЬ:
ШЛЯХ
ДО УСПІХУ
стор. 52

ХТО КОМУ КУМ

в українській політиці
Стор. 14

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

28 >

НОВІ ГОРИЗОНТИ З JAGUAR

X-Type 2.0L від 24 500 €*

X-Type 2.5L від 27 600 €*

X-Type 3.0L від 33 900 €*

JAGUAR

Jaguar X-TYPE піднімає Вас на новий рівень, де панує вишуканість. В автомобілях X-TYPE Ви знайдете фантастичну динаміку і чітку, вивірену керованість, якими прославилася марка Jaguar.

* Пролозіція діє з 15 липня по 31 серпня 2009 року. Розрахунок проводиться в гривні по курсу НБУ на дату оплати. Jaguar виставляє.

WINNER
Віннер Автомобілів

Пр-т Московський, 24д, Київ
Тел.: +380 (44) 499-99-94, факс: +380 (44) 496-45-83
E-mail: jaguar@winnerauto.ua, www.winnerauto.ua

Поки парламентська асамблея ОБСЄ закликає європейців покінчити зі сталінським минулим

розчистки історичного сміття в прямому й переносному сенсі не бракує. Про це – матеріал на стор. 8. Малюнок Віктора Кудіна.

так, як вони свого часу покінчили з гітлерівським, вилучили й площі нашій європейській країні прикрашають пам'ятники

радянської доби. Совок на монументальній пропаганді грошей не шкодував, тож роботи з

Тиждень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГМБХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора
 Наталія Васютин
Редактори Анатолій Астаф'єв, Вікторія Герасимчук,
 Дмитро Губенко, В'ячеслав Дарпіняць, Ігор Кручик,
 Андрій Лаврик, Катерина Ліпа, Мар'яна Олійник,
 Вікторія Поліненко
Журналісти Анна Бабинець, Жанна Безп'ятчук,
 Богдан Буткевич, Василь Васютин,
 Інна Завгородня, Роман Кабань, Олександра Киричук,
 Валентина Кузик, Наталія Петринська, Олена Чекан
Літературні редактори Олександр Григор'єв,
 Лариса Міщенко
Контент-редактор сайта Таня Овчар

Генеральний директор Микола Шейко
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Віталій Столига
Арт-директор Андрій Єрмоленко
Дизайнери Юрій Довбах, Ганна Єрмакова,
 Тимофій Молодчиков
Художник Павло Ніц
Більд-редакція Олександр Чеменьов, Валентина Бутенко
Фотограф Андрій Ломакін
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Коректори Марина Петрова, Ірина Павленко
Директор зі збуту Олександр Грищенко
Директор з реклами Світлана Єгорова,
 (097) 962-55-42, e-mail: yes69@ut.net.ua
Відділ ПРОМО та PR Наталія Сап'ян
Відділ маркетингу Ганна Кашейда

Голова редакційної ради Роман Цуприк
 Свідоцтво про державну реєстрацію
 КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК»,
 Київ, вул. Магнітогорська, 1
 № зам. 094840
Наклад 30 700
Адреса для листування
 03067, Київ, а/с №2
E-mail: office@ut.net.ua
Телефон (044) 351 1300
 Виходить щоп'ятницю
 Розповсюджується
 в роздрібній торгівлі
 та за передплатою
Ціна договірна
 Передплатний індекс 99319

МАТЕРІАЛИ, ПОЗНАЧЕНІ ЛІТЕРОЮ «Р», ПУБЛІКУЮТЬСЯ НА ПРАВАХ РЕКЛАМИ. РЕДАКЦІЯ ЗАЛИШАЄ ЗА СОБОЮ ПРАВО НА ЛІТРЕДАГУВАННЯ НАДІСЛАНІХ МАТЕРІАЛІВ БЕЗ УЗГОДЖЕННЯ З АВТОРОМ. РУКОПИСИ НЕ ПОВЕРТАЮТЬСЯ Й НЕ РЕЦЕНЗУЮТЬСЯ. ЗА ЗМІСТ РЕКЛАМНИХ МАТЕРІАЛІВ ТА ЛИСТІВ, НАДІСЛАНІХ ЧИТАЧАМИ, РЕДАКЦІЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕ НЕСЕ

Життя має сенс!

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ТА ОТРИМУЙТЕ
ЩОП'ЯТНИЦІ
 передплатний індекс – 99319

Індульгенція та імпотенція

ЮРІЙ МАКАРОВ
шеф-редактор

Щось вони активізувалися. Викривальники помаранчевого націонал-фашизму. Прибічники східнослов'янського братерства. Адепти єдиної та неділимої. Частішають публікації, вибухають нові інформаційні ресурси, висувуються законодавчі ініціативи. Чи то інших новин бракує, чи то настає сезонне загострення. Сезон повторюється щоп'ять років і називається «вибори».

Особливо захопила стаття одного відомого академіка, послідовного борця з помаранчево-коричневою диктатурою. Не хочу робити йому зайву рекламу, тому замість посилання – короткий зміст. Стаття називається «Всеславянська перемога», присвячена 300-річчю ювілею перемоги російської звитяги над шведсько-фашистськими загарбниками, а цікава вона тим, що містить у собі концентрований набір безкарних дурочців, які, очевидно, невдовзі тиражуватимуться агітаторами біло-синього табору. Ось основні звинувачення кривавого помаранчевого режиму: а) організований за допомогою іноземних спецслужб майданий путч; б) здача Румунії нафтогазового шельфу навколо острова Зміїний; в) співучасть у військових злочинах Саакашвілі в Південній Осетії; г) спроба спровокувати збройний конфлікт із Росією... Я ж кажу: загострення. Все це персонально адресується президентові Ющенку як трубадурові ксенофобської ідеології, якого академік порівнює з румунським диктатором Чаушеску. Перевели подих?

Тиждень важко запідозрити в підлабузництві перед Віктором Андрійовичем. Скільки ми його критикували (зокрема,

згадується він «незлим тихим») і в цьому числі), важко перерахувати. Але називати його кривавим диктатором – безглузда й нісенітна брехня. Та де там із Чаушеску, його навіть із Кучмою гріх порівнювати. За Леоніда Даниловича журналістів, які дозволяли собі десяту частку подібного зухвальства, вивозили в ліс, і наш академік, який славиться своєю поінформованістю, не мав би про це забувати. Знову-таки, говорити про російсько-українську та слов'янську єдність на підставі близькості мови та історії – все одно, що міркувати на тему вічної дружби євреїв та арабів, адже й ті, й ті так само розмовляють спорідненими мовами й мають певною мірою спільну історію, принаймні останніх 60 років. Навпаки, ця ксенофобська націоналістична влада впродовж неповних п'яти останніх років прагнула – хай недолуго, хай декларативно – згуртувати навколо української ідеї не самих лише слов'ян, а всі етноси, що складають народ України – і кримських татар, і євреїв, і угорців, і молдован, і гагаузів... І якщо академік закликає до слов'янської єдності, маючи на увазі лише українців, росіян і білорусів, але вочевидь забуваючи про болгар, поляків і чехів, які теж, між іншим, громадяни України, не кажучи вже про згадані меншини, то хто, власне кажучи, ксенофоб? Зі скреготом зубовим академік згадує заходи, які відновлюють справедливість до українців, що становлять майже чотири п'ятих населення – справедливість, якої так бракувало їм упродовж усієї своєї історії. Хай згадає нинішній академік, а колишній глава президентської адміністрації, як наступного ж дня після

інавгурації Леонід Кучма, що переміг під гаслом впровадження другої державної мови, перейшов на українську – не тому, що він підступний зрадник, а тому, що настало усвідомлення відповідальності перед країною.

А тепер про відповідальність. Якщо й будуть нарікати нащадки нинішньому президентові, то не за радикальність, а саме за нерішучість як у реалізації чудових гасел, так і в протидії антидержавницькій активності. Не сприймайте це як заклик до репресій, але якби в милій серцю академіка сучасній Росії хтось утнув би щось симетричне, він би вже давно займався академічними штудіями в кращому разі в околицях Лондона, а то й Магадана. Боюся лише, що в значній частині населення млява, показушна, половинчата українізація пов'язується зі збереженням тієї нелюдської олігархічно-бюрократичної системи, до розбудови якої долучився свого часу наш академік.

Може статися те, що ми проходили чотири з половиною роки тому, коли гріхи кількох десятків знахабнілих баронів перенесли на мешканців усього східного регіону. Я люблю Донбас і не можу без нього уявити Україну, з ним пов'язані мої перші дитячі спогади, й мене щоразу тіпало, коли хтось презирливо говорив «дони». Невже настане час, коли політика втрачених можливостей, потурання аморальним олігархам і не менш аморальним політикам, толерування корупційних стосунків зверху до самого низу держави, зневаги до інтересів і прав простих громадян, індульгенції на державну зраду пов'язуватиметься зі спробами зробити Україну українською?

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕРМЕНЬОВ

48 **ЛЮДИ ПІСКУ**
Тиждень ходив найбільшою в Європі пустелею, що знаходиться у нас під боком

МАЛЮНОК: ІГОРЯ ЛУКІЄНЧЕНКО

24 **КАПІТАЛЬНИЙ РЕМОНТ**
 Чому націоналізація банків може перетворитися на наймасштабнішу державну аферу

ФОТО: РОМАН КОБА

56 **УКРАЇНСЬКІ ГОТИ: ГЕРОЇ ТА ДЕКОРАЦІЇ**
Тиждень розпочинає цикл публікацій, присвячених вітчизняній рок-музиці

НА ЧАСІ

- 3 **КАРИКАТУРА ТИЖНЯ**
Малюнок Віктора Кудіна
- 4 **ОСОБИСТА ДУМКА**
Юрія Макарова
- 6 **ФОТО ТИЖНЯ**
Радіють всі!
- 8 **ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ**
Сталінізм прирівняли до фашизму
- 13 **ВЕЛИКА РІДНЯ**
Погляд Сергія Руденка на кумівство в політиці

ВПРИТУЛ

- 14 **ХТО КОМУ КУМ**
в українській політиці
- 18 **РАЙОН ОСОБЛИВОЇ УВАГИ**
Мешканці вотчини депутата Лозінського з острахом чекають на повернення хазяїна
- 26 **П'ЯНАДЦЯТЬ ПРОБЛЕМНИХ ТИЖДЕНЬ**
з'ясував, чи виконують зобов'язання банки, в яких уведено тимчасових адміністраторів НБУ
- 28 **МЕРТВА ПЕТЛЯ**
Аналіз причин авіакатастроф Airbus засвідчив: боятися літаків не слід
- 32 **СХОДЖЕННЯ НА ВЕРШИНУ**
Сучасна Індія на шляху до економічної могутності, світськості й солідарності
- 34 **ПРОСТА ДОРОГА ДО РАЮ**
Лідер однієї з чотирьох шкіл тибетського буддизму Г'ялва Кармапа про формулу щастя
- 38 **КВІТИ ЗЛА**
За зберігання порнографії кожен дорослий українець може опинитися за ґратами

МИ

- 40 **РОЗБЕЩЕНІ КОМУНІЗМОМ**
У 1920-ті в СРСР секс не лише був, а й слугував інструментом ідеології
- 44 **ФЕНОМЕН АСКАНІЇ**
Українське диво природи, яке з'явилося завдяки титанічним зусиллям німецьких вівчарів
- 52 **ПАННА БЕЛЬКАНТО**
Про золотий голос України Вікторію Лук'янець
- 55 **ПЕРСОНАЛЬНЕ**
Сергія Прокурні

НАВІГАТОР

- 58 **ВІДГУКИ**
Вистави, фільми, виставки, книжки, записи
- 60 **КУЛЬТУРНІ ПОДІЇ**
- 62 **МИСТЕЦТВО НЕ ПРОДАЄТЬСЯ!**
Погляд Сергія Жадана
- 66 **КІЛЬКА СЛІВ**
ВІД ЖУРНАЛІСТІВ **ТИЖНЯ**

Перше українське пиво

з 1715 року

Черговий етап 95-ї (!) велогонки Тур де Франс проходить повз маленьке містечко Бріньоль на півдні країни. Велосипед у Франції завжди вважався національним видом спорту, а надто тепер у зв'язку з екологічними тенденціями він отримав друге дихання. Тут уболівають щиро, завзято, оптимістично й без тих ексцесів, які демонструють, наприклад, футбольні фани. І ще: звернімо увагу на цих католицьких черниць – ми нібито звикли, що люди, які присвятили себе Богові, мають бути похмурими, непривітними й агресивними. Виявляється, необов'язково. Хто сказав, що вірити в Господа й служити людям – це сумно?

Фото: REUTERS

Радіють усі!

Довгий шлях на звалище

Чому це не трапилося раніше, пояснити важко, але це нарешті сталося: Парламентська асамблея Організації з безпеки та співпраці в Європі ухвалила спеціальну резолюцію, де прирівняла сталінізм до фашизму й поклала однакову відповідальність за початок Другої світової війни на Німеччину та СРСР.

Жодних юридичних наслідків документ не має — це лише декларація, що закликає до певних гуманітарних заходів, як от: розробити навчальні програми для молоді, відкрити історичні архіви, а також «позбутися структур та моделей поведінки, спрямованих на прикрашення тоталітарного правління,

повернення до нього або прагнення продовжити його існування й надалі...» Зрозуміло, про кого це — про ті країни, точніше, країну, де Сталіна на рівні офіційних підручників оголошено «ефективним менеджером». ОБСЄ висловлює стурбованість із приводу вихваляння тоталітарних режимів

включно з проведенням публічних демонстрацій на честь сталіністського минулого — це вже майже про нас.

Офіційної реакції з боку нашої держави не було. Воно й не дивно: партія ідейних наступників сталінізму має фракцію в парламенті та як такий собі власник «золотої акції» вигідно реалізує свої картки й кнопки. Наші комуністи, хоч і носять Вірioni — це в них такий різновид соціальної мімікрії — але свого Сталіна скривдити не дадуть. Відповідно не йдеться ані про заборону демонстрацій під червоним прапором, ані самого прапора разом із іншою комуністичною символікою, ані про демонтаж відповідних пам'ятників. Група наївних молодих людей, які нещодавно спробували розібратися з монументом Іллічу навпроти столичної Бесса-

рабки, розбивши йому носа, ризикує отримати по 5 років позбавлення волі. Натомість здійнялася хвиля галасу: мовляв, по-

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

СЕРГІЙ ТІГІПКО
продає бізнес, щоб
йти в президенти

Колишній народний депутат і голова Нацбанку Сергій Тігіпко продасть свої частки у страхових компаніях та вагонобудівельному бізнесі. Таке рішення він пояснив наміром балотуватися на посаду президента України. Шанси бізнесмена на перемогу у виборчих перегонах наразі оцінюються як мінімальні.

РІНАТ АХМЕТОВ
дуже зубожів

Найбагатша людина країни та Східної Європи у 2008 році заробила в 11 разів менше, ніж у 2007-му — «аж» 9,1 млн грн. Принаймні так вказано у декларації про прибутки, яку мультимільйонер подав у ДПІ. Зазначимо, що кошторис стадіону «Донбас – Арена», який будують коштом Ахметова, сягає \$400 млн.

БЕНЕДИКТ XVI
назвав причини
кризи

Жадібність та егоїзм — основні причини глобальної економічної кризи, вважає Папа Римський. У своїй енцикліці (посланні до католиків), опублікованій напередодні саміту G8, понтифік зазначив, що корінь кризи — саме зажерливість. Минулого тижня через фінансову скруту «Радіо Ватикану» вирішило транслювати комерційні ролики.

ВАСИЛЬ ЧЕРВОНІЙ
загинув
від блискавки

Під час грози 4 липня загинув депутат Рівненської облради, колишній голова облдержадміністрації і народний депутат кількох скликань Василь Червоний. За версією МНС, трагедія сталася на риболовлі. 6 липня прощатися з Червонієм прийшло майже 5 тис. осіб.

ВАСІЛІЙ АКСЬОНОВ
помер у шпиталі

Радянський дисидент, популярний російський письменник, автор багатьох бестселерів, зокрема романів «Ожог» та «Остров Крым», помер у Москві 6 липня. У 1980 році Ахсьонов емігрував у США і був позбавлений радянського громадянства, а його твори заборонили в СРСР. Письменник повернувся на батьківщину лише у 2004-му.

блено, скажімо, в Естонії, швидше за все, не матиме продовження: на таке забракне і грошей, і політичної волі. Скажімо відверто, ренесанс сталінізму Україні, на відміну від Росії, реально не загрожує, для нас це справді лише історія. Але подальше знуцання з пам'яті жертв сталінізму матиме й уже має інший серйозний наслідок: демонстрація тому ж таки молодому поколінню глибокого пофігізму, ба, навіть цинізму з боку держави. Молода людина, котра стикається щодня з кам'яними Леніним, Петровським, Косіором та іншими червоними монстрами, рано чи пізно усвідомлює, що все це відносно, отже, краще не паритися, а заробляти бабло. Це нашого повітря аж ніяк не озонує.

Ілько Майдачевський

шкоджено шедевр Сергєя Меркурова, учня самого Родена (цікаво, що про це сказав би сам Роден?). Ініціатива Київської

міськадміністрації звести всіх кам'яних і бронзових кумирів совітської доби до спеціального Діснейленду, як це було зро-

ЦИФРА ТИЖНЯ

127 млрд грн

у таку суму обійдеться країні підготовка до Євро-2012 відповідно до переглянутого Кабміном кошторису (з них 87,2 млрд грн – кошти інвесторів). Раніше йшлося про значно більшу суму – 163 млрд грн. Вартість підготовки знизилась, оскільки Одеса та Дніпропетровськ не отримали права на проведення матчів першості й відповідно відпала потреба у футбольних інвестиціях у ці міста.

\$11 млрд

кошують усі запаси лікувальної багнюки Автономної республіки Крим. У цьому переконані в Раді міністрів автономії. Якщо продати багнюку, можна покрити левову частку витрат країни на підготовку до Євро-2012 – майже 84 млрд грн.

на **70%**

підняти тариф на електрику для населення просить уряд НАК «Енергетична компанія України». Прохання пояснюється тим, що внаслідок занижених тарифів енергогенеруючі компанії очікують наприкінці року дефіцит коштів у 5,2 млрд грн. До речі, продаючи кримську лікувальну багнюку, цей дефіцит можна покрити на 16 років наперед.

РЕЙТИНГ

Краще там, де нас нема

Найщасливіші люди живуть у бідних країнах

Україна піднялася за рівнем щастя з 174-ї сходинки на 95-ту. Рейтинг «Щаслива планета», який удруге після трирічної перерви підготував The New Economics Foundation, враховує три основні компоненти: очікувана тривалість життя, задоволеність життям та екологічний слід (умовний обсяг ресурсів, потрібних для підтримки життєдіяльності людини).

Похід на Крим

Владимир Путин особисто провів у похід на Севастополь російських байкерів, а їхньому лідеру на прізвище Хірург (на фото ліворуч) подарував прапор Росії. Байкери в Криму братимуть участь у байк-шоу, присвяченому 65-й річниці звільнення Севастополя від німецької окупації. Хедлайнером акції стане рок-гурт «Аліса», «чия пісня «Небо слов'ян» якнайкраще відповідає змісту акції», – зазначає Хірург. Ось кілька рядків з цієї пісні: «А за бугром кують топоры, / Буйные головы сечь. / Но инородцам кольчугой звенит русская речь. / И от перелеска до звезд / Выситя белая рать. / Здесь, на родной стороне, нам помирать».

Футбол під забороною

Суд ухвалив рішення про ліквідацію української футбольної Прем'єр-ліги за позовом дніпропетровського ФК «Дніпро», що належить Ігорю Коломойському. Позов став наслідком конфлікту між олігархом і Прем'єр-лігою. Судове рішення може призвести до відтерміну-

вання футбольного чемпіонату під егідою Прем'єр-ліги, що мав стартувати 17 липня. Протистояння в українському футболі може також спонукати УЄФА переглянути рішення про проведення Євро-2012 в Україні.

Бітами по скороченням

У Кривому Розі невідомі побили бітами директора із

загальних та соціальних питань ВАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» Олександра Зозулю. Міліція схиляється до версії, що напад скоїли робітники, які потрапили під скорочення. Саме Зозуля курирує цей процес.

Лікарі-шкідники

Чотирьох лікарів з неназваного

Війна народів

Масштабні зіткнення між уйгурами (тюркомовними мусульманами) та ханьцями (етнічними китайцями) у Синьцзян-Уйгурському автономному районі Китаю сколихнули цілу країну. За офіційними даними, внаслідок заворушень загинуло 156 осіб, близько 1400 заарештовано. Китайська сторона наголошує на тому, що більшість загиблих — ханьці. Уйгури стверджують, що більше постраждали представники саме їхнього етносу. Міжнародна громадськість засудила спалах насильства. Починаючи з 1949 року комуністична влада Китаю проводила цілеспрямовану політику китаїзації уйгурських земель. До регіону переселилися мільйони ханьців.

онкодиспансера на Луганщині прокуратура звинувачує у незаконних випробуваннях на пацієнтах нових медичних препаратів. Як повідомляє джерело у правоохоронних органах, багато учасників випробувань померли. Подобиці читайте у найближчих номерах **Тижня**.

Нездоровий відпочинок

Протягом тижня було зафіксовано три випадки масового захворювання дітей. По допомогу лікарів звернувся 21 відпочивальник оздоровчого центру «Сонячний берег» на Донеччині й 31 – санаторію «Конвалія» на Львівщині. Ще 72 особи зняли з потягу «Ужгород – Київ», коли вони поверталися із закарпатського санаторію «Перлина Карпат».

Як засвідчили аналізи, отруїлися діти не в дорозі, а на відпочинку. Це вже стало предметом політичних спекуляцій: у причетності до антисанітарії на карпатських курортах звинувачують родину Віктора Балоги.

Імпорт подорожчас

Конституційний Суд визнав неконституційними повноваження Кабміну щодо зміни розміру митних ставок. Відповідно до рішення КС втрачає силу безрезна постановова про скасування 13-відсоткової тимчасової надбавки до мита на деякі імпортовані товари (податок був запроваджений у лютому парламентом). Унаслідок відновлення надбавки, що діятиме до вересня, імпортовані товари, зокрема продукти харчування й автомобілі, можуть подорожчати. Якщо Рада продовжить дію закону, виникне загроза санкцій щодо України з боку СОТ.

НА КОНЯ!

ДЕ Й СКІЛЬКИ МОЖНА ПИТИ ЗА КЕРМОМ

Вітчизняне МВС, наслідуючи світову практику, хоче встановити норму випивки для водіїв у 0,3 проміле

	БЕЛЬГІЯ 0,5/1,5 €1000 – 150000		НІДЕРЛАНДИ 0,5/1,5 від €3600
	ВЕЛИКА БРИТАНІЯ 0,8/2,5 до €150000		ПОЛЬЩА 0,2/0,6 до €2500
	КИТАЙ 0,2/0,6 200 – 500 юанів		ТУРЕЧЧИНА 0,5/1,5 від €900
	ЛИТВА 0/0 до €7400		УГОРЩИНА 0/0 до €2600
	РОСІЯ 0,3/1 позбавлення прав на 1,5 – 2 роки		УКРАЇНА законодавством не визначено? / штраф до 3400 грн, вилучення прав на 1 – 2 роки

■ ліміт (у проміле й келихах пива відповідно)
■ покарання за перевищення

ГРАФІКА: ПАВЛО НІЛ

ЦИТАТИ ТИЖНЯ

Депутат від Партії регіонів Борис Колесников, коментуючи зниження доходів населення, пригадав свого давнього кривдника – очільника МВС Юрія Луценка:

«Ви пам'ятаєте, як у 2007 році Луценко на 18 гривень купував м'ясо. На 18 гривень йому сьогодні дадуть 200 грамів, а у вересні – грудні можуть дати по морді!»

Президент Віктор Ющенко під час виступу на розширеній колегії Генпрокуратури нагадав правоохоронцям про відповідальність:

«Субота, неділя, робочий день – не має значення. Ліс, полювання, бані, дівчата... Шановні, совість треба мати!»

Геннадій Москаль, депутат від НУ – НС, реагуючи на репліки президента, стверджує, що в СБУ з'явилися експерти з відпочинку в жіночому товаристві:

«Я хотів би нагадати, що один із заступників Секретаріату пан Кислинський, переведений в СБУ <...>, ще на початку 1990-х працював сутенером на трасі Луганськ – Антрацит на кемпінгу Боково-Платово, про що є відповідні документи»

ФОТО: AP, REUTERS, ОЛЕКСАНДР ЧЕРМЕНЬОВ, АНДРИЙ ПОМАХІН, ЄВГЕН КОТЕНКО

Президенту пороблено
Сусіло Бамбанг Юджойно, президент Індонезії (там днями обирали нового керманіча), звинуватив опонентів по передвиборчих перегонах у застосуванні чорної магії. За словами лідера країни, від неї його врятували постійні молитви. Від чорного PR, до якого вдаються на виборах в

Україні, молитви не допомагають.
Помирати нікому
Міністерство юстиції звітує про зниження рівня смертності на понад 25% за підсумками першого півріччя порівняно з аналогічним періодом 2008-го. Натомість кількість народжених у другому кварталі 2009-го зросла

порівняно з першим на 2,5%. У квітні – червні зафіксовано і рекордний за останні десять років показник співвідношення народжених і померлих – 1:1,4. Експерти зниження рівня смертності пов'язують зі значним зменшенням чисельності населення за останні 20 років. За прогнозами, до 2050-го населення України скоротиться на третину.

Спроба перезавантаження

Триденний візит президента США Барака Обами до Москви не привів до «перезавантаження» американсько-російських відносин. Головним результатом зустрічей Обами з російським президентом Дмитрієм Медведєвим і прем'єр-міністром Владіміром Путіним став лише рамковий документ, у якому дві найбільші ядерні держави світу задекларували намір зменшити кількість ядерних боєзарядів до 1500 – 1675 одиниць, а їх носіїв – до 500 – 1100 одиниць. На думку експертів, практична реалізація цієї де-

кларації залежить від того, наскільки США будуть готові відмовитися від розміщення системи ПРО у Центральній Європі. Поки що американський президент не збирається йти на поступки, хоч і пообіцяв враховувати позицію Росії у вирішенні важливих питань. У Москві Обама також заявив про право України та Грузії на безпеку кордонів і незалежну зовнішню політику. «Дні, коли імперії могли поводитися із суверенними державами, як із фігурами на шахівниці, залишилися в минулому», – вважає він.

Михайло

Цікава тема. Особливо врізалась думка, яку автор кілька разів повторював — презентація України починається з самопрезентації кожного громадянина. Повністю згоден. У Туреччині мені, наприклад, довелося підкреслювати: я не росіянин, а українець. Мушу сказати, що ставлення одразу змінювалося на краще. Однак журналістам треба б і приклад показувати громадянам. У цьому ж номері Тижня є замітка про музичні успіхи гурту «Гайдамаки» на теренах Європи. Починаючи свою розповідь, автор зазначає (боюся помилитися): ще жоден із гуртів на теренах СНД не досягав... У мене виникло внутрішнє запитання — чому ми маємо рефлексувати з приводу СНД? Адже логічнішим і доречнішим є спрямовувати свої погляди, устремління і намагання туди, частиною чого ми прагнемо бути. І час уже, врешті-решт, українським журналістам пояснити своїм іноземним колегам, що англійською Київ пишеться зовсім по-іншому: KYIV!

роланд

Згідний з автором відносно Польщі. Про неї не говорить тільки ливній. Але що таке Румунія?! Я не знаю, скільки там вкладає Росія в свій імідж, але він у неї суцільний мінус, тому я би не став проводити приклад із неї. Щоб там не говорили, але найбільші розповсюджувачі про нас самих є ми! Туристи, які тут бувають, приїжджають до себе додому і таким робом рекламують нас. І тільки від нас залежить, що потім вони розкажуть про країну. Це абсолютно не потребує коштів і дуже ефективно. Від нас потрібно лише трохи культури, але де її взяти, це вже не до мене. Мене вразила розповідь А. Куркова про те, як президент Ісландії запросив його відвідати своє помешкання і показав гостеві свою бібліотеку. Виявляється, що ісландці дуже люблять читати і поважають своїх письменників. Звичайна історія, але позитивний імідж гарантований.

Павло Подобєд

Новий 2008 рік зустрічав у Женеві. Мешкав з друзями в інтелігентній франко-швейцарській родині. Коли за-

йшла мова про Україну, то довідався, що козаки, Богдан Хмельницький, брати Клички, Шева та інші наші бренди — це все російське історико-культурне надбання. Коли я почав пояснювати що й до чого — швейцарці були дико здивовані. Згодом усе стало на свої місця: сусіди швейцарців виявилися російськими «крутеликами», які мігрували з історичної батьківщини в період гарячих дев'яностих. Саме

кожному майданчику!), бо тополиного пуху назбиралося попід палітусами! Вийшов сусід, кандидат наук, викладач КПІ, і запитав: «А чего это вы, вдруг? Оно вам надо?..» Ось вам і наукова еліта! Середній клас! До лайна принохались, і вже й не смердить! А взяти вінник, — принизливо! Для себе ж краще зробити — принизливо! А жити у «СРАЧІ», про який Ви пишете, — не принизливо! «Оно мне надо?..»

Євген

Був свідком анекдотичної (?) ситуації. Сім'я збиралася після «відпочинку» на затоці Стира в Луцьку. Все, як завжди — він з червцем, вона, діти, джип, собака. Зібравши в машину всі свої причадали й залишивши на місці відпочинку купи сміття, він запитує в неї: «Ми нічого не забули?»

Іван

Автор цілком правий. Українська влада знову показала свою німічність і зазомбованість на Росію. Здається, саме так губиться останній відсоток найбільш українського з трьох українських Президентів сучасності. Мабуть, таки Ющенко має бути і соромно і сумно. Не політик він загальнонаціонального штибу, а який собі гарний чоловік із гарною сім'єю й пасікою. Відчутна ХУТОРЯН-ЩИНА. А про Полтаву — подвійно дивно, що наші «добрі» сусіди й далі нашіптують нашим можновладцям (яких ми утримуємо як платники податків), що і як читати з нашої історії. Хай і без брому, так із «Столичной»...

Олександр, Київ

Справді дуже прикро, що славне місто Полтава має таке керівництво. До речі, мер Матковський — представник БЮТ, сили, яка позиціонує себе як державницьку. Юлії Тимошенко, якщо вона хоче, щоб за неї на майбутніх президентських виборах голосували свідомі українці — потрібно особисто розібратися з проімперськими підспівувачами матковськими, щоб хоча б частково відмити цю нашу полтавську національну ГАНЬБУ, яку ми пережили знову через 300 років після українсько-шведської поразки під цим центральноукраїнським, але, як бачимо, не зовсім українським (сплодіваюся, поки що) містом.

Орфографія дописувачів зберігається

Найбільш дискусійні матеріали № 26-27, 2-8 липня

Імідж України
Добірка матеріалів
Тижня з приводу сприйняття України та українців у світі
Срач
Авторська колонка шеф-

редактора **Тижня** Юрія Макарова
Пам'ятник невідомій нації
Погляд кандидата історичних наук Кирила Галушка на відзначення 300-річчя Полтавської битви
Необхідне зло
Погляд редактора відділу розслідувань Андрія Лаврика на депутатську недоторканність
Прецедент депутата Лозинського
Про скандал навколо вбивства, до якого причетні народний депутат та правоохоронці

Оцінювання матеріалів проводилося за кількістю коментарів на сайті www.ut.net.ua та відгуків, які надійшли на адресу редакції

вони проводили моїм гостинним знайомим політінформацію. Довелося добре попрацювати над швейцарцями, аби перший новорічний тост був піднятий саме за Степана Андрійовича.

Галина

Пане Макаров, Ви написали про феномен сучасного українського пост-совка, який тепер себе гордо називає «середнім класом»: він, як у старому анекдоті, — до лайна вже принохався, та й сморід очей не видає. Розчистив для себе 4 квадратні метри, а далі, — трава не росте! Я ж тут днями вирішила підмести у під'їзді (лише п'ять поверхів, «сталінка», по дві квартири на

Свої зауваги та коментарі до статей Ви можете залишати в блозі **Тижня** — ut-magazine.livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

Тижень
український www.ut.net.ua

ВІТАЄМО ПЕРЕМОЖЦІВ ПЕРЕДПЛАТНОЇ АКЦІЇ!

Кожен, хто завчасно передплатив «Український тижень» і взяв участь у передплатній акції на друге півріччя 2009 року, надіславши оригінал передплатного абонементу на адресу редакції,

отримав шанс стати учасником розіграшу цінних призів: шести компактних нетбуків Acer Aspire One. Настав час привітати переможців акції. Ними стали:

Любомир Фабуляк (м. Івано-Франківськ), Вікторія Дерев'яно (м. Київ), Любов Бабенко (м. Київ),

Катерина Войцехівська (с. Великополовецьке, Сквирський р-н), Олена Сисоєва (м. Київ), Віктор Глиба (м. Чернігів).

Переможців просимо звертатися в редакцію **Тижня** для отримання призів.

Дякуємо всім нашим читачам за прихильність до «Українського тижня» і бажаємо, щоб наступного разу фортуна усміхнулася і вам!

ПОГЛЯД

Велика рідня

Що спільного між нинішньою українською владою і римською церквою XV – XVI століть

АВТОР: Сергій Руденко, політичний оглядач

Якщо українець українцю не друг, не сват і не брат, то принаймні кум. Століттями в українському суспільстві дбайливо плекався інститут кумівства. Жартівливі пісні, анекдоти, приказки та прислів'я перетворили хрещених батька й матір на культових персонажів. Кумівство стало синонімом слів «рідня», «родина» та «сім'я». Знищити українські традиції не змогли ні затятість радянської влади, ні уроки атеїзму. Підпільні хрестини, навпаки, ще більше ріднили між собою людей, які почувалися посвяченими в таємницю. Тишком-нишком хрестила своїх дітей і політична еліта держави. Принаймні в кулуарах і досі шепочуться про те, що Леонід Кравчук і Святійший Патріарх Київський і всієї Русі Філарет – куми. Утім, і за першого президента України, і за другого кумівство у владі було справою глибоко інтимною. Все ж таки як Леонід Макарович, так і Леонід Данилович були вихованцями старої партійної школи, у якій публічно проштовхувати кумів до влади і, не дай Боже, захищати їхні приватні інтереси вважалося моветоном. А ось Ющенко ставиться до кумівства надто шанобливо. А тому статус президентського кума намагаються отримати і політики, і бізнесмени. Що цілком зрозуміло: хто ж наважиться зачепити кума Віктора Андрійовича? Ну хіба Юлія Тимошенко, яка свого часу воювала з Петром Порошенком, або

сам президент, який образився на відверті заяви Давида Жванії щодо свого отруєння і ледь не позбавив його українського громадянства. Решта – поки що «пам'ятники», яких ніхто не посадить. Принаймні до наступних президентських виборів. Одні куми вдало перестрибують владними щаблями, інші примножують капітал. Що відбувається за лаштунками влади, можна лише уявити. Навіть колишній голова Секретаріату президента Віктор Балого грюкнув дверима, заявивши, що не витримав корупції та кумівства у владі. Шкода, що Віктор Іванович так і не опублікував списку прохань,

Влада, хоч би якою вона була, – помаранчевою, білосердечною чи біло-синьою – це велика рідня, яка живе за своїми правилами, законами і поняттями

із якими, за його словами, до нього зверталися родичі й куми Віктора Андрійовича. До речі, Генеральна прокуратура з приводу заяви Балого ані пари з вуст. Хоча йдеться про корупцію в оточенні президента. Але ж у відомстві Медведька також кум на кумі сидить і кумом поганяє. І влада, хоч би якою вона була, – помаранчевою, білосердечною чи біло-синьою – це велика рідня, яка живе

за своїми правилами, законами і поняттями.

Хтось каже: кумівство у владі потрібно заборонити на законодавчому рівні. Чотири роки тому тодішній голова парламентського Комітету з питань боротьби з корупцією Володимир Стретович навіть ініціював відповідні зміни до законів. Як на мене, ця ідея абсолютно утопічна. Влада в Україні – «золота антилопа», яка дає надприбутки. У боротьбі за них задіяний увесь арсенал: корупція, кумівство, сватівство. І жоден закон не зруйнує того комфортного світу, який політична еліта держави збудувала для себе. Врешті-решт, вона ті закони

сама й ухвалює.

У XV – XVI століттях римські папи для зміцнення своєї влади вирішили роздавати посади, найвищі церковні звання і землі родичам. Звідти й пішов термін «непотизм»

(у перекладі з латинської – нащадок, племінник тощо), відомий українцям як «кумівство». А з тим, що нинішня українська влада не святіша за церкву, а Ющенко – за Папу Римського, думаю, ніхто не сперечатиметься. Навіть Віктор Андрійович. Щоправда, це якраз тішить найменше.

Продовження теми див. на стор. 14

ХТО КОМУ КУМ у ВІТЧИЗНЯНІЙ ПОЛІТИЦІ

В українських традиціях кумівство – це набагато більше, ніж просто хрещені батьки дитини. За помаранчевої влади вітчизняна політика просякла непотизмом

Глава держави опинився у п'якантий ситуації: йому на підпис подано Закон «Про засади запобігання та протидії корупції», покликаний, зокрема, завдати удару по кумівству у владі. Але ж це явище стало поширеним саме за Ющенка...

Ст. 6 «Обмеження щодо роботи близьких осіб» забороняє держслужбовцям мати в безпосередньому підпорядкуванні близьких родичів. Якщо родича-підлеглого неможливо перевести на іншу посаду, його треба буде звільнити, утім, «крім випадків, передбачених законодавством, що регулює питання доброчесної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави, органів місцевого самоврядування», тобто певне поле для маневру в кумів все ж таки залишається. Також забороняється сприяти родичам «у здійсненні ними підприємницької діяльності, одержанні субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів або пільг; сприяти призначенням на посади осіб, які не мають переваг перед іншими кандидатами, неправомірно надавати перевагу фізичним і (або) юридичним особам у зв'язку з підготовкою (виданням) нормативно-правових актів» тощо.

Закон, що набере (якщо набере) чинності 1 січня 2010 року, загрожуватиме порушникам як штрафами та позбавленням волі, так і занесенням до єдиного реєстру чиновників-корупціонерів.

Нагадаємо, років чотири тому парламентський Комітет з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією пропонував Раді прийняти законопроект про заборону непотизму (кумівства), щоб запровадити «запобіжний механізм щодо зловживання державними службовцями особистими стосунками, які сприяють клановості та кулуарності прийняття рішень на державному рівні в інтересах лише невеликої групи людей, пов'язаних родинними або ментальними стосунками». Проте далі цієї пропозиції тоді не пішло. І не факт, що піде зараз, — надто вже просякнута непотизмом вітчизняна політика.

В українських традиціях кум (кума) — це набагато більше, ніж просто хрещений батько (матір) дитини. Утім, із приходом до влади в Україні Віктора Ющенка ця тема набула но-

вого звучання. Звісно ж, і до Віктора Андрійовича політична еліта народжувала, хрестила дітей і ріднилася між собою. Однак саме при Ющенкові когорта його кумів прийшла до влади. Більшість із них згодом були усунуті від посад, частина потрапила у немилість. Утім, кумівство, як стверджує Віктор Балога, процвітає в оточенні Віктора Андрійовича і досі.

Куми Ющенка — президент Грузії Михайло Саакашвілі, голова Державної податкової адміністрації Сергій Буряк, два губернатори: Микола Палійчук (Івано-Франківська область) та Олександр Черевко (Чернігівська область), голова Ради НБУ Петро Порошенко і ще понад десяток не менш знаних українських політиків та банкірів.

У кумівстві з президентами, що правда російськими, перебуває і екс-голова Адміністрації Кучми Віктор Медведчук. Його меншу доньку хрестили Володимир Путін та нинішня перша леді Росії Світлана Медведєва.

Міністр Юрій Павленко встиг поріднитися одразу з двома президентськими родинами: його синів хрестили і Леонід Кучма, і Катерина Ющенко.

Син одного з власників групи «Приват» Ігоря Коломойського поріднив його з бізнес-партнером Геннадієм Боголюбовим. Останній каже, що він сандак (у євреїв це особа, яка три-

За часів президентства Віктора Ющенка до влади прийшла когорта його кумів

має на колінах немовля під час обряду обрізання) синові Коломойського.

Утім, чи не найголовнішим є те, що кумівські стосунки в українській політиці значно вищі за будь-які чвари. Наприклад, у кумах у б'ютівця Михайла Поживанова один із лідерів Партії регіонів Андрій Кляуєв, у Сергія Буряка (БЮТ) — Віталій Хомутинник (ГП), у Давида Жванії (Народна самооборона), за деякими даними, — регіонал Андрій Деркач...

І в цьому, звісно, немає нічого поганого, доки родинні зв'язки не стають павутинням, що перетворює українську політику на кулуарну. ■

Павутиння політичного кумівства див. на стор. 16-17

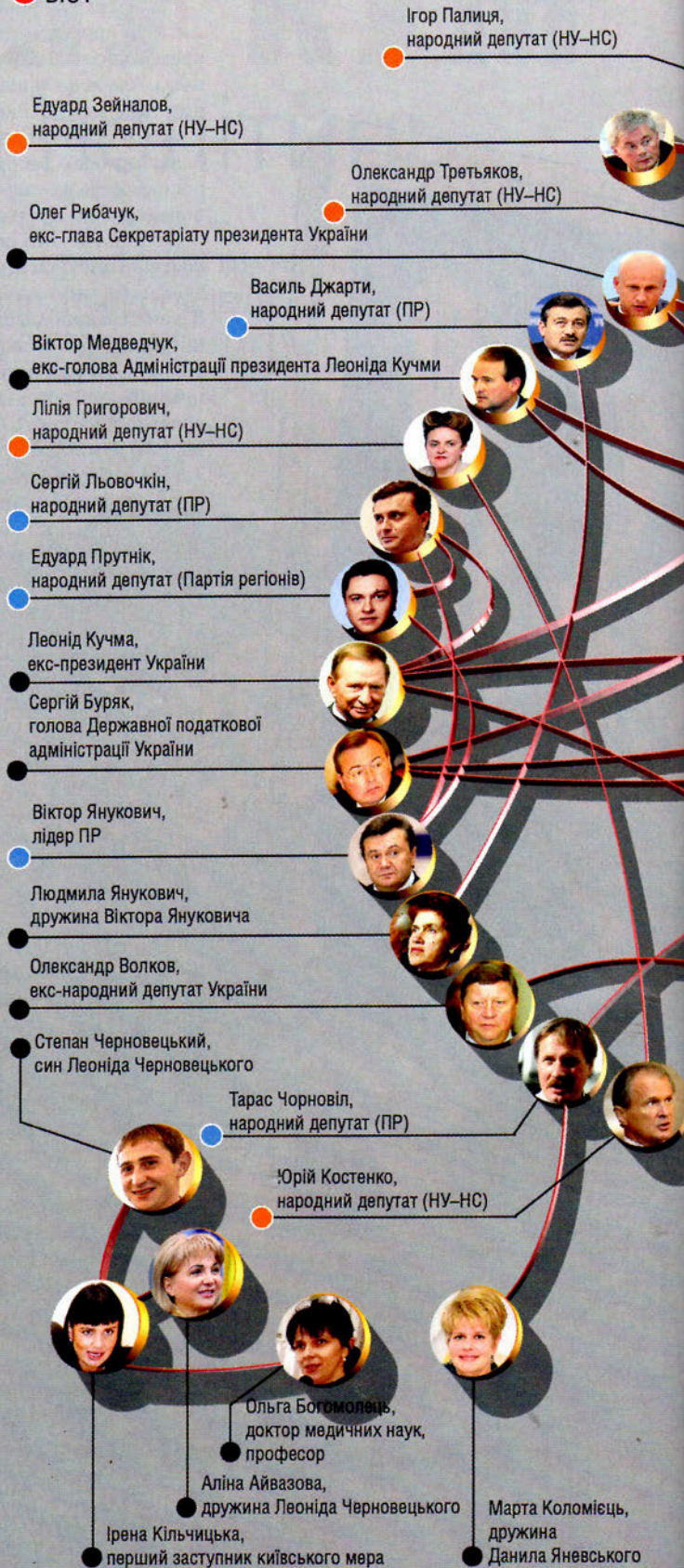

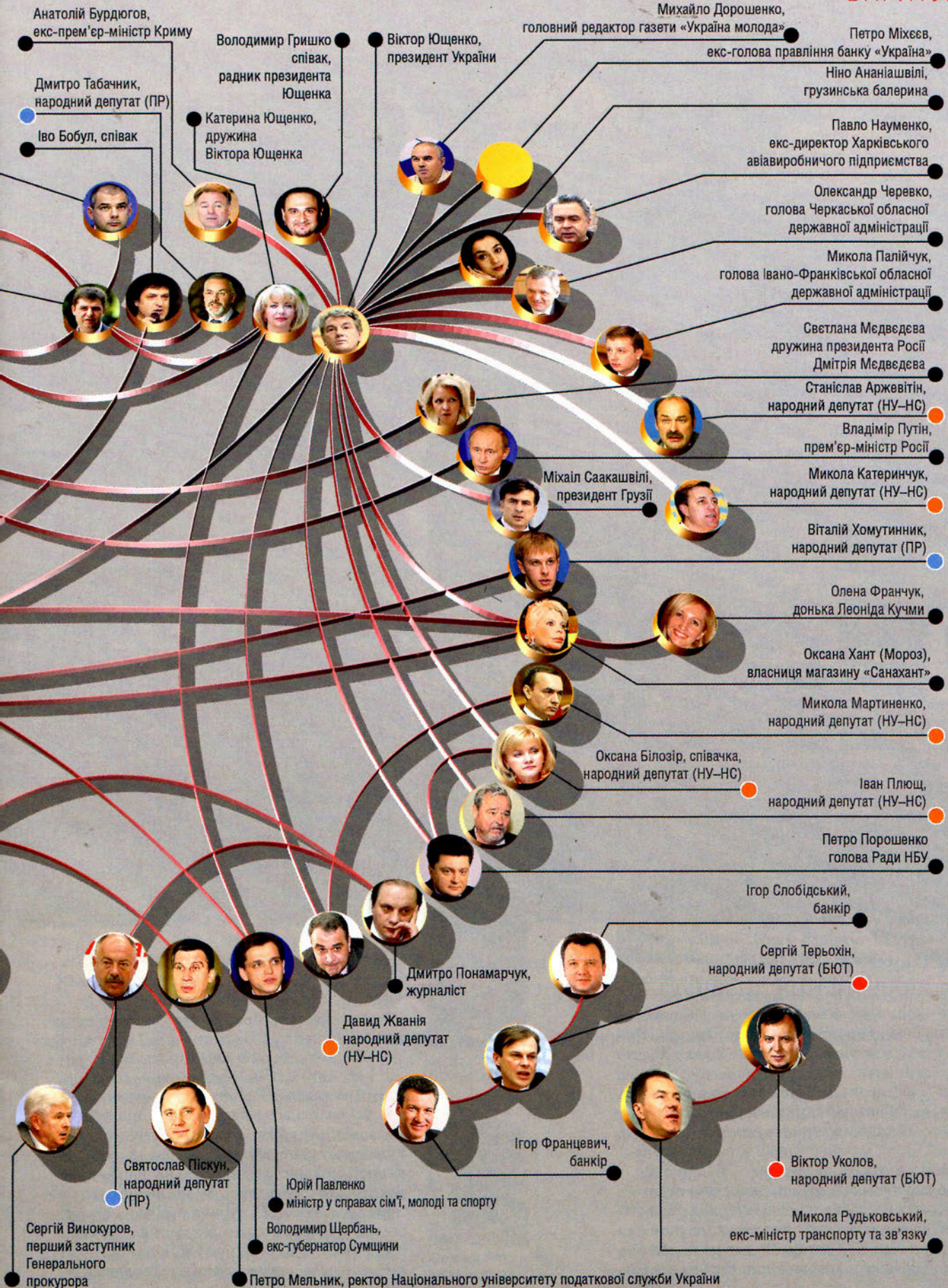
ПАВУТИННЯ ПОЛІТИЧНОГО КУМІВСТВА

ПІДГОТУВАВ: Сергій Руденко

- Не належать до партій
- НУ-НС
- Партія регіонів
- БЮТ

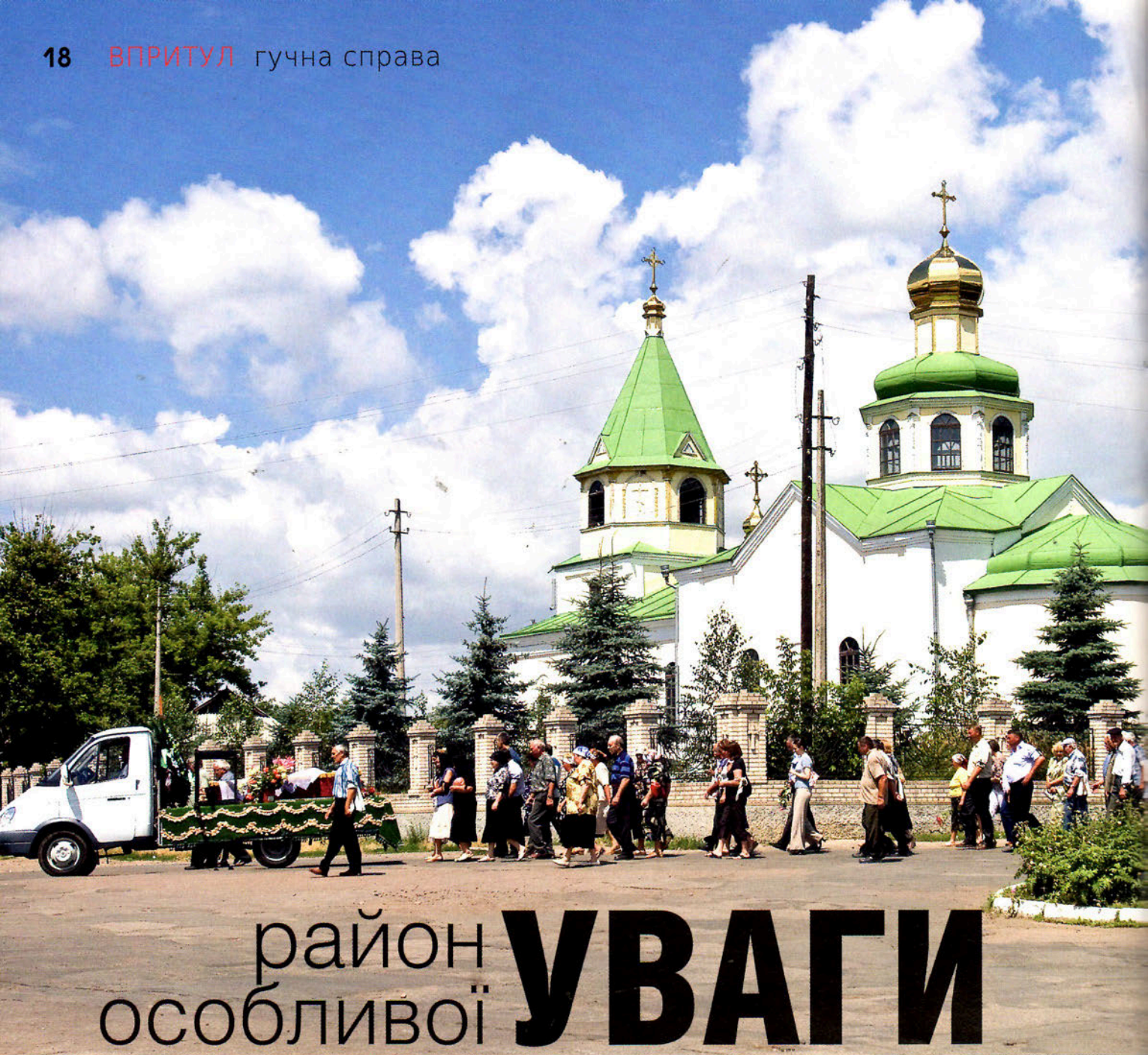

* Відсутність у кумівських розкладах деяких відомих політиків пояснюється лише браком підтвердженої інформації про їхні родинні зв'язки.

район ОСОБЛИВОЇ **УВАГИ**

Мешканці вотчини депутата Лозінського з острахом чекають на повернення хазяїна і бояться співпрацювати зі слідством

АВТОРИ: Богдан Буткевич, Андрій Лаврик, **ФОТО:** Андрій Ломакін

Справу про вбивство безробітного Валерія Олійника розкрито, заявив минулого вівторка очільник Служби безпеки України Валентин Наливайченко. Він припустив, що незабаром Генпрокуратура оприлюднить результати розслідування. Причетний до загибелі Олійника вже колишній нардеп від БЮТ (минулого тижня парламентарії вигнали підозрюваного зі своїх-лав) Ві-

ктор Лозінський — у бігах. На нього полюють усі силові відомства країни. Принаймні за словами їхніх керівників. Пропускають, що народний обранець переховується на території Придністров'я (влада невизнаної республіки вже відхрестилася від надання притулку Лозінському) або ж відпочиває разом із високопосадовими суддями на італійській Рив'єрі. Керманіч МВС Юрій Луценко, своєю чергою, пропускає, що втікач

ЕКСПЕРТИ

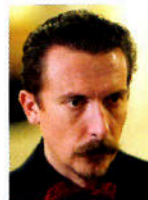
**Політологи,
політик
і правозахисник
про феномен
Лозінського**

Володимир Фесенко,
голова правління Центру
прикладних політичних
досліджень «Пента»

Віктор Чумак,
директор програм полі-
тичного аналізу та без-
пеки Міжнародного
Центру перспективних
досліджень

Андрій Шкіль,
народний депутат, БЮТ

Андрій Мішин,
директор Інституту стра-
тегічної політики

Семен Глузман,
правозахисник

ПОРТРЕТ ПІДОЗРЮВАНОГО

Редакційна машина **Тижня** повільно їде повз розвалений елеватор з одного боку та чималий цвинтар — з іншого. Безлюдно, співає жайворонок. Голованівськ дрімотно мліє під променями палючого липневого сонця. На центральному майдані височіє химерна скульптура — чоловік, жінка та дитинча тримають коло з серпом і молотом. Раніше замість символу країни робочих та селян був тризуб, але нещодавно районна рада вирішила замінити його на радянський атрибут. Головним лобістом цього рішення був Віктор Лозінський. «У багатих свої примхи», — так пояснюють витівку місцеві мешканці.

З чепурного будиночка, завитого плющем, нам назустріч виходить священник отець Василь. «Людей він вважав за бидло, — одразу зрозуміло, що панотець не надто шанує депутата-втікача, але говорить спокійно. Він веде нас у прохолодну півтемряву церкви. — Якщо наштовхувався на будь-який опір, одразу «злітав з катушок», адже за темпераментом він класичний холерик. Коли я протестував проти зняття тризуба, якраз напередодні всіх цих подій, Лозінський особисто підійшов до мене та обматюкав, що називається, «по-армейськи», попередивши, щоб не ліз куди не треба».

Отець Василь пригадав ще один випадок, який яскраво характеризує Лозінського. Якось приїжджає депутат на стадіон, підходить до людей, які грають у футбол, і пропонує: «Ось я спочатку стаю на ворота, потім ти, скільки ти заб'єш, скільки я, і потім подивимося, хто більше. Якщо я програв, то ось, віддаю \$100, а якщо ти — котиш носом м'яч навколо поля». Люди погоджувалися — часи скрутні, гроші всім потрібні. Але він завжди вигравав, і переможеному доводилося котити того м'яча рачки під регіт оточуючих.

— Я впевнений, що цей випадок нічого нашу, ні, не *едіту*, а організовані політико-економічні угруповання не навчить. Вони вже не можуть зупинитися й відмовитися від способу життя, який вів і Лозінський. Тож члени цих угруповань, які поводитися більш-менш толерантно стосовно суспільства, й надалі так поводитимуться. А хто вважає себе царьком у своїй вотчині, як Лозінський на Кіровоградщині, робитимуть своє і далі — вони просто не уявляють собі іншої моделі поведінки.

Екс-голова Голованівської райдержадміністрації Іван Кучер стверджує, що в районі був побудований просто-таки безпрецедентний «режим Лозінського». «Усі місцеві органи влади, тільки-но він змусив мене піти, стали його шавками, — експресивно роз-

знайшов притулок у помешканні когось із колишніх колег.

Двоє інших учасників «сафарі», унаслідок якого загинув Олійник, — експрокурор Голованівського району Кіровоградської області Євген Горбенко і колишній начальник місцевої міліції Михайло Ковальський — очікують обвинувачення в СІЗО.

Про Лозінського вже майже місяць поспіль говорять здебільшого як про тирана, який тероризував простих смертних Голованівського району, де, власне, і вбили Олійника. Логічно було б припустити, що місцеві мешканці зараз не натішаються з того, що за їхнього гнобителя взялися правоохоронці. Але це насправді не так.

повідас Кучер. — Що міліція, що прокуратура, що суд!»

Усі місцеві мешканці, з якими ми поспілкувалися, одностайно стверджують: якби не вбивство Олійника, нічого не змінилося б і пан Лозінський спокійно і далі правив би тут. Присадкуватий чолов'яга біля місцевого кафе запевнив нас: «Та ви що, хто б ото з ним боровся, крім отого Кучера. Вони раніше були найкращими друзями, а потім щось не поділили. Зараз усі такі сміливі, бо його (Лозінського. — *Ред.*) немає. Ніхто за вили не візьметься — ще не прорвало».

— Проблема в тому, що ті, хто знав про зловживання хоч пана Лозінського, хоч когось іншого, мовчали. А це, між іншим, співучасть у злочині — знати і не повідомляти.

«Але ж заради справедливості слід значити, що Лозінського я знав з різних боків, — стверджує отець Василь. — Він був і благодійником — відремонтував школу, зробив дитячий садок, побудував церкву в сусідньому районі, давав чималі кошти і на наш храм. І те, що зараз намагаються зробити з нього диявола, неправильно. Повірте, ніхто від нього не ховався, коли бачив на вулиці, й роги на голові в нього не росли».

З панотцем погоджується і экс-голова Голованіської РДА Михайло Крижановський, який кілька днів тому з волі президента був звільнений з посади: «Великого бізнесу в цьому районі Лозінський не мав, проте вкладав сюди чималі гроші. Навіть якщо це меценатство робилося з метою уникнути сплати податків, для мене як голови району було вигідно, що гроші спрямовувалися сюди. Тож робити з нього породження зла також не слід».

— З Лозінського зараз роблять кіровоградського графа Дракулу — кількість трупів, яких йому приписують, зростає з кожним днем. Реальний граф Дракула також мало був схожий на образ, який зліпили його вороги. Насправді ситуація дуже проста. Жив собі звичайний український жлоб, який мав трохи влади і не хотів нікому давати полювати на своїй території. Тож справа Лозінського — це історія кіровоградського жлоба, який волею обставин і виборів перетворився на кіровоградського Дракулу. Як у театрі, нам трохи підняли завісу, за якою ми побачили те, що в реальності коїться по всій країні.

Віктор Лозінський — людина-загадка. Навіть землякам достеменно не відомо, як він зробив кар'єру, заробив статки і набув зв'язків, що проклали йому дорогу у вищі

ешелони влади. В Голованівському районі про Віктора Лозінського ходить чимало пліток. Зокрема, подекують, що запорука успіху депутата-втікача не в його бізнесовому хисті, а у вдалих шлюбах. Понад те, стверджують, що його друга дружина — чи-то сестра благовірної Віктора Медведчука, голови Адміністрації экс-президента Кучми, чи-то донька секретаря Віктора Володимировича. Іван Кучер пригадує: «Якщо згадати, що, за чутками, Віктор Медведчук ще з 2006 року входить до команди Юлії Володимирівни, то зовсім не дивно, чому Лозінський, який у 2004-му був головним агітатором за Віктора Януковича в районі, раптом так різко змінив свою політичну орієнтацію».

— Для мене одним із найнегативніших аспектів у цій справі стала перша реакція однопартийдів Лозінського на його вчинок. Мовляв, йому треба орден дати за затримання озброєного злочинця. Це є показником просто-таки шаленої прогнилості системи партійно-корпоративної солідарності. Адже всі ці депутати прекрасно бачили, що від самого початку пахло серйозним злочиним. І все ж, попри це, вони почали вигороджувати однопартийдця.

— Цей випадок свідчить про те, що кадровий склад БЮТ залишає бажати кращого, простіше кажучи, набрали всякого непотребу.

ПОРТРЕТ ЖЕРТВИ

Загиблого Валерія Олійника односельці, схоже, також недолюбували. Мешканці Грушок, мальовничого патріархального села, згадують убитого з огидою. «Той Олійник взагалі був хворим на шизофренію, — безапеляційно заявляє Пилип Козловський, голова сільради Грушок. — У нього вся сім'я така. Його бабка була талановитим фотографом, працювала в НКВС. Вона навіть знімала Ялтинську конференцію, особисто бачила Сталіна, Рузвельта і Черчилля. Але перед смертю все спалила, бо хвора була. Мати його також несповна розуму. Ну й синок такий самий».

Козловський стверджує: Олійник-молодший «бив матір по-страшному, якось косою їй руку пропоров». Не дозволяв трактором орати поле, забороняв садити картоплю, мовляв, це погана, нечиста їжа. «Кажу ж, «шизик», — наголошує сільський голова.

Валерій Олійник жив з того, що тягав дрова з лісу, копав городи і збирав пляшки попід трасою. «Але він не був агресивним — просто собі ходив, — пригадує Козловський. — Хоча вигляд у нього був, як у типового бомжа, — зарослий, завжди брудний,

«Мене також дуже дивус факт виклику міліції. Адже вони могли просто покинути тіло там, його ніхто і не знайшов би — у нас соняшники дуже високі»

смердючий, у старезній шкірянці в дощ і спеку. <...> Як він селом ішов, від нього діти тікали. І знаєте, так огидно, коли ці блазні в Раді вшанували мовчанням смерть цього нікчемного бомжа. Цирк!»

— Зрозуміло, що розголос по цій справі пов'язаний з виборами. Вибори — вагомий елемент демократії. Взагалі нічого поганого в цьому не бачу.

За словами односельців, Олійник був мовчазним, ні з ким не спілкувався, ніколи не пив, завжди, коли не було роботи, блукав

МОГИЛА ДИВАКА.
За життя його ніхто не любив, після смерті він став символом свавілля політиків

лісом. «Впевнений, що коли він того дня побачив машину з Лозінським і компанією, просто почав тікати від неї, — стверджує голова сільради. — А ті, п'яні, вирішили наздогнати — ну і врешті-решт вбили. Цікаво, що коли того дня він ішов з дому, то своїй матері крикнув: «Я загину від револьвера, а ти — за гроші». Справді, помер від кулі. До речі, його мати так його боялася, що сказала нам, щоб ми його тіло з моргу одразу на цвинтар везли».

МІСЦЕВІ ВЕРСІЇ

Мешканці Голованівського району мають два пояснення того, що сталося з Олійником. Перше — що це було сафарі на живу людину. Мовляв, Лозінський уже дійшов до краю. Щоправда, багато людей, які знали його особисто, зокрема нещодавно звільнений з посади голови райдержадміністрації Михайло Крижановський, стверджують: той ніколи такого не зробив би. Навіть ворог Лозінського Іван Кучер у розмові з нами не підтвердив цієї версії.

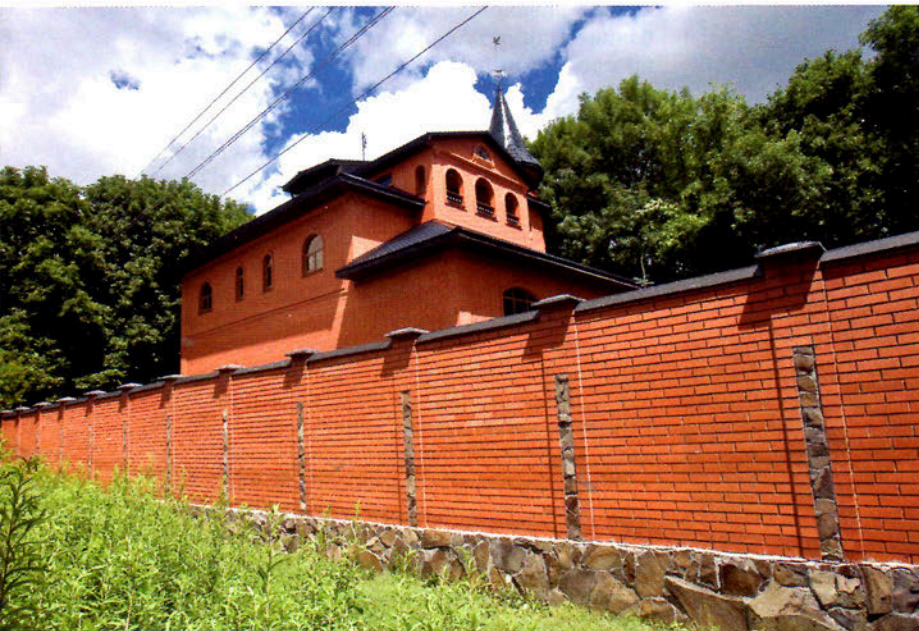

— До речі, у мене теж був випадок, коли я поїхав на полювання зі знайомими і випадково зайшов в угіддя однієї відомої людини. Нас упіймали його егері. Думаю, нам було б не набагато краще, ніж Олійнику, якби друзі не працювали в СБУ, а сам я не назвався генералом. І все одно нам пообіцяли, що завтра нас звільнять і віддадуть під суд «за сепаратизм».

Друга ж версія популярніша й більш детективна. Згідно з нею в той день пан Ковальський, головний міліціонер району, святкував свій вихід на пенсію. Зрозуміло, були запрошені Лозінський та Горбенко. Але там був і четвертий, — за припущеннями наших джерел, імовірно, йдеться про високого міліцейського чина з Києва. Після гулянки Лозінський вирішив показати високому гостю свої мисливські угіддя. Під час поїздки вони надібали Валерія Олійника, той став тікати. У п'яному угарі вони за ним погналися і вбили. І ось тут починається найцікавіше. Джерело **Тижня** стверджує: саме присутність четвертої особи, на яку Лозінський не мав впливу, пояснює, чому «голованівські стрільці» викликали правоохоронців. «Мене також дуже дивує факт виклику міліції, — погоджується пан Кучер. — Адже вони могли просто покинути тіло там, його ніхто і не знайшов би — у нас соняшники дуже високі. А потім навіть якби і знайшли б того бомжа, то по-тихому закопали б і всі про нього забули б. Горбенко потурбувався б».

До речі, днями начальник Головного слідчого управління Генпрокуратури Петро Коваль підтвердив: у машині Лозінського у вчир убивства Олійника був четвертий. ▀

ФОРТЕЦЯ «ХАЗІЯНА» РАЙОНУ. Масток Лозінського голованівці обходять стороною

І оскільки він, за словами Коваля, «проходить у справі як свідок», цей новий фігурант справді був пасивним спостерігачем трагедії або зараз дуже активно співпрацює зі слідством.

НОВОГО КАРМЕЛЮКА НЕ ВИДНО

Місцеві мешканці на умовах анонімності стверджують: зараз по району жорстко тиснуть на всіх, хто може дати якісь свідчення проти Лозінського. За словами одного з представників ВО «Свобода», за день до того, як Верховна Рада позбавила Віктора Лозінського недоторканності, у Голованівську зібрали всю місцеву владу й симпатиків экс-нардепа. На зборах дали «цінні вказівки», як кожному поводитися. Наступного ж дня, коли Рада віддала «стрілка» прокуратурі, прибічники Лозінського на чолі з такою собі Надією Чушкіною, редактором місцевої газети «Вісник Голованівська», заявили, що перекриють трасу «Київ — Одеса» на знак протесту проти «політичних переслідувань».

Повідомлялося й про мітинг на підтримку экс-нардепа. Щоправда, дві жваві тітоньки, продавщиці місцевого магазину, запевнили **Тиждень**: того дня по базару бігали люди й скликали всіх на мітинг на підтримку щойно звільненого голови РДА Крижановського. Багато хто пішов, але виявилось, що мітингувати мали саме за народного депутата. «Найогидніше, що 90% з тих, хто стояв на мітингу на захист Лозінського, були там навіть не тому, що справді підтримують його, — каже Крижановський. — Вони просто бояться, що той колись повернеться і згадає всіх, хто його не підтримав, «незлим тихим словом».

«У нас укорінилася ця рабська психологія. Якщо це їх особисто не зачіпає, люди швидше сховаються, ніж боротимуться. І, боюся, історія з Лозінським у найближчій перспективі нічого не змінить. Нового Кармелюка ще не видно»

«Насправді зараз проти Лозінського свідчать тільки ті, кому вже нічого втрачати, — каже один із бійців «антилозінського підпілля», який побажав залишитися інкогніто. — Наприклад, Кучер або той дідок із Клинового, якого Лозінський мало не задушив. Але багато хто мовчатиме: той винен грошей, у того Віктор Олександрович сина на роботу влаштував, того Віктор Олександрович виручив тощо. Та навіть ті, хто свідчить, упевнені, що до суду 90% з них взагалі відмовляться від своїх слів. Адже знають: зараз люди Лозінського їздять по району і все відстежують. Одна знайома, яку збиралися залучити як свідка у «справі Лозінського», розповіла мені, мовляв, викликає її начальник і каже: «Тобі що, погано живеться? Непогано? Тож не треба нікому нічого казати. Бо ж сама розумієш — у нас можливо все. А в тебе ще двос дітей, ти подумай».

— Для простих людей важливо, чи отримає реальне покарання за свої моторошні дії Лозінський. Багато залежатиме безпосередньо від керівництва Кіровоградської області — чи захоче воно розслідування цієї справи. Якщо почнуть пресувати людей (подейкують, що розбірки вже почалися), то люди замкнуться. І знову торжествуватиме радянський стереотип «мудрого» мислення: правди немає — думай тільки про себе, якщо когось поруч вбивають — прохось повз, а краще ще й відвернись.

«Ми маємо пройти дуже великий шлях, щоб не було такого, як у випадку з Лозінським, — підсумовує Крижановський. — Сподіваюся, ця історія хоч чогось людей навчить. Адже безкарність завжди породжує жорстокість. Але, впевнений, ще дуже довго наші люди житимуть за принципом «моя хата скраю». «На жаль, у нас укорінилася ця рабська психологія, — говорить наостанок отець Василь. — Якщо це їх особисто не зачіпає, люди швидше сховаються, ніж боротимуться. І, боюся, історія з Лозінським у найближчій перспективі нічого не змінить. Нового Кармелюка ще не видно».

— Попри навіть серйозний резонанс цієї справи, великих змін у суспільному мисленні очікувати не слід. Ні з погляду еліти, яка повинна стати обережнішою, ні з погляду простих людей, які мають бути наполегливішими у захисті своїх прав. Бо, на жаль, швидко такі справи не робляться. До того ж, як і у випадку судді Зварича, «справа Лозінського» — лише один конкретно взятий випадок, який ще не є тенденцією. Тож обидві ці справи не більш ніж перші ластівки, які ще не привели до настання антикорупційної весни. **П**

Акція!
з 01.06.2009
по 10.09.2009

Депозитний вклад “Оksamит”

до **23%** річних у грн

до **13%** річних у валюті

Скориставшись нашою пропозицією, Ви отримаєте:

- високий дохід у вигляді відсотків, які нараховуються щомісячно;
- постійним Клієнтам + 1 % річних;
- надійне збереження Ваших коштів;
- можливість виграти відпочинок на двох від провідного туристичного оператора

Оksamитовий сезон – найкращий час для відпочинку!

Банк Кіївська Русь

8 800 500-54-60

(безкоштовно зі стаціонарних телефонів в межах України)

www.kruss.kiev.ua

Ліцензія НБУ №19 від 14.01.2002. Свідоцтво учасника ФГВФО №89

Отримуйте відсотки щомісяця протягом літа та вигравайте відпочинок у чарівній Туреччині у 5-зірковому готелі на узбережжі Середземного моря! Розіграш буде проведено 18 вересня 2009 року. Офіційні правила проведення акції дивіться на сайті банку.

Капітальний РЕМОНТ

На рекапіталізацію проблемних банків держава витратить 44 млрд грн. Обсяги коштів, виведених власниками фінустанов, оцінити складніше

АВТОР: Олексій Воронич

У червні Кабмін затвердив четвертий варіант механізму рекапіталізації комерційних банків (перший з'явився ще в лютому), але обмін акцій фінустанов на «живі» бюджетні гроші досі не розпочався. Минулого тижня перші три банки — «Укргазбанк», «Київ» і «РодовідБанк» — обміняли свої акції на облігації внутрішньої державної позики. Банкіри жартують, що перекладання своїх зобов'язань на державу може виявитися чи не найприбутковішим бізнесом під час кризи.

ТЕХНІЧНІ НЮАНСИ

Порядок рекапіталізації передбачає, що уряд може сприяти збільшенню капіталу банку за умови отримання не менш ніж 60% + 1 акції фінустанови. Ще 15% паперів мають бути передані в управління державі чи належати інвесторам, який братиме участь у рекапіталізації. До того ж у фінустанові, що претендує на бюджетну підтримку, має працювати тимчасова адміністрація НБУ. Капітал проблемних банків збільшуватимуть за рахунок облігацій внутрішньої державної позики (терміном погашення 8 і 10 років), які Нацбанк зобов'язаний викуповувати протягом п'яти днів з моменту подання відповідної заявки.

Першу трійку уряд рекапіталізує таким чином: Укргазбанк в обмін на 81,57% акцій отримає 3,1 млрд грн, Родовід Банк і банк «Київ» віддадуть понад 99% акцій відповідно за 2,809 млрд грн і 3,563 млрд грн. На черзі Укрпромбанк і Надра Банк, які не потрапили до когорти піонерів, оскільки не реструктурували зовнішні борги відповідно до вимог уряду.

Загалом на рекапіталізацію банків уряд планує виділити 44 млрд грн. Джерела у Мінфіні свідчать, що левову частку цих грошей уряд отримає від МВФ, який дозволив спрямувати частину другого траншу — \$1,5 млрд — на фінансування бюджетного дефіциту.

В. о. міністра фінансів Ігор Уманський вже заявив, що третій транш (\$3,2 – 3,8 млрд) також піде на покриття перевищення державних видатків над доходами. А прем'єр-міністр Юлія Тимошенко підтвердила, що параметри рекапіталізації окремих банків узгоджено з Міжнародним валютним фондом.

КРЕДИТИ СПОТИКАННЯ

«МВФ зацікавлений у фінансуванні рекапіталізації українських банків, – вважає провідний економіст Центру соціально-економічних досліджень «CASE-Україна» Володимир Дубровський. – До кризи наші фінустанови охоче позичали гроші у центральнорезервних банків під нижчі відсотки, ніж в Україні. Неготовність вітчизняних фінустанов розраховуватися із зовнішніми кредиторами загрожує їхній фінансовій стабільності. МВФ прагне уникнути так званого ефекту доміно (другої хвилі банкрутств, в епіцентрі якої можуть опинитися банки Центральної Європи), а тому дає згоду на рекапіталізацію за рахунок свого кредиту».

В уряді Юлії Тимошенко чудово розуміють, що після фактичної націоналізації проблемних банків держава успадкує їхні зовнішні борги. Приміром, Надра Банк винен іноземним кредиторам \$900 млн, Родовід Банк – \$55 млн, Укргазбанк – \$50 млн, Укрпромбанк – \$120 млн. Уряд прагне відстрочити повернення боргів, тому вимагає від кандидатів на держпідтримку реструктурувати всі зовнішні зобов'язання. «Це одна з головних умов рекапіталізації, – каже фінансовий аналітик Astrum Investment Management Ярослав Стецик. – Таким

чином, іноземні кредитори мають не дуже прийнятну альтернативу: або погодитися на відстрочення погашення боргу, або мати справу з неплатоспроможними позичальниками, які залишилися без державної підтримки». Щоправда, жорстка позиція уряду стосовно реструктуризації може пом'якшитися в процесі діалогу з МВФ щодо отримання третього траншу.

ІДЕОЛОГІЯ ПРОЦЕСУ

Збільшення капіталів комерційних банків бюджетним коштом відбувається під популістським гаслом повернення грошей вкладникам. Проте експерти мають сумніви, що саме така процедура є найзручнішою для українців, які довірили свої заощадження банкам. Так, президент Центру економічного розвитку Олександр Пасхавер вважає, що рятувати депозити треба було за рахунок спрямування коштів держбюджету за цільовим призначенням, наприклад, збільшити активи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Натомість нежиттєздатні банки необхідно було ліквідувати одразу. Схожої думки й экс-міністр фінансів Віктор Пинзеник. «Не всі банки слід рятувати державним коштом. Допомогати потрібно системним, решта мають бути якнайшвидше ліквідовані», – зазначив він **Тижню**.

«Рекапіталізація по-українськи – це списання боргів власників банків на державний рахунок. Фактично уряд допомагає не вкладникам, а власникам», – переконаний пан Пасхавер. А за оцінками директора Інституту приватизації, управління власністю та інвестицій Олександра Рябченка, «принаймні 30 банків в Україні рятувати взагалі немає сенсу, адже від них зали-

шилися самі обгортки, ресурси з них давно виведено». Так, за словами заступника голови ініціативної групи вкладників АКБ «Київ» Сергія Бахіна, фізособи, пов'язані з власником банку, отримали безвідсоткові кредити на суми від 120 до 130 млн грн незадовго до запровадження в ньому тимчасової адміністрації (відповідні кошти, надані Нацбанком у формі рефінансування, мали бути спрямовані на виплати депозитів вкладникам).

Член правління одного з банків повідомив **Тижню**, що пік вимивання коштів з деяких фінустанов припав на лютий – квітень і хронологічно збігся із заявами керівництва уряду про рекапіталізацію. Ці відомості частково підтверджуються статистикою НБУ: якщо в січні поточного року українськими банками було надано кредитів на загальну суму 49,8 млрд грн, то вже в лютому – на 73,4 млрд грн, березні – на 68,9 млрд грн, квітні – на 62,5 млрд грн.

Олександр Пасхавер припускає, що державну допомогу отримають насамперед банки, власники яких свого часу вивели капітали в офшори, при цьому черга охочих до рекапіталізації зростатиме. «Після введення у фінустанові тимчасової адміністрації НБУ можливості для зловживань практично зникають», – вважає економіст Міжнародного центру перспективних досліджень Олександр Жолудь. Утім, за даними джерела в Мінфіні, тимчасові адміністрації Нацбанку не завжди обмежують надання нових позик, а якість кредитних портфелів проблемних банків погіршується як із суб'єктивних причин – зловживання власників фінустанов, так і з об'єктивних – загальна тенденція неповернення кредитів. ■

Претенденти на рекапіталізацію

Банк	Дата введення тимчасової адміністрації НБУ	Фактор втрати платоспроможності	Обсяг залучених депозитів, млрд грн	Обсяг наданих кредитів, млрд грн	Пакет акцій до викупу державою, %	Сума рекапіталізації, млрд грн
 ВАТ АБ «Укргазбанк»	9 червня 2009 року	Велика частка позикових коштів у структурі пасивів	6,3	9,2	81,57	3,1
 ВАТ «Родовід Банк»	16 березня 2009 року	Відплив депозитів, зростання обсягу проблемних кредитів у портфелі	4,5	9,2	99,97	2,8
 АКБ «Київ»	9 лютого 2009 року	Низька якість кредитного портфеля	2,8	3,8	99,93	3,6
 ТОВ «Укрпромбанк»	21 січня 2009 року	Фінансові проблеми акціонерів банку, відплив депозитів (становили понад 50% пасивів)	8,2	13,0	99,0*	3,5 – 7,0*
 ВАТ КБ «Надра»	10 лютого 2009 року	Великі зовнішні зобов'язання	10,6	25,1	91,8*	5,0*

П'ЯТНАДЦЯТЬ ПРОБЛЕМНИХ

Банк	Видача депозитів, термін дії яких сплив
 АКБ «Трансбанк»	Мораторій на зняття депозитів діє до 1 вересня 2009 року. Тижневий ліміт виплати відсотків – 100 грн, \$15, €10 тільки для депозитів, сума яких не перевищує 5 тис. грн, \$1 тис., €1 тис. За депозитами, що перевищують зазначені суми, відсотки сплачують тільки пенсіонерам у межах чинних тижневих лімітів
 АКБ «Київ»	Мораторій на виплату депозитів чинний до 9 серпня 2009 року. Не виплачує відсотків, не видає депозитних вкладів
 АБ «Банк регіонального розвитку»	Мораторій на зняття депозитів – до 23 вересня 2009 року. Не виплачує відсотків, не видає депозитних вкладів. Ліміт видачі депозитів для вкладників за індивідуальними заявами про надзвичайні обставини – 10 тис. грн
 VAT КБ «Надра»	Мораторій на зняття депозитів – до 10 серпня 2009 року. З 10 липня банк здійснюватиме виплати 20% усіх депозитів, розмір яких становить понад 10 тис. грн і термін яких сплив у червні за умови пролонгації залишку на чотири місяці. Банк здійснює виплати 50% депозитів, сума яких менша ніж 10 тис. грн, а термін сплив у січні або червні
 VAT «Родовід Банк»	Мораторій на зняття депозитів – до 15 вересня 2009 року. Здійснює виплати відсотків у межах місячного ліміту 1000 грн
 VAT «БІГ Енергія»	Мораторій на зняття депозитів – до 15 вересня 2009 року. Не видає депозитних вкладів. Виплату відсотків здійснює у межах добового ліміту 100 грн, \$15, €10
 ТОВ «Укрпромбанк»	Мораторій на зняття депозитів – до 21-липня 2009 року. Здійснює виплату відсотків за всіма вкладами. Видає депозити, термін яких вийшов, вкладникам, яким виповнилося 75 років. Виплата частини депозиту (10 – 20%) у разі, якщо решту суми буде переформовано як новий вклад
 АКБ «Національний кредит»	Термін мораторію на зняття депозитів сплив, проте банк досі не видає депозитних вкладів. Здійснює виплату відсотків у межах добового ліміту 300 грн
 АКБ «Одеса-Банк»	Мораторій на зняття депозитів – до 22 серпня 2009 року. Не виплачує відсотків, не видає депозитних вкладів
 ТОВ «Західкомбанк»	Мораторій на зняття депозитів – до 12 серпня 2009 року. Не видає депозитних вкладів. Здійснює виплату відсотків у межах добового ліміту 250 грн, \$20, €30
 VAT КБ «Арма»	Мораторій на зняття депозитів до 16 квітня 2010 року. Не виплачує відсотків, не видає депозитних вкладів
 VAT «Селянський комерційний банк «Дністер» (м. Львів)	Мораторій на зняття депозитів – до 16 квітня 2010 року. Не виплачує відсотків, не видає депозитних вкладів
 АКБ «Європейський»**	Мораторій на зняття депозитів – до 14 травня 2010 року. Не виплачує відсотків, не видає депозитних вкладів
 VAT КБ «Національний стандарт»**	Мораторій на зняття депозитів – до 14 травня 2010 року. Не виплачує відсотків, не видає депозитних вкладів
 VAT АБ «Укргазбанк»	Мораторію на зняття депозитів немає, тому банк виплачує депозитні вклади на платіжні картки

* ФОНД ГАРАНТУЄ КОЖНОМУ ВКЛАДНИКОВІ УЧАСНИКА (ТИМЧАСОВОГО УЧАСНИКА) ВІДШКОДУВАННЯ КОШТІВ, ВКЛЮЧАЮЧИ ВІДСОТКИ, АЛЕ НЕ БІЛЬШЕ НІЖ 150 ТИС. ГРН. ФОНД НЕ ВІДШКОДУЄ ГАРАНТОВАНОЇ СУМИ ЗА ВКЛАДАМИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ, ЯКІ БУЛИ ЗАЛУЧЕНІ БАНКОМ – ТИМЧАСОВИМ УЧАСНИКОМ ФОНДУ ПІСЛЯ ОТРИМАННЯ НИМ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПЕРЕВЕДЕННЯ ФІЗИЧНОЇ СУМИ ДО КАТЕГОРІЇ ТИМЧАСОВОГО УЧАСНИКА БАНКУ. ПЕРЕВЕДЕННЯ ДО КАТЕГОРІЇ ТИМЧАСОВОГО УЧАСНИКА ФОНДУ, ЗОБОВ'ЯЗАНІЙ ПОПЕРЕДЖАТИ У ПИСЬМОВІЙ ФОРМІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ПРИ УКЛАДЕННІ З НИМ НОВИХ УГОД НА ЗАЛУЧЕННЯ ВКЛАДІВ ПРО ТЕ, ЩО ФОНД НЕ ГАРАНТУЄ ВІДШКОДУВАННЯ ЗА ЦИМИ ДЕПОЗИТАМИ. ВКАЗАНІ ОБМЕЖЕННЯ СТОСУЮТЬСЯ ТІЛЬКИ НОВИХ ВКЛАДІВ І НЕ ПОШИРЮЮТЬСЯ НА РАНІШЕ УКЛАДЕНІ ДЕПОЗИТНІ ДОГОВОРИ, ТЕРМІН ДІЇ ЯКИХ ПРОДОВЖЕНО.

Тиждень з'ясував, чи виконують зобов'язання банки, в яких уведено тимчасових адміністраторів НБУ

Зняття готівки з поточних рахунків із банкоматів, можливість розрахунків у торговельних мережах	Можливість проведення безготівкових розрахунків юридичних осіб та готівкових платежів фізичних осіб	Членство у Фонді гарантування вкладів фізичних осіб*
Неможливе	Проводить безготівкові платежі юридичних осіб	Є учасником
Добовий ліміт на зняття готівки – 100 грн	Проводить	Є учасником
Банк не є емітентом пластикових карток	Проводить	Є учасником
Добовий ліміт зняття готівки із зарплатних та пенсійних карток – 1 тис. грн у банкоматах банку та 50 грн – у банкоматах інших банків. З 10 липня добовий ліміт для розрахунку в торговельних мережах становитиме 500 грн. Наразі співпрацю з Пенсійним фондом припинено, пенсії, нараховані до припинення співпраці, можна отримати у межах чинних добових лімітів	Проводить	Є тимчасовим учасником
Добовий ліміт на зняття готівки із зарплатних карток – 100 грн, пенсійних – 500 грн, на розрахунки у торговельних мережах – 300 грн	Проводить	Є учасником
Добовий ліміт на отримання готівки у касі – 100 грн. Банкомати і POS-термінали торговельних мереж не обслуговують пластикових карток банку	Проводить	Є учасником
Добові ліміти на зняття готівки – 1 тис. грн, на розрахунки у торговельних мережах – 5 тис. грн. Добовий ліміт виплати готівки за основними і додатковими картками до пенсійних рахунків – 500 грн	Проводить	Є тимчасовим учасником
Добовий ліміт на зняття готівки – 300 грн, але тільки у власних банкоматах. Банкомати інших банків і POS-термінали торговельних мереж не обслуговують пластикових карток банку	Проводить у межах наявних коштів на рахунках юридичних осіб	Є тимчасовим учасником
Неможливе	Не проводить	Є учасником
Добовий ліміт зняття готівки в касі – 500 грн. Пластикові картки заблоковані, розрахунок у торговельних мережах можливий тільки у терміналах банку	Проводить	Є учасником
Неможливе	Проводить	Є учасником
Неможливе, карткові рахунки заблоковані	Проводить платежі юридичних осіб	Є учасником
Неможливе, карткові рахунки заблоковані	Не проводить	Є учасником
Неможливе, карткові рахунки заблоковані	Не проводить	Є учасником
Добовий ліміт на зняття готівки – 2 тис. грн, на розрахунок у торговельних мережах – 5 тис. грн	Проводить	Є учасником

*Днями Антимонопольний комітет дозволив приєднання банку «НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ» до АФБ «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ» за даними CALL-ЦЕНТРІВ БАНКІВ, ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ, НБУ, ТИМЧАСОВИХ АДМІНІСТРАТОРІВ БАНКІВ СТАНОМ НА 2-3 ЛИПНЯ 2009 РОКУ

Мертва ПЕТЛЯ

Дві катастрофи літаків Airbus протягом одного місяця розбурхали страхи пасажирів перед польотами. Проте аналіз причин авіапригод свідчить: боятися літаків не слід

АВТОР: Андрій Басвський

Протягом червня сталися одразу дві великі авіакатастрофи за участю літаків Airbus. 1 червня Airbus A330 впав в Атлантичний океан, усі пасажирів і екіпаж — 228 осіб — загинули. 30 червня в Індійському океані під воду занурився Airbus A310 з 142 пасажирами та 11 членами екіпажу на борту. В катастрофі дивом вижила лише 14-річна дівчинка. Дві аварії Airbus за один місяць — це, безперечно, тенденція, яка ставить під сумнів їх безпеку. Можна прогнозувати, що пасажирів тепер не дуже охоче сідатимуть у літаки цієї марки, особливо не розбираючись у моделях.

УСІ ДОКАЗИ — НА ДНІ ОКЕАНУ Airbus 330 й Airbus 310 суттєво різняться і за пасажиромісткістю, і за конструкцією. Причини аварій, найвірогідніше, також були різні. 2 червня Французьке бюро розслідувань аварій (BEA) оприлюднило перший звіт щодо причин катастрофи над Атлантикою. Звіт не містить жодних революційних відкриттів і повідомляє лише, що «літак, імовірно, розбився внаслідок зіткнення з водою». Знайдено понад 600 уламків літака й тіла 51 із 228 пасажирів Airbus. До 10 липня було продовжено пошук «чорних скриньок», які допомогли б конкретніше встановити причини аварії, проте знайти їх на такій глибині (4600 м) фактично неможливо.

Сьогодні достеменно відомо тільки те, що в А330-200 відмовили всі електронні системи, автоматика передала на землю повідомлення про помилки 24 пристроїв, в тому числі

й датчиків швидкості. Схоже, першоджерелом усіх неполадок було сильне механічне пошкодження.

Причини масштабних механічних ушкоджень можуть бути найрізноманітніші, від метеорологічних умов до теракту. Раніше висловлювалася версія, що причиною аварії стала несправність трубки Піто — датчика швидкості. Французькі авіакомпанії навіть розпочали заміну трубок Піто на всіх літаках Airbus А330. Проте ця модель належить до нового покоління лайнерів, керованих за допомогою багатоканальної електронної системи та обладнаних GPS. Усі без винятку системи літака дубльовані, трубка Піто — це не єдине і не головне джерело інформації для керування лайнером, тож її поломка

Для українських пасажирів значно більшу небезпеку становить зношений парк техніки, який вітчизняні авіакомпанії успадкували від СРСР

не могла стати причиною аварії. Це підтвердили у своїй доповіді експерти BEA.

Схожа катастрофа Boeing-747 в Японії 1984 року. Зруйнований гермошпангоут перерубав магістралі основної та дублюючої гідросистеми, що призвело до їх одночасної відмови. Керувати літаком було вже неможливо, і після відчайдушної боротьби пілотів він врізався в схил гори Оцутака.

ПІЛОТИ НЕБЕЗПЕЧНІШІ ЗА ЛІТАКИ

За всю історію Airbus А330 було втрачено чотири літаки з урахуванням останньої катастрофи. Перший роз-

бився під час тестування на заводі в Тулузі: пілоти симулювали відмову двигунів і помилилися в керуванні, внаслідок чого загинуло семеро льотчиків-випробувачів. Другий літак просто списали в Куала-Лумпур через хімічну корозію — в ньому нелегально перевозили надзвичайно активну речовину. Ще один Airbus А330 у 2001 році знищили терористи з угруповання «Тамільські тигри» під час атаки на аеропорт у Коломбо. Об'єктивно 1 червня сталася перша реальна катастрофа авіалайнера типу А330.

Така статистика льотних подій виглядає не дуже правдоподібно для будь-якого фахівця авіації, особливо з огляду на кількість випущених А330 — 616 літаків поставлено авіакомпаніям, ще 614 замовлено. Для порівняння: Boeing 747, випущений у кількості 1523 екземплярів, має на своєму рахунку 123 серйозні льотні пригоди і 50 цілковито втрачених літаків; унаслідок катастроф літаків цього типу загинули 3707 осіб. Також Boeing-747 встановив антире-

корд за кількістю жертв: в 1977 році на Тенерифе зіткнулися два Boeing-747, загинули 583 людини.

Індійський А310 має значно довший за А330 скоротний список: 9 розбитих літаків і 825 заги-

блих. Проте А310 літає набагато довше за А330. З 1983 року Airbus А310 провели в повітрі близько 10,5 млн год, здійснили понад 4 млн польотів — у цьому випадку починає працювати закон великих чисел. Але всі катастрофи А310 з людськими жертвами сталися не з провини техніки. Людина щоразу виявлялася слабшою за композити, титан та електроніку й ставала головною причиною аварії. Як свідчить статистика авіакатастроф останніх десятиліть, менше ніж 5% пасажирських лайнерів розбиваються з технічних причин, у 95% випадків причиною аварії є людина. ►

7 МОДЕЛЕЙ ПАСАЖИРСЬКИХ ЛІТАКІВ, що зазнали найбільше аварій

BOEING
Boeing 747

- Максимальна пасажиромісткість – 524
- Максимальна дальність польоту – 13 570 км
- Крейсерська швидкість польоту – 910 км/год

ТУПОЛЕВ
Tu-154

- Максимальна пасажиромісткість – 180
- Максимальна дальність польоту – 3900 км
- Крейсерська швидкість польоту – 950 км/год

AIRBUS
Airbus A300

- Максимальна пасажиромісткість – 298
- Максимальна дальність польоту – 7690 км
- Крейсерська швидкість польоту – 890 км/год

BOEING
Boeing 737

- Максимальна пасажиромісткість – 168
- Максимальна дальність польоту – 5500 км
- Крейсерська швидкість польоту – 910 км/год

ЯК ОКБ ім. А. С. Яковлева
Як-42

- Максимальна пасажиромісткість – 120
- Максимальна дальність польоту – 3900 км
- Крейсерська швидкість польоту – 810 км/год

AIRBUS
Airbus A310

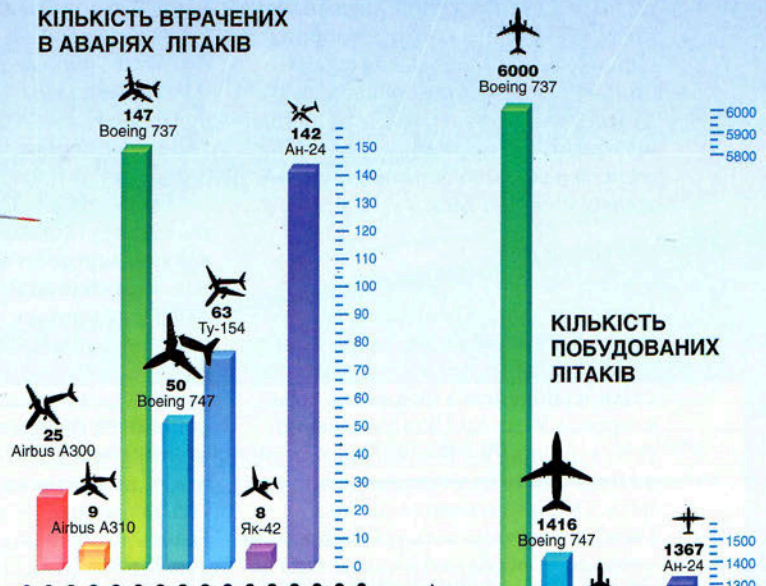
- Максимальна пасажиромісткість – 218
- Максимальна дальність польоту – 9600 км
- Крейсерська швидкість польоту – 860 км/год

АНТОНОВ
An 24

- Максимальна пасажиромісткість – 30
- Максимальна дальність польоту – 3900 км
- Крейсерська швидкість польоту – 498 км/год

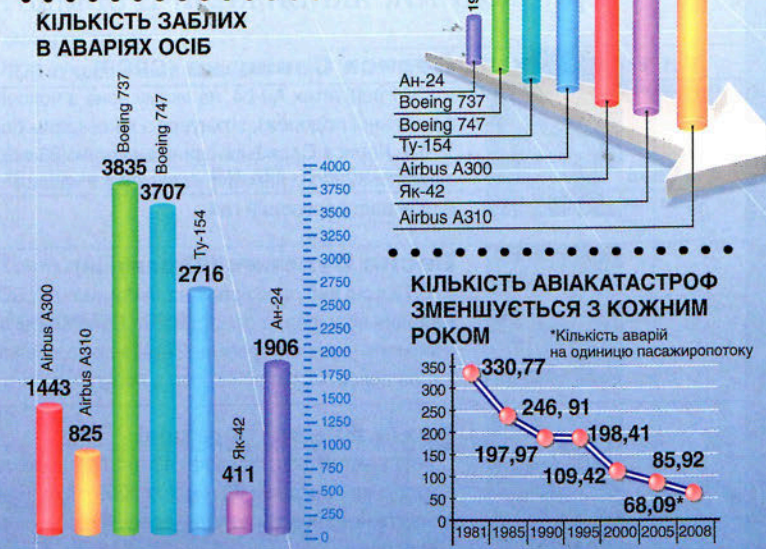
КІЛЬКІСТЬ ВТРАЧЕНИХ В АВАРІЯХ ЛІТАКІВ

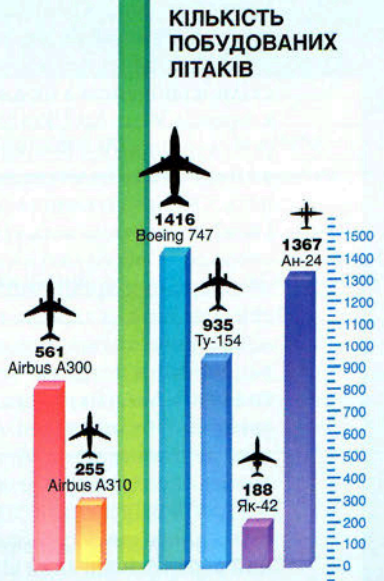
КІЛЬКІСТЬ ЛІТАКІВ ВТРАЧЕНИХ З ТЕХНІЧНИХ ПРИЧИН

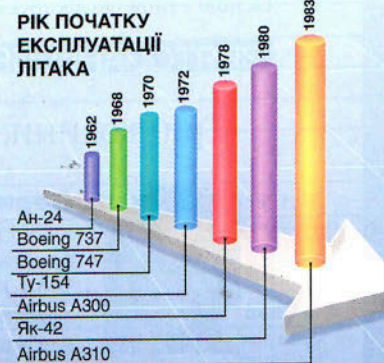
КІЛЬКІСТЬ ЗАБЛИХ В АВАРІЯХ ОСІБ

КІЛЬКІСТЬ ПОБУДОВАНИХ ЛІТАКІВ

РІК ПОЧАТКУ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ЛІТАКА

КІЛЬКІСТЬ АВАКАТАСТРОФ ЗМЕНШУЄТЬСЯ З КОЖНИМ РОКОМ

За попередніми даними, саме людський чинник призвів до катастрофи над Індійським океаном — екіпаж помилувався, коли літак заходив на посадку. Впевненіше про причини аварії можна буде говорити лише після підняття з океанського дна «чорних скриньок». Відносно невеликі глибини на місці падіння і швидкість, з якою були знайдені уламки і врятована дівчинка, свідчать про те, що підняти на поверхню бортові реєстратори цілком реально.

ЕКОНОМ-ВАРІАНТ ДЛЯ УКРАЇНИ

Українські авіаперевізники експлуатують чотири А320, два такі літаки на території нашої країни використовує східноєвропейська бюджетна авіакомпанія Wizz Air Ukraine. Значно популярнішими є Boeing, яких лише в «АероСвіті» налічується чотирнадцять. Обслуговування і Airbus, і Boeing контролюють усі зацікавлені сторони — від служб авіакомпанії до міжнародних організацій. Достатньо сказати, що для здійснення оперативного-технічного обслуговування Airbus потрібно отримати сертифікат EASA (Європейська агенція авіаційної безпеки) і BDA (Бермудська державна агенція), що контролюють експлуатацію літаків.

Для українських пасажирів значно більшу небезпеку становить зношений парк техніки, який вітчизняні авіакомпанії успадкували від СРСР. Основні типи пасажирських літаків

радянських часів, які експлуатують наші авіаперевізники, — Як-42 і Ан-24 — було розроблено відповідно в 1980 і 1962 роках. Гідні для свого часу машини вже добряче застаріли морально, як і закладені в конструкцію технічні рішення. Аварійність літаків перебуває приблизно на рівні аварійності європейських та американських ровесників, хоча б тих самих А300. Але за нинішніми мірками такий рівень безпеки абсолютно незадовільний.

Експлуатація таких машин, безумовно, є прибутковою, насамперед завдяки відсутності лізингових платежів. Кризові тенденції безпосередньо позначаються на мобільності населення і, як наслідок, на оновленні парку авіаційної техніки. За I квартал 2009 року українськими авіакомпаніями було перевезено на внутрішніх лініях на 14,5% менше пасажирів, ніж за аналогічний період 2008-го, і на 24% менше — на міжнародних. Навіть великі західні компанії скасовують або відкладають замовлення на нову техніку. Тож найближчим часом українське небо навряд чи дочекається зграй нових літаків.

Тим, хто боїться літати, нагадаємо: літаки є найбезпечнішим видом транспорту після залізниці. І з року в рік авіація стає безпечнішою. Кількість жертв авіакатастроф знизилася з 1818 (52 аварії) у 1998 році до 577 (32) у 2008-му. Для порівняння: тільки на українських автошляхах торік загинуло понад 7,6 тис. осіб. ■

Непідійомні «ЧОРНІ СКРИНЬКИ»

«Чорні скриньки» зазвичай дають змогу пояснити причини катастрофи. Але у випадку аварії над морем пошук бортових реєстраторів є надскладним завданням. «Чорні скриньки» йдуть на дно, вода порушує радіообмін. Як наслідок — пошукова команда не чує сигналу радіомаяка, і скриньку шукають іншими, малоефективними методами. Та й дістати їх непросто з глибини понад 200 м, не кажучи вже про кілометрові океанські западини.

Водночас вже давно є технології передачі великих обсягів даних у реальному часі. Оператор на військовій базі в Неваді керує безпілотним літаком-розвідником над Іраком або Афганістаном, використовуючи супутникові канали передачі даних. Що заважає надсилати пакети даних у реальному часі до якого-небудь інформаційного центру під Парижем або Марселем? У такому випадку «чорні скриньки» були б просто дублюючим пристроєм — уся інформація про причини катастрофи А330 над Атлантикою вже була б у руках фахівців, а не лежала б на дні Атлантичного океану. Понад те, передача даних у реальному часі допомогла б підвищити рівень безпеки польоту, наземні служби могли б вносити корективи в дії екіпажу, особливо у позаштатній ситуації.

Хоча історії відомі випадки, коли водолази все ж таки діставали «чорні скриньки» з океанських западин. У 1983 році сталася одна з найзагадковіших авіакатастроф ХХ століття: в районі Сахаліну радянський льотчик Геннадій Осипович збив Boeing 747 корейської компанії, що відхилився від маршруту більше ніж на 500 км і увійшов у заборонену для польотів цивільної авіації зону. Літак впав у море, ніхто з екіпажу й пасажирів не вижив. СРСР, США і Японія наввипередки почали пошуки — кожна країна хотіла отримати «чорні скриньки» та іншу апаратуру з літака. Таким чином в зоні пошуків склалася надзвичайно напружена ситуація, аж до приглушення чужих радіосигналів і владштування сигналів-оманок, що додатково ускладнювалася гідрологією Японського моря та погодними умовами. Зрештою СРСР стягнув на місце катастрофи сили Тихоокеанського флоту і група мурманських водолазів змогла підняти з дна три з чотирьох бортових реєстраторів Boeing 747. У 1993 році всі знайдені матеріали було передано спеціальної комісії ICAO (International Civil Aviation Organization — Міжнародна організація цивільної авіації), проте вона не змогла остаточно визначити, чому пілот відхилився від курсу, а також дати відповіді на низку інших важливих запитань щодо причин катастрофи.

ВРЯТОВАНІ ДИВОМ

Три людини, які вижили в авіакатастрофах

Лариса Савицька (СРСР)

У 1981 році літак Ан-24, на якому вона з чоловіком поверталася з весільної подорожі, зіткнувся з військовим бомбардувальником Ту-16. Лариса Савицька єдина вижила з 38 осіб на борту. Падіння з висоти 5200 м уламка фюзеляжу з її кріслом тривало 8 хв, удар пом'якшив березовий гай.

Весна Вулович (Югославія)

У 1972 році вибух розірвав на частини літак DC-9-30, на якому Вулович працювала стюардесою. Вона впала з висоти 10 150 м, отримала численні травми, 27 днів лежала в комі, одужала і навіть хотіла повернутися до роботи в небі.

Бахія Бакарі (Франція)

Єдина вижила в катастрофі А310-300 в Індійському океані біля Коморських островів 30 червня 2009 року. Бахія не вміє плавати, але протрималася у воді 12 год. У катастрофі загинуло 152 особи.

- ▶ **НОВИНИ**
- ▶ **ПОЛІТИКА**
- ▶ **ЕКОНОМІКА**
- ▶ **РОЗСЛІДУВАННЯ**
- ▶ **КУЛЬТУРА**

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Життя має сенс!

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

ВИ МОЖЕТЕ ПЕРЕДПЛАТИТИ ЖУРНАЛ «УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ»

1. У редакції:

- заповніть квитанцію у відділенні будь-якого банку (отримувач: ТОВ «Український тиждень», р/р 26007026823721 у Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК», МФО 322012, Код ЄДРПОУ 35392656. Передплата на журнал «Український тиждень»);
  - розбірливо зазначте адресу доставки та контактний телефон;
  - оплатіть квитанцію у найближчому відділенні банку;
  - надішліть копію сплаченого бланка замовлення (квитанцію про оплату):
    - * факсом: (044) 351-13-00 (01);
    - * поштою: ТОВ «Український тиждень», м. Київ, 03067, а/с № 2.
- Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень»:
- 1 місяць – 14 грн;
  - 3 місяці – 42 грн;
  - 5 місяців – 70 грн.

2. У будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта». Передплатний індекс – 99319.

3. У передплатних агенціях вашого міста (детальніше див. на сайті <http://www.ut.net.ua>).

4. На сайті www.portmone.com.

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 351-13-00. Менеджер з передплати Каріна Семяновська K.sem@ut.net.ua

<http://www.ut.net.ua>

повідомлення	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	
		26007026823721	35392656
		поточний рахунок отримувача код отримувача	
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	
		322012 МФО банку	
касир	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
	Адреса платника, телефон		
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
	період:		
	платник (підпис)	сума, грн	
квитанція	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	
		26007026823721	35392656
		поточний рахунок отримувача код отримувача	
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	
		322012 МФО банку	
касир	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
	Адреса платника, телефон		
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
	період:		
	платник (підпис)	сума, грн	

СХОДЖЕННЯ НА ВЕРШИНУ

Сучасна Індія на шляху до економічної могутності, світськості й солідарності

АВТОР: Жанна Безп'ятчук

Індія — країна феєрично багата. Є заможна й відносно благополучна Південна Індія. Є так звана Хвора Індія (на хінді для позначення використовується акронім BIMARU states), що охоплює найзлиденніші штати Біхар, Мадхья-Прадеш та Уттар-Прадеш. Є відмінна від перших двох Північно-Східна Індія. Є Індія племен і повстанських рухів ультралівих та ісламістів. Є острівна Індія з її Андамськими і Нікобарськими

островами. А є ще закордонна віртуальна Індія, яку становлять мільйони найосвіченіших і найздібніших індуців, котрі розсіяні по західних університетах, великих корпораціях і науково-дослідних центрах. А всі ці Індії разом формують країну, що завдяки своїм економічним успіхам давно вже не сприймається як конгломерат бідності під боком успішного Китаю. Якщо Індія підтримуватиме нинішні темпи економічного розвитку, то в найближчі десятиліття щонайменше за показником ВВП за паритетом купівельної спроможності вона вийде на третю позицію у світі, випередивши Японію.

ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОРИВ

Коли 2007 року індійський металургійний гігант Tata Steel викупив 100% акцій англійсько-голландської металургійної компанії Corus, багато хто на Заході був заскочений таким проривом індійського бізнесу. На глобальну економічну арену виходив новий потужний і, головне, конкурентоспроможний гравець. Українці мали змогу здивуватися новим можливостям індуців двома роками раніше, коли в руках Tata Steel опинилася Криворізьська сталь. Сьогодні за своїми виробничими потужностями ця металургійна компанія є п'ятою у світі.

ФОТО: REUTERS

Дешева робоча сила, розвиток високіх технологій та інтелектуальні здібності вкладають у руки молодого й амбітного індійського середнього класу великі можливості. Сьогодні, окрім Tata Steel, індійськими брендами на глобальних ринках стали транснаціональна компанія Infosys та корпорація Вірго, які працюють у галузі інформаційних технологій. Але, водночас, індійські бізнесмени постійно скаржаться на те, що вести бізнес в Індії складно через повсякчасну корупцію й обтяжливу бюрократію. Щоб отримати стандартну ліцензію на відкриття навіть малого підприємства, бізнесмен має пройти до 20 різних інстанцій.

Такою самою несподіванкою для багатьох є те, що в умовах глобальної кризи економічна система Індії виявила схвальну стійкість. Рецепт цієї стійкості простий: стабільність банківської системи, контрольованість державного боргу (25,6% ВВП станом на

вересень 2008-го) плюс урядове регулювання деяких галузей. Упродовж останніх п'яти років середній щорічний показник зростання ВВП Індії становив 8,8%. У 2006-му він сягнув 9,2% і наблизився до китайського (10,4%). Це був беззаперечний економічний прорив, гарантований стабільним потоком портфельних і прямих іноземних інвестицій. Лише у 2008-му в індійську економіку з-за кордону надійшло \$17,4 млрд портфельних інвестицій. Але коли розгорілася криза й інвестори пішли з ринку, інфляція, починаючи з січня 2009 року, сягнула 20%.

Індійський ВВП лише на 22% залежить від експорту, який формують значною мірою ІТ-компанії, зорієнтовані на американські ринки. Якщо раніше країні таку малу частку експорту закидали як хибу, то в часи світової кризи всі раптом відкрили, що подібна слабкість може обернутися перевагою. Таким чином, кризу Індія спроможна пережити з доволі помірними втратами. За прогнозами економістів, упродовж наступного десятиліття навіть з урахуванням впливу глобальної кризи країна може подвоїти свій трильйонний ВВП. Але багато що залежатиме від таланту й мудрості її державних керівників.

ПОЛІТИЧНИЙ ТИТАН

Політична сила, спроможна об'єднати навколо себе таку велику й розбурхану стихію, як Індія, та ще й у межах демократичних електоральних перегонів, заслуговує на особливу увагу. Саме такою силою є партія «Індійський національний конгрес». На цьогорічних парламентських виборах вона отримала 206 мандатів, а загалом її Об'єднаний прогресивний альянс — 261 із 543 можливих місць. Уряд країни вдруге поспіль очолив 76-річний Манмохан Сінгх. Бхарата Джаната партія (BJP) — головний суперник Конгресу на виборах — самотужки виборола лише 116 мандатів. На противагу секулярному й ліберальному Конгресу ця політична сила виступає з позицій індуїстського націоналізму.

Підтримуючи Конгрес, сучасна Індія вибирає світськість, міжрелігійний діалог і курс на неоліберальні реформи. Мусульманська громада Індії налічує 151 млн осіб, християнська — близько 180 млн. Міжрелігійний діалог і баланс — це така сама умова успішності подальшого розвитку сьогоденної Індії, як і урядова економічна політика, що має підтримати щорічне зростання ВВП країни на рівні 8 — 9%. «І Конгрес,

і BJP пропонують приблизно ідентичні варіанти зовнішньої та економічної політики. Обидві партії обстоюють неоліберальні реформи й проамериканський зовнішньополітичний курс. Але саме Конгрес спроможний утримувати релігійний баланс усередині країни», — розповів **Тижню** Нанду Менон, індійський журналіст, який спеціалізується на релігійній тематиці.

Понад те, міжрелігійна злагода всередині Індії — це умова миру в усьому регіоні Південно-Східної Азії. Діяльність ісламських радикалів в Індії безпосередньо пов'язують із Пакистаном. Після терактів у Мумбаї в листопаді минулого року світ знову згадав про хиткість як релігійного балансу всередині Індії, так і мирного співіснування двох ядерних держав — Індії та Пакистану. Ісламський слід у цих терактах породжував загрозу переслідування мусульман всередині країни, а індійський прем'єр прямо вказав на Пакистан як на країну, з території якої діють ісламісти-терористи. Після такого шоку будь-яку релігійно-націоналістичну риторику в Індії сприймали обережно. Як наслідок — BJP прогала ці вибори.

НОВЕ ПОКОЛІННЯ

В Індії щоразу молодшають не лише виборці (за останнім переписом населення, дві третини мешканців країни молодші за 35 років), а й депутати. «До складу цього парламенту потрапило чимало нових молодих політиків. Це особливо тішить», — ділиться враженнями Маріанн де Назарет, заступник редактора щоденної газети The Deccan Herald, що виходить у Бангалорі (штат Карнатака). Справді, 147 із 543 новообраних депутатів молодші за 45 років. Символом нового покоління політичної еліти є 38-річний Рауль Ганді, син покійного экс-прем'єр-міністра Раджива Ганді й теперішньої лідерки Конгресу Соні Ганді. Як і мати, він поки що відмовляється від прем'єрського крісла. Але цілком вірогідно, представник династії Ганді може стати наступником Манхома Сінгха.

Молодий політик робить акцент на підтримці громадських ініціатив знизу й релігійній толерантності. Рауль їздить селами й університетами, найбільшій провінціями штатів Уттар-Прадеш і Біхар та найзаможнішими районами великих фінансових центрів Індії. Одне слово, політичний задум Рауля є титаничним за своїм масштабом — об'єднати феєрично багатоліку Індію. ■

ПРОСТА ДОРОГА ДО РАЮ

Лідер однієї з чотирьох шкіл тибетського буддизму Г'ялва Кармапа розповів **ТИЖНЮ**, як опинитися в раю, про розвиток релігій, а також про наше буття під кутом абсолюту і страждання на рівні нації

АВТОР: Вікторія Герасимчук
ФОТО: Сергій Подройкін

«Усе, що нам потрібно зробити, — це знайти шлях до щастя», — пояснював мені 17-й Г'ялва Кармапа Трінлей Тхайе Дордже, духовний лідер традиції тибетського буддизму Карма Каг'ю. Його святість, як прийнято звертатися до Кармапи, має 25 років, він визнаний переродженням Кармапи (посада ця обіймається лише таким чином: кожний Кармапа перед смертю залишав інструкції, як знайти його після переродження) та зведений у сан 1994 року. Кармапа також має титул «Хранитель знань», його називають «Король йогів Тибету». Мешкає 17-й

Г'ялва Кармапа в Калімпонзі, в Індії, оскільки політична ситуація в Тибеті залишається нестабільною. В Україні послідовників Карма Каг'ю більше тисячі, а можливість отримати благословення від Кармапи випадає вкрай рідко. Це лише другий візит Тхайе Дордже до України, вперше він приїздив у 2005 році.

Кармапа для тибетських буддистів — фактично те саме, що Папа Римський для католиків, проте на запитання Тхайе Дордже відповідав дуже просто, з усмішкою й без традиційного для релігійних сановників пафосу. Православним святим отцям є чого повчитися в цієї людини. Так спокійно і з повагою Кармапа говорить не

тільки про інші течії буддизму, але й про інші релігії.

У. Т.: Світ змінюється дуже швидко й тим самим кидає виклик релігіям, які також мають змінюватися разом зі своїми послідовниками. Чи приймає цей виклик буддизм, які зміни він наразі переживає? Яке обличчя він має в нашій країні?

— Буддизм за час свого існування переміщувався з країни в країну, й тому адаптувався до кожної нової культури, аби бути якомога кориснішим для життя суспільства. В буддизмі, зрештою, немає ніякої доктрини, це лише метод розвитку наших уроджених якостей. Буддизм дуже гнучкий, його

З буддійської точки зору, будь-яка релігія чи філософія — лише відносний метод. З абсолютної — немає ані раю, ані пекла. Припускається, що саме наше буття, яке ми зараз маємо, — це ілюзія. Отже, головне — накопичувати мудрість і вчитися розуміти, яким усе є насправді.

Коли сам Будда досліджував різні релігії, він бачив: будь-що, створене на основі ідеї або концепції, містить певну ваду. Сьогодні на цій планеті є сім мільярдів людей із різними концепціями. Кожна релігія, якщо подивитися глибше, справді народилася з якоїсь концепції. Якщо кожна людина на планеті придумала свою релігію, між людьми будуть суцільні суперечності. Будда побачив цю ваду за роки навчання та досліджень, і зайнявся пошуками того, що є абсолютним. На це пішло багато часу, він спілкувався з багатьма вчителями, проте ніхто не міг запропонувати того, що Будда шукав.

Зрештою виявилось: якщо при- брати концепцію — залишається абсолют. Потрібно дивитися на явища без концепції. Тобто намагатися бачити, чути, відчувати явища такими, якими вони є. Будда побачив, що без концепції немає необхідності для страждання або невідання. Я вважаю цей метод абсолютним для кожного з нас. Якщо ми хочемо потрапити до якогось раю, всесвіту, то в нас є така свобода. Буддизм може запропонувати саме цю свободу.

В нас є розум — ми можемо створити чергову красиву концепцію й опинитися в ній. Якщо різні шляхи роблять

Без концепції немає необхідності для страждання або невідання

людей щасливими, то нехай вони існують. Але перш за все людина має навчитися бачити реальність, і вже потім — опинитися в будь-якому раю.

У. Т.: У західному світі буддизм вважають релігією егоїстичною — через медитації та концентрацію на собі, але водночас мета буддизму — допомагати іншим?

— Буддійська філософія й методи — це дещо, повністю протилежне егоїзмові. Проте я думаю, що знаю причину такого ставлення західного світу до буддизму. Більшість релігій засновано на існуванні божественної природи поза нами. І тому розвиток власних якостей може виглядати дещо егоїстично. Буддизм, з одного боку,

говорить про те, що немає ніякої божественної природи поза нами. А з іншого, — нашого власного «Я» також не існує. Отож немає втрат або знахідок, людина перебуває в стані непохитної рівноваги. Звісно, на відносному рівні різниця є. І відповідно до цього ми висловлюємо повагу, але не у формі поваги до божественної істоти. Ми висловлюємо повагу тим, хто досягнув істину, так само як ми поважаємо своїх батьків і свого вчителя.

У. Т.: До речі, у християнстві є велика проблема довіри до священників. Як буддійським учителям вдається користуватися такою повагою своїх учнів?

— Так, буддійські вчителі насправді користуються великою довірою. В будь-якій ситуації це залежить від того, наскільки ми чесні перед собою. Тому буддизм рекомендує практикувати усвідомлення. Без нього людина збиває з пантелику себе та, зрештою, інших.

У. Т.: У світі багато людей захоплюються йогою, проте вони не є буддистами й не прагнуть ними стати. Чи можна досконало опанувати практику йоги та зрозуміти сутність вправ без релігійного підтексту?

— Якщо те, що ми робимо, засновано на концепції, то будь-який досвід буде дуже короткотерміновим. Учення Будди дозволяє нам відмовитися від свого еґо. Ми називаємо себе тибетцями, як у моєму випадку, або українцями, або росіянами, але це лише ярлик, який означає тимчасовий стан.

Якщо ми починаємо вважати цей стан своєю справжньою сутністю, будуть проблеми. Ми можемо називати себе мусульманами, юдеями або буддистами. Але це також ярлик. Шлях буддизму — побачити, що ми не є одним зі своїх ярликів. Це допоможе людям знайти спільне. Таким чином ми зможемо досягти миру та щастя.

У. Т.: Для християн страждання є дуже важливою релігійною складовою життя. Що означає страждання з погляду буддизму — це розплата за гріхи чи корисні уроки?

— На прикладі страждання завжди можна чогось навчитися. Найкращий підхід — подивитися, чи не зробили ми свого внеску у формування цього стану. Проте з буддійського погляду — це лише відносний стан. На абсолютному рівні ніхто з нас не є причиною чогось жахливого. В межах звичаїв і

призначення, мета — розвинути в людині все те гідне, благородне, прекрасне, що вона має.

В Україні суть вчення незмінна — співчуття й мудрість. Але потрібно вивчити кожен аспект життя суспільства, аби зрозуміти, з чим ми працюємо.

У. Т.: У світі багато войовничих релігій, які борються за вірних і проти невірних. Як ви бачите діалог між різними релігіями та конфесіями?

— Я впевнений: кожна релігія може запропонувати людям щось гарне. Як люди можуть домовитися між собою й спілкуватися відверто, так і релігії можуть розмовляти одна з одною, адже релігії були створені для людей...

ПОСВЯЧЕННЯ БУДДИ. Цього року Кармапа приїхав до України, аби дати своїм послідовникам Посвячення Будди Безмежного Світа

концепцій — так, ми зробили чимало поганого, в тому числі на рівні націй.

У. Т.: Чи можна в такому випадку вважати колективні страждання, наприклад, народу, колективною розплатою за його гріхи в минулому? Ми живемо в країні, де страждання стало культом...

— Я сам тибетець, і ми нічим не кращі. До появи буддизму Тибет був справді варварським місцем. Але буддизм відкрив людям очі й показав їхній істинний стан. Істина — це спільна природа, спільний знаменник. Ми маємо різне походження, різне коріння. Але якщо подивися на нашу глибинну природу — ми всі хочемо одного й того ж. Кожна людина у світі уособлює цю спільну природу. Якщо запитати будь-яку людину на планеті, чого вона хоче, ми отримаємо відповідь: щастя. І з цієї відповіді зрозуміло, що ми всі однакові. Все, що нам потрібно зробити, це знайти шлях до щастя, не заподіявши комусь шкоди. Ми можемо подивитися на свою історію й зрозуміти, чого нам вдалося досягти...

У. Т.: Яка сьогодні ситуація в Тибеті, чи є репресії по відношенню до буддистів із боку китайської влади?

— Думаю, у кожного є свій погляд на ситуацію в Тибеті — залежно від бажань людини. Я бажаю, аби в Тибеті була свобода релігійної практики. Адже

Дхарма Будди — єдине, що допомагало тибетській нації. Мені розповідали, що в Тибеті з'являється все більше релігійної свободи, і я цим дуже задоволений.

У. Т.: Ви б хотіли повернутися до Тибету?

— Так, якби була така можливість, якби в Тибеті було достатньо свободи релігії, я би повернувся. І, думаю, мені було б там дуже добре.

У. Т.: Китайські чиновники заявили про можливість обирати Далай-ламу самостійно. Як ви вважаєте, чи зможе такий, обраний, Далай-лама стати духовним лідером Тибету?

— Наскільки я розумію, Далай-лама взяв на себе політичні функції. Як наслідок — його політичні та духовні функції виявилися змішаними. Я можу помилятися, але, здається, те, що відбувається зараз у Тибеті, є результатом саме мішанини політики з релігією. І це вчить нас того, що коли хтось іде духовним шляхом, то йому варто йти тільки цим шляхом.

У. Т.: Як на вашу думку, чи зможуть коли-небудь знайти спільну мову західна медицина таблеток та східна медицина вдосконалення розуму?

— Пошук спільної мови потроху відбувається. Світ такий маленький — це лише питання часу, аби науки познайомились одна з одною. Ми можемо

розглядати своє тіло як транспортний засіб, а розум — як водія. Якщо водій не в кондиції, то завжди є небезпека, що транспорт буде пошкоджено. Можна скільки завгодно лагодити автомобіль, але якщо водій поганий, то завжди виникатимуть проблеми. І так само виникатимуть проблеми, якщо водій буде гарний, а машина — в поганому стані. Нам потрібен ідеальний стан і водія, і машини.

У. Т.: Де більше користі принесе світла, мудра людина — в монастирі чи поміж людей?

— Думаю, і там, і там. І в монастирському середовищі, й у світському завжди є люди з мотивацією. Й у кожному середовищі необхідна мудрість, якою можна ділитися.

У. Т.: Ви вважаєте пришествя Ісуса дві тисячі років тому історичним фактом?

— Для мене це історичний факт. Послідовники часто змінюють те, що отримують. Але я хочу вірити, що Ісус намагався показати такий гарний приклад, який тільки міг свого часу, й сповідував співчуття.

У. Т.: У людях збереглася любов Христа?

— Я не так багато подорожував, але бачив християн, у яких була відданість. Відданість — це відданість, незалежно від релігії. Вона надирає. ■

Через Абу-Дабі
Бангкок
Йоханнесбург
Пекін
Сідней
Сінгапур

**НОВІ РЕЙСИ
З 25 ВЕРЕСНЯ**
придбайте квиток зараз

الإتحاد
ETIHAD
AIRWAYS

ADAC
شركة أبوظبي للطيران
ABU DHABI AIRPORTS COMPANY

☎ 8 044 581 50 50 ☎ 566 МТС, КИВСТАР,
LIFE!, BEELINE

SAT "Український мобільний зв'язок" ліцензія ДСЗ НА №120199 від 29.12.2004 / SAT "Київстар" ліцензія ДСЗ №090503 від 13.04.2004 / МТС "Україна" ліцензія №02 від 07.03.2003 та 17.11.2005 / SAT "Український мобільний зв'язок" ліцензія №02 від 07.03.2003 та 16.08.2006 / МТС на Абу-Дабі" ліцензія на передачу даних на мобільний телефон Київстар - Ізраїль ліцензія ДСЗ №01 від 08.03.2009. Ліцензія ДСЗ №02 від 08.03.2009 р.

МАУ

Коронація слова

Шоколад «КОРОНА»
та телеканал «ІНТЕР» оголошують
Всеукраїнський конкурс
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА — 2010»!

120 000 грн.

преміальний фонд конкурсу

- На конкурс приймаємо написані українською мовою: романи, пісенну лірику про кохання, кіносценарії та п'єси, які раніше не друкувалися, не виконувалися, не фільмувалися, та права на які не передані іншим (юридичним або фізичним) особам і не будуть передаватися до оголошення результатів конкурсу на церемонії нагородження у червні 2010 р.
- Твори надсилайте надрукованими на папері формату А4. Позначте на титульній сторінці тільки свій псевдонім, назву твору та номінацію. Вкладіть твір у папку разом з підписаним тим самим псевдонімом окремим заклеєним конвертом, в якому має бути: справжнє прізвище, ім'я, домашня адреса, контактний телефон, електронна адреса (якщо є) та заява в довільній формі про участь у конкурсі. Папку з твором вкладіть у конверт та надішліть поштою з «повідомленням про вручення поштового повідомлення».
- В номінації «пісенна лірика» приймаємо не більше 10 поетичних творів від одного автора. Твір не повинен бути більше ніж 32 рядки (або 8 строф).
- Анонімність авторів зберігається до церемонії

нагородження переможців, яких визначає авторитетне журі.

- Твори не рецензуються і не повертаються (залишайте у себе копію), листування з авторами не здійснюється.
- Усі автори, твори яких відзначені на конкурсі, зобов'язуються використовувати логотип «Коронація слова» при будь-якому оприлюдненні твору. Тобто: розмішувати знак на титульній сторінці, в афіші, титрах фільму, оголошувати про відзначення на конкурсі перед публічним виконанням твору, передачею в ефірі тощо.
- Конкурс розглядає всі подані твори, як такі, що захищені авторським правом. Реєстрація (або передача) авторських прав на твори є повноваженнями авторів творів та здійснюється авторами незалежно від конкурсу.
- Конкурс пропонуватиме твори видавництвам, музичним продюсерам, кінопродюсерам, кіностудіям, театрам, з якими переможці особисто домовлятимуться про умови. Конкурс не спонсорує подальшу долю твору.
- Автор має право брати участь у конкурсі повторно до отримання першої премії у номінації.

Оргкомітет конкурсу

Номінація «РОМАНИ»:

- I премія — 20 000 грн,
- II премія — 10 000 грн,
- III премія — 5 000 грн,
- + 7 премій по 1 000 грн.

Номінація «КІНОСЦЕНАРІЇ»:

- I премія — 15 000 грн,
- II премія — 7 000 грн,
- III премія — 3 000 грн,
- + 5 премій по 1 000 грн.

Номінація «П'ЄСИ»:

- I премія — 10 000 грн,
- II премія — 5 000 грн,
- III премія — 3 000 грн,
- + 5 премій по 1 000 грн.

Номінація «ПІСЕННА ЛІРИКА ПРО КОХАННЯ»:

- I премія — 8 000 грн,
- II премія — 4 000 грн,
- III премія — 3 000 грн,
- + 5 премій по 1 000 грн.

Спеціальні відзнаки:

- + За кращий романтичний твір
- + За кращий історично-патріотичний твір
- + За кращий гумористичний твір
- + За кращий дитячий твір

Лауреати та дипломанти конкурсу несуть відповідальність за сплату податків.

Докладніше про конкурс:
www.korona.ua
www.inter.ua

Довідки за телефоном:
8 (067) 252 50 20

Твори надсилаються до 1 лютого 2010 року на адресу:
Конкурс «Коронація слова», абонентська скринька № 25,
м. Київ-25, 01025

КОРОНА

ІНТЕР

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ СПОНСОР

Тиждень
УКРАЇНСЬКИЙ www.tyzhden.ua

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА

КВІТИ ЗЛА

За зберігання порнографії кожен дорослий українець може опинитися за ґратами

АВТОР: Катерина Іващенко

Ніколи в Україні так багато не обговорювали проблему порнографії, як у першому півріччі 2009 року. І давно вже уряд, парламентарії, президент і «представники стурбованої громадськості» не демонстрували такої одностайності, як у розгляді питань суспільної моралі — категорії розпливчастої, а в контексті вітчизняного політикуму ще й позбавленої підґрунтя.

ХРОНІКА ХРОНІКИ

На діяльність Національної експертної комісії України з питань захисту суспільної моралі (НЕК) широкі маси вперше звернули увагу торік у грудні, коли за її ініціативою було вилучено сервери безкоштовного обмінника файлами Infostore, де користувачі поруч із рецептами смачної та корисної їжі вільно розміщували, зокрема, й еротичну та порнографічну продукцію. На тлі рекомендацій, о котрій годині має транслюватися американський мультимедіа про родину Сімпсонів, ці кроки НЕК виглядали серйознішими — про мораль заходилися піклуватися не лише словом, а й ділом. При цьому комісія чомусь не помітила скандального кліпу зі співачкою-підлітком Аліною Гросу, яка з'явилася в образі садо-мазо-вамп панянки — її родичів «проробляли» в Міністерстві культури, хоча такої функції тамтешнім чиновникам нібито не надано.

2 лютого 2009-го було затверджено висновок НЕК №33Е щодо книжки Олеса Ульяненка «Жінка його мрії». Дозволило лише одну цитату зі збереженням орфографії експерта Варвари Ковальської: «В процесі розкриття детективної інтриги автор описує гомосексуальні та гетеросексуальні стосунки, сексуальні стосунки з неповнолітніми, застосування наркотичних речовин (амфітаміну, коноплі, маріхуани), дитячу проституцію». 12 лютого за рекомендацією НЕК видавництво «Клуб Сімейного Дозвілля» книжку з торговельної мережі вилучило, а письменник позивається до комісії й дотепер — на 10 липня призначено черговий раунд.

У середині травня опубліковано розроблений фахівцями моральної комісії, представниками Державного науково-дослідницького експертно-криміналістичного центру МВС України і податківцями «Проект. Критерії віднесення друкованої, аудіовізуальної, електронної та іншої продукції, а також переданих та отриманих по комунікаційних лініях повідомлень та матеріалів до продукції порнографічного характеру». Про цей шедевр — далі.

11 червня парламентарії більшістю голосів ухвалили Закон України «Про внесення зміни до статті 301 Кримінального кодексу України». Зміни ініціювало Міністерство юстиції, адже посилення кримінальної відповідальності за зберігання й розповсюдження дитячої порнографії — наше зобов'язання, яке Україна взяла на себе, ратифікувавши

ЄВРОПЕЙСЬКЕ НО XIX СТОЛІТТЯ

ПІТЕР ПАВІЛЬ РУБЕНС - ГАРБЕШНИЙ ПУКРЕЦЬ

ЕРОТИЧНА ГРАВЮРА СЛУЖКИ АРІУГОСУ (XVIII СТОЛІТТЯ)

Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії ще в квітні 2003 року.

Правозахисників обурило те, що депутати випустили ключове словосполучення — «дитяча порнографія», натомість наріжним каменем зробили «збереження з метою збуту та розповсюдження». Мін'юст марно намагається пояснити, що оте подальше «з метою...», за яке передбачається штраф від 50 до 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян чи обмеження свободи на термін до трьох років, треба ще довести. За відсутності реально діючих правових механізмів кілька ударів кийками в міліційному відділку будького змусять ту мету вибовкати зі швидкістю звуку.

Останню надію правозахисників поховав президент Віктор Андрійович, підписавши злощасний закон.

ЕРОС ЧИ ПОРНО?

З юридичного погляду, попередня версія карної відповідальності «за виготовлення та розповсюдження» була більш прийнятною, оскільки стосувалася злочинців, котрі заснували бізнес, в тому числі й на торгівлі дитячим порно. Закріплене в Кримінальному кодексі «збереження» зводить до спільного знаменника всіх громадян не свободою та братерством, але рівністю — перед будь-яким представником правоохоронних органів чи суддею, які візьмуться тлумачити різницю між еротикою та порнографією на свій копил.

На свій — бо на чужий (зокрема, користуючись критеріями «Проекту...» НЕК) розбиратися доведеться багацько. В цьому документі вчергове проявилася поетичність української душі. Наведу кілька прикладів: «...порушення глибинних культурних приписів виступає як один з факторів виникнення статевого збудження» — це щодо основних засад. Цікаво, яким інструментом шановні правоохоронці вимірюватимуть глибину вищезначених приписів? Або: «...самоціллю порнографії є зображення фізіології сексуального, що дегуманізує людину і еротика, витісняє зі статевого життя інші компоненти (естетичність, комунікативність)». Задля експерименту покажіть ревнителю моралі гравери Судзукі Харунобу в жанрі сюнга — нехай пояснять, де там «дегуманізація» і чому мистецтвознавці протягом останніх двох з половиною століть вважають їх взірцем не лише японської графіки.

Не допоможуть нам і визначення еротичного: «зображення людини у всьому багатстві почуттів, переживань,

емоцій»; «erotичні твори побудовані за канонами краси...»; «метою еротики є показ нових сторін людського буття, ще незрозумілих і неприйнятних до масової свідомості». Особисто для мене незрозумілим залишається, в який спосіб борці зі злочинністю, судді, адвокати, прокурори та й самі підсудні розбиратимуться зі сторонами буття, заснованими на канонах краси. Гадаю, доведеться на судові процеси ангажувати знавців актуального мистецтва.

КРАСИВЕ І КОРИСНЕ

Нові правила гри, перш за все, вдарять по сучасних художниках. Не дуже віриться, що з бібліотек вилучатимуть альбоми репродукцій, але розігнати виставку із мистецькими провокаціями, девіаціями й дегумісценціями тепер до снаги будь-якому патрулю: кримінал-бо, не жарти. І легким, як чих, стане закриття видавництва, котрі друкують, зокрема, твори Олесе Ульяненка, Юрія Винничука, Антона Морговського, Юрка Покальчука, Леся Подерв'янського, Оксани Забужко.

Натяк на довготерміновий альянс правозахисників і митців намітився наприкінці червня, коли в Києві провели акцію «Упорно» — у галереї «Ательє Карась» нашвидкуруч зібрали картини Іллі Чічкана, Маши Шубіної, Стаса Волязовського, Олександра Ройтбурда, Лесі Мальської, аби звернутися до президента з закликом ветоувати закон. Не догукалися, та й навряд чи гарант Конституції звернув би увагу на солtemporary art, йому більше народно-ужиткове мистецтво до вподоби.

Дивує, але гучні акції протесту в художньому середовищі наразі майже припинилися: чи то митці відчули безрезультатність власних закликів, чи то пора пленерів відволікає. А

дарма — держава несамохіть організувала їм можливість для тривалого й безкоштовного піару із висвітленням у ЗМІ, хоча й із реальною загрозою для свободи, й не тільки творчого розвитку. Та кому, як не їм, протистояти

амбітному українському проекту з суцільного викорінення того явища, якому ще й притомного визначення не дали?

Тим більше, що, за словами координатора Вінницької правозахисної групи Дмитра Гройсмана, «червневі тези» — квіточки. Надто, якщо ВР ухвалить законопроект депутата від НУ — НС Геннадія Москаля щодо кримінальної відповідальності за «порушення законодавства у сфері захисту суспільної моралі щодо обігу продукції чи організації її (або) проведення видовищного заходу еротичного чи сексуального характеру». Такі ягідки виявляться гіркими для всіх без розрізнення конфесій і професій. За винятком недоторканих осіб. ■

Депутати випустили словосполучення «дитяча порнографія», а ключовим зробили «збереження з метою розповсюдження»

КОМПЕТЕНТНО

Василь Костицький, голова Національної експертної комісії з питань захисту суспільної моралі

Не тільки за своїми посадовими обов'язками, але як батько і як людина я категорично проти порнографії. Однак змушений визнати, що встановлення кримінальної відповідальності за зберігання порнографії може призвести до зловживань і порушень прав людини і громадянина. Перекоаний, що введення в дію цього закону в такій редакції зараз неможливе.

Що таке порнографія

Закон України «Про захист суспільної моралі» від 20.11.2003 №1296-IV

Стаття 1. Визначення термінів

Порнографія — вульгарно-натуралістична, цинічна, непристойна фіксація статевих актів, самоцінна, спеціальна демонстрація геніталій, антиетичних сцен статевого акту, сексуальних збочень, зарисовок з натури, які не відповідають моральним критеріям, ображають честь і гідність людини, спонукаючи негідні інстинкти.

Розбещені КОМУНІЗМОМ

У 1920-ті в СРСР секс не лише був, а й слугував інструментом ідеології

АВТОР: Олександра Киричук

У спогадах письменника Юрія Смолича про «літературний побут» 1920-х років, у розділі, присвяченому Майку Йогансену, інтригує побіжно кинута ремарка: «Їх обох (Йогансена та його друга Левка Ковальова. — ред.), і ще третього — Михайлика (тодішнього наркома юстиції. — ред.) пов'язувала ще й закоханість в одну жінку та побудовані на

цьому тонкі джентльменські взаємини, — мені шкода, що я не маю ще права торкнутися цього інтиму й розповісти докладно про ці, гідні подиву й глибокої пошани, людські відносини: нехай вже колись згодом, коли комуністична етика міцно ввійде в наш побут, ці взаємини стануть сюжетом для роману». «Згодом» так ніколи й не настало, і роману зі згаданим сюжетом Смолич не написав.

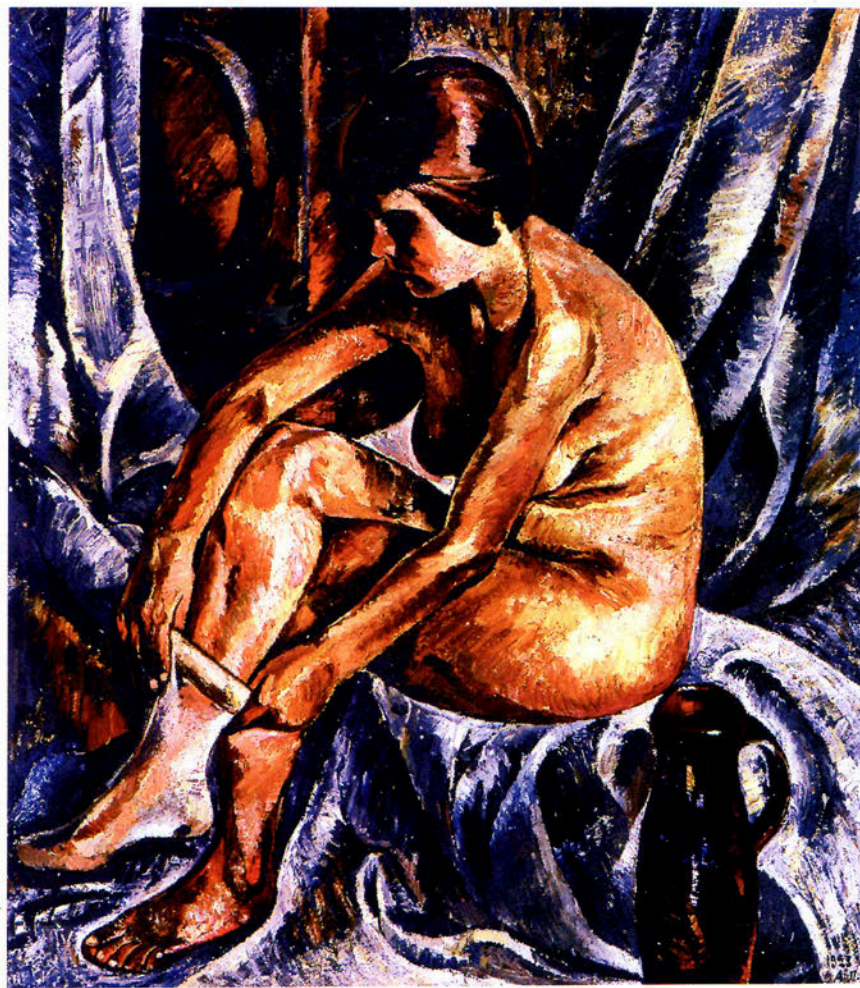
Але навіть цього натяку достатньо, щоб зрозуміти: «гідні подиву та пошани взаємини» цього любовного чотирикутника вочевидь були проникнуті «комуністичною етикою», якою «нашому побуту» (радянському побуту 1960-х, коли писалися ці спогади) вже бракувало.

ЗАДОВГО ДО ХІПІ

1920-ті роки в усьому світі були дивним часом. Після кривавої Світової війни ті, кому вдалося вижити, насолоджувалися життям як могли. Люди снували плани на майбутнє, переконані, що після такого жакливого випробування світ має стати зовсім іншим. Для Скотта Фітцджеральда ці часи стали «добою джазу», а для інтелектуалів у шойно створеному СРСР (їх тоді ще не розстрілювали) — добою авангардистського експерименту в усіх сферах життя. Митці цілком серйозно вважали, що революція 1917 року надала їм можливість збудувати зовсім новий світ із новими, прогресивними стосунками між людьми. Ця фантазія покликала до життя і живопис Малевича й Кандинського, і конструктивістську архітектуру та дизайн, заздалегідь пристосовані до нових потреб, що от-от мають з'явитися. Наприклад, в оселях перестали проектувати кухні — кожен багатоквартирний будинок мав приміщення для спільної трапези мешканців. Одне слово — комуна, все спільне, стосунки відверті й на межі фоулу.

Словосполучення «сексуальна революція» зазвичай вживається в зв'язку з рухом хіпі в 1960–1970-х роках. Але культова робота відомого психоаналітика Вільгельма Райха (на яку якраз і посилалися ідеологи сексуального звільнення шістдесятих) «Сексуальна революція» була опублікована вже в 1945 році. Вона складалася з двох частин: «Фіаско сексуальної моралі» та «Боротьба за «нове життя» в СРСР». До речі, народився Вільгельм Райх на Буковині, в селі Добринівці (нині Заставнянський район Чернівецької області).

За словами Райха, сексуальна революція в Радянському Союзі розпочалася з розпадом сім'ї: «Вона розпалася радикальним чином у всіх прошарках населення — тут раніше,

КАРТИНА: АНАТОЛІЙ ПЕТРИЧУК. «НАТУРШЧЫН», 1923 РІК.

там пізніше. Цей процес був болючим та хаотичним».

«Тоді я сказала Кукові, що я хочу просто бути його любовницею... Я, мовляв, завжди була проти міщанської сім'ї з геранню на етажерці. Навіщо, мовляв, це? Можна й так прожити», — заявляє одна з героїнь Миколи Хвильового.

ЗАКОНОДАВЧА ПІДТРИМКА СВІНГЕРІВ

Скасування сім'ї згідно з «Маніфестом комуністичної партії» Маркса та Енгельса було одним з головних завдань соціальної революції. А вже

особистих стосунків від впливу матеріальних чинників, тобто передусім від приватної власності», а також від державного втручання.

У цьому напрямку були вжиті відповідні законодавчі заходи. 19–20 грудня 1917 року за підписом Леніна було видано декрети «Про скасування шлюбу» та «Про громадянський шлюб, дітей та про внесення в акти громадянського стану». Ці закони позбавляли чоловіка права керувати сім'єю, надавали жінці повне матеріальне та сексуальне самовизначення, а також право вільного вибору прізвища, місця проживання та громадянства. Сексуальний союз можна було так само легко розірвати, як і вступити в нього, при цьому значення мала тільки згода партнерів. Реєстрація взаємин взагалі перестала бути обов'язковою, а сексуальні стосунки, в які один із партнерів вступав поруч із уже наявними, навіть за умови реєстрації останніх «не переслідувалися». Навіть покарання за гомосексуалізм

1920-ті роки в усьому світі були дивним часом. Після кривавої Світової війни ті, кому вдалося вижити, насолоджувалися життям як могли

Троцькій пояснив, що «революція в статевих та сімейних стосунках мала полягати у вивільненні всієї сфери

КАРТИНА: СЕМЕН ЮФЕ. «У ТИРІ», 1932 РІК

влучно описує фрагмент із оповідання того ж Хвильового «Кіт у чоботях»: «Кричали: «Геть сім'ю!», «Хай живе холоста жінчина!» А для плідної жінчини казали: «Хай буде інтернат, хай будуть спільні прачешні» й т. д. й т. ін., «...Товаришу Жучок, можна двох любити?» — «Це залежить від того, як ви знаєте історичний матеріалізм. Я його погано знаю, а тому й «воздержуюсь».

А поки більшовики міркували над ідеологією, офіційний дозвіл «скакати в гречку» допоміг усім охочим пристосовувати вже існуючу марксистську ідею до власних сексуальних потреб. «Почала (...) переконувати його, що це справді було б добре, надзвичайно і так зворушливо й... шляхетно. Вона уявляла деталі цього товариського, інтимного по-

Поки більшовики міркували над ідеологією, дозвіл «скакати в гречку» допоміг усім охочим пристосовувати марксистську ідею до власних сексуальних потреб

було відмінено. Таким чином держава, заборонивши приватну власність, створила умови для сексуальної незалежності.

Проте, на думку Райха, зміни економічного устрою було не достатньо для особистого та сексуального звільнення. Заважали психічні структури людей, сформованих у патріархальних сім'ях: залежність від партнера, ревності та власницьке ставлення; заборона на дитячу сексуальність, і, відповідно, почуття провини, яким обтяжена сексуальна сфера тощо. Тож навіть зі скасуванням економічних чи законодавчих перешкод до сексуальної свободи сексуальність здебільшого залишалася обмеженою моделлю патріархальних стосунків, засвоєною з дитинства.

ІДЕОЛОГІЧНЕ ПІДҐРУНТЯ СЕКСУ

Ідеї сексуальної революції сприймалися трудящими масами (а надто молоддю) з помітним ентузіазмом. Але сам Ленін зазначав, що сексуальна революція, так само, як і взагалі процес суспільної сексуальності, ще не осмислена з погляду діалектичного матеріалізму й вирішення цієї проблеми вимагає накопичення величезного досвіду. Таку ситуацію

трійного союзу і впадала в екстаз від його сповненого високо піднесеним почуттям глибокого людського змісту. Бо вона ж любила б (та й любить) кожного з них окремо і обох разом. І вони їй відповідали б тим же. А один до одного плекали б тільки ніжне піклування і чутливу дружню запобігливість». І далі: «У мене не може бути суперниці! Бо я можу любити тільки того, хто любить мене. А коли його любить інша і він відповідає їй тим же, як і мені, то яка ж вона мені суперниця?... Друг. (...) Мем настоював на тому, що всі її твердження є не більше, ніж проявом наївної недосвідченості. (...) А Мавка обзивала його закостенілим міщукком... і прихильником приватної власності на засоби виробництва в такій же мірі, як і «на його об'єкт любові». (З роману Юліана Шпола «Золоті лисенята»).

Ставлення до ревностей як до прояву «дрібновласницької психології» набуло статусу загальноприйнятої позиції. Адаже комуністичні ідеали разом із рівністю та свободою передбачали також «братерськість», товариськість, а конкуренція, суперництво (зокрема і в особистих стосунках) розцінювалися як прояви буржуазності. Тож «революційна ко-

муністична ідейність» несподівано ставала сексуально привабливою.

«ДАЙОШ НА СВІТЛО!»

Загалом боротьба за «сексуальне звільнення» в 1920-х роках була сповнена етичного та революційного пафосу. Йшлося навіть не так про здобуття сексуальної свободи (хоча і про це також), як про спроби створити нову модель стосунків на засадах комуністичних ідеалів. У світі тотального революційного проекту перебування суспільства найменші деталі набували значення та суспільної ваги. Або от, приміром, пафосний заклик авангардного пролетарського поета Валеріана Поліщука: «Все, що природне в людині, — звичайно є красиве (...) всі здорові функції людського тіла прекрасні і не можуть бути в пролетарському суспільстві заховані в бруд таємниць, чи в гиду цноту заборонених тем. Дайош на світло їх для дезинфекції суспільної, для вичищення і прикрашення мистецтвом

і знанням! — хай це буде половий акт, громадський пісуар чи фізкультура мішаного товариства в річці!»

Отже, сексуальна революція розглядалася її учасниками не тільки як можливість приватного щастя, але і як суспільно важлива справа. Відповідно, особисті стосунки перетворювалися на простір будівництва «нового суспільства», а боротьба з власними ревностями дорівнювала мало не боротьбі з контрреволюцією. Але секс із революційним пафосом виявився нежиттєздатним. Зворотним боком радощів утрьох (достатня кількість людей для створення первинної комсомольської організації) та більшими групами став не тільки спалах венеричних хвороб, а й речі побутового та емоційного порядку. Революційно забарвлена полігамія не давала почуття безпеки в умовах «закручування гайок» по всій державі: адже жодна людина не могла бути впевнена в тому, що кинуте в процесі кохання слово не видасться партнерові контрреволюційним і не потягне за собою «громадський суд» або щось ще гірше. До того ж після скасування НЕПу державна ідеологія щодо сексу розвернулася на 180°: відтоді ще 60 років твердили, що «в СРСР сексу немає». ■

- ★ Автовідповідачі: **279-6301, 279-6302**
- ★ Бронювання квитків:
279-6750, 279-8232

ФОТО: УНІАН

феномен АСКАНІЇ

Українське диво природи, яке з'явилося завдяки титанічним зусиллям німецьких вівчарів

АВТОР: Олександр Шумей

Асканія — Нова виправдано номінована як природне диво України. Місцина, розташована в таврійських степах, могла залишитися маревом у пустелі, однією з найпосушливіших територій в міжріччі Дніпра та Молочної. З-поміж принад цієї частини Таврії були лише Чумацький шлях та Чапельський під. Низовина вкривалася рослинністю навесні й була єдиним джерелом для випасу волів та коней із чумацьких валок аж

до самого Криму. Трав'яна оаза однаково була привабливою і для людей, і для степової фауни. Тож Чапельський під споконвічно й виконував проміжну роль на маршруті міграції птахів та пересування кочових народів.

ДІЛЯНКА №71

Ще до кінця XVIII сторіччя Чапельський під відлякував від себе осіле населення. Навіть після появи Російської імперії в Причорномор'ї ситуація не змінювалася. Найближчі поселення — Чорна Долина, Каланчак, Чаплинка виникли внаслідок переселення учасни-

ків Турбаївського повстання. Склався майже міф про переселення козаків-бунтарів у безводний край задля покарання. Окрім подібного сусідства, незайняті землі Чаплі мали погану славу через часті зникнення подорожніх на соляній дорозі. Найбільший острах викликав у Чаплях Орлов трактир на Барнашовці. Давні чутки підтвердилися, коли в 1912 році під час зруйнування старої будівлі власником Асканії-Нова було знайдено в землі велику кількість людських кісток. До того ж, вільні пасовища навколо соляного шляху були місцем засідок кравців худоби та коней.

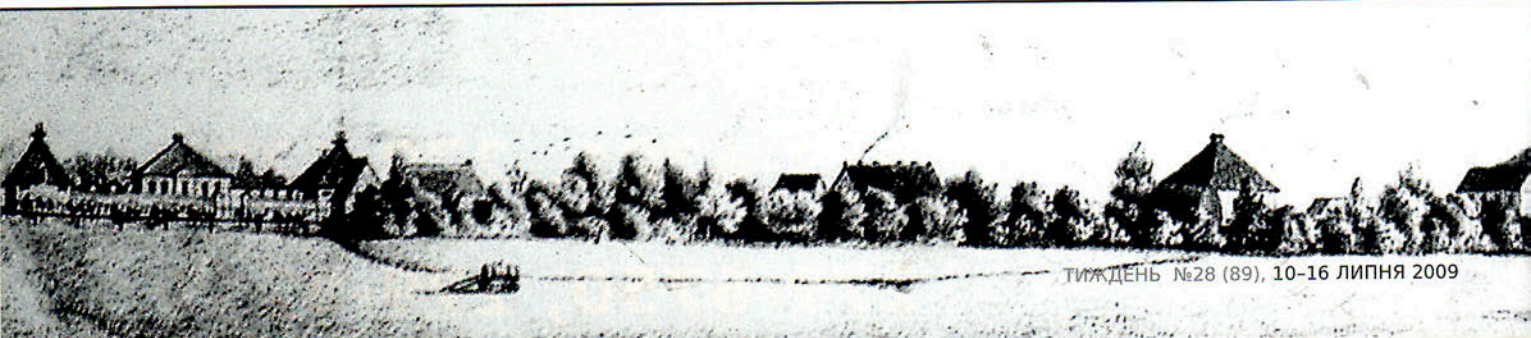

ФОТО: УНАН

ФОТО: PHL

Ситуація змінилася в 1828 році, коли Микола I виділив порожню ділянку степу №71 навколо Чапельського поду площею 43 тисячі десятин Фердинандові, герцогу Ангальт-Кетену. Ця подія виходила за межі земельних роздач на Півдні України. Ангальт-Кетенське герцогство на саксонських землях вбачало в Росії потужного політичного партнера, зважаючи на походження Катерини II від однієї з гілок ангальтського дому (Ангальт-Цербст). Ангальт був провідним регіоном вівчарства в Саксонії. Невелике за розміром герцогство виношувало амбітні плани забезпечити Росію або ж Мексику вівцями-мериносами. Саме таврійський степ між Перекопом та Дніпром здався ідеальним місцем для розведення овець. Фактично Ангальт-Кетен отримав на території Причорномор'я не просто безкоштовну землю, а власну колонію, населення якої навіть не перебувало в російському підданстві. Тож, звільнені від оподаткування, служби та місцевого адміністрування, ангальтці з притаман-

МІЖ ІНШИМ

Асканія-Нова 14-та у світі

У конкурсі на визначення семи природних чудес світу (опитування проводилося до 7 липня на сайті www.new7wonders.com — див. стор. 46) у групі Е, що включала національні парки, пущі та резервації, Асканія-Нова замкнула другу сімку чудес. Поміж європейських національних парків Асканія-Нова посіла п'яте місце, поступившись Біловезькій пущі, німецькому Шварцвальду, датському Тиї (відомий поєднанням дюн і озер) та румунському Ретезат у Карпатах.

ною їм методичністю, переганяючи овець партіями через пів-Європи, почали заселяти вказану ділянку. Нове поселення отримало назву Асканія-Нова, на честь Асканійського графства, яким до того володів Ангальт. Колонія була збудована в найкращих традиціях господарської архітектури, поширеної в Саксонії, та належала ангальтцям до 1856 року. Було споруджено лютеранську церкву, школу, цегельний завод, шість кошар серед степу з господарськими будівлями, названими на честь представників правлячої династії Ангальт-Кетену. Дві сотні колоністів

відчували себе підкорювачами Дикого заходу, тож швидко пересварилися між собою, вимагаючи на батьківщині пенсій та преференцій. Ділянка №71 виявилася зважкою для невеликого герцогства, за 28 років видатки в п'ять разів перевищили надходження. Вівці «проїли» навіть спадок Катерини II, який Росія дозволила Ангальту не виплачувати, а перерахувати на розвиток колонії на Півдні.

ЗОЛОТЕ РУНО

У степових районах України в середині XIX сторіччя вівцями займалися пе- ➤

Природні сім чудес світу (категорія національні парки)

Джунглі Амазонії (представлені дев'ятьма країнами)

Підземний національний парк річки Пуерто Принцес (Філіппіни)

Дельта Гангу (Індія/Бангладеш)

Джунглі Ель Ванг (Пуерто-Ріко)

Біловезька пуща (Білорусь/Польща)

Острів Комодо, знаний через тамтешню популяцію гігантських варанів (Індонезія)

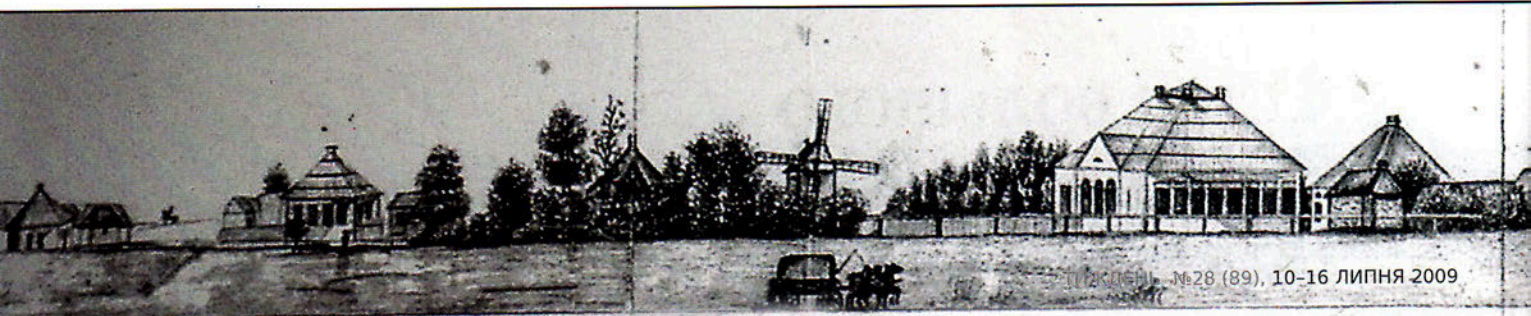

Шварцвальд (Німеччина)

реважно німецькі колоністи. «Королями вівчарства» стали Фальц-Фейни, вихідці з колонії Елізабетфельд під Мелітополем. Ходили чутки, що вони не знають ліку вівцям, а рахують лише собак. Саме представник цієї родини Фрідріх Фальц-Фейн придбав у 1856 році асканійську колонію з 40 тисячами овець за 525 тисяч прусських талерів. Колоніст уже мав поряд значні землеволодіння, тож просто усував конкурента, з яким він переговорив ще з 1849 року. Його нововведення для прибуткової справи були простими — наймана праця і мийка шерсті на Дніпрі. Його онуки Едуард та Густав уже володіли стадом в 750 тисяч овець. Вівчарство хоча й ризикована справа, але не мало альтернатив.

Вирощувати зернові культури в той час було майже неможливо через кліматичні умови. Наприклад, у 1832—1833 роках в Асканії за 22 місяці не випало жодного дощу, часто нападала сарана. В екстремальних умовах люди були безсилі, будь-яке досягнення давалося ціною неймовірних зусиль. Приміром, у 1827 році за наказом херсонського поміщика Кобле протягом восьми днів близько 400 людей гучно ганяли сарану, поки вона не потонула в морі (на території сучасного Коблевого). Такий ентузіазм у підкоренні степу вітався владою. На підтримку влади розраховував і черговий нащадок Фальц-Фейнів Фрідріх Едуардович (1863—1920). Саме за його діяльності в степу вперше закладено артезіанські свердловини, проведено масове щеплення худоби. Звичайно, що особисті інтереси Фальц-Фейн ставив вище державних. Він вів тривалий судовий процес проти Сенату й домігся звуження на своїх землях Чумацького шляху з територіями для випасу волів та стійбищ чумаків із 5 верст до 500 футів. Щоправда, цей прецедент призвів до поступового занепаду потужної транспортної магістралі.

Перед Першою світовою війною королі степу планували спорудити залізничну гілку від лінії Харків — Мелітополь — Сімферополь, яка б проходила біля Асканії та прямувала до незамерзаючого порту Хорли (володіння

матері Софії). Для внутрішньої залізничної, яка б проходила більшістю фальцфейнівських володінь, шукали інвестора у Франції. Вже в еміграції, після громадянської війни, Фальц-Фейни схвилювано стежили за процесами навколо родинної справи. Свідченням, що не все так добре в господарстві, було хоча б те, що від сибірки почав помирати персонал колонії, коли за Фальц-Фейна від хвороб щеплювали навіть овець.

РАЙ ДЛЯ ТВАРИН

Фрідріх Фальц-Фейн першим в імперії започаткував не лише естетичне, а й наукове явище — охорону й акліматизацію флори і фауни на заповідних землях — резерваціях незайманого степу. Подібних за розміром асканійському приватних зоопарків у Європі було лише два: поблизу Амстердама та Лондона. Володіння рідкісною твариною ще на початку XX сторіччя підкреслювало статус господаря. Англієць герцог фон Бедфорд єдиний у Європі володів оленем Давида, Фальц-Фейн з 1899 року першим у Європі утримував коня Пржевальського. Не просто володів, а врятував від вимирання дику азійську тварину. А ще дуже шкодував, що не народився раніше, аби зберегти дикого степового коня — тарпана, останній з яких вбитий у Таврії в 1876 році.

З іншого боку, різноманіття тварин впливало на пересічну людину: змінювалися стереотипи, формувалися нові уявлення, розширювався світогляд. Коли в 90-х роках XIX сторіччя вперше в Асканії оселилася чорношкіра людина — колишній цирковий поглинач вогню Томас, тварини стали в пригоді: негр користувався увагою слабкої статі, тож як превентивний засіб місцевим жінкам показали зебру, наголосивши, що «подібне може відобразитись від зв'язків з Томасом на дітях». Іноді пересічні мешканці не розуміли заможного власника, який знав прізвиська майже двох тисяч мешканців зоопарку, вважаючи його несповна розуму. Як було пояснити селянам, що вперше здійснені кільцювання птахів, штучне запліднення худоби, розве-

дення страусів, схрещування й селекція диких та свійських тварин мають науково-практичний інтерес, цим цікаво займатись і на все це треба витратити кілька десятків тисяч карбованців на рік. Хоча деякі й більш ніж розуміли: виходець із селян Клим Сіянка присвятив цій справі все життя: став завідувачем зоопарку та навіть отримав у подарунок від царя золотий годинник.

У квітні 1914 року Асканію відвідав імператор Микола II. За вагомі здобутки родина Фальц-Фейнів була віднесена до спадкового дворянства, а Асканію імператор назвав раєм для тварин. Того року заповідник відвідало майже 5 тисяч людей. А подивитися було на що: зоопарк, природничий музей, археологічна експозиція та колекція зброї, солідна бібліотека, парковий комплекс, зоотехнічна станція, десятки нагород зі світових виставок, фальцфейнівська худоба, півтори тисячі десятин нерозораного степу. Подейкують, що Іван Айвазовський малював море, вдивляючись в переливи ковили асканійських степів.

Радянська влада тривалий час не могла визначитися зі статусом «Асканійського дива» та з ролю її засновника. Реформований заповідник отримав назву Чаплі, а колишні співробітники були, переважно, репресовані, серед них і Клим Сіянка, названий у місцевих газетах «фальцфейнівським холуєм». Ще на початку 1950-х років Олесь Гончар у романі «Таврія» називав Асканію затуманеною барською забаганкою, що перестала бути лише панською забавою і почала переростати своїх хазяїв-нероб. У 1951 році заповідник відвідав академік Трохим Лисенко, наслідком чого став експеримент із гніздового способу висадки дубів. Очевидці згадують, що завезли три самоскиди жолудів і вигнали все селище на їх висаджування. Надалі зменшили площу незайманого степу, а весь масив земель спробували пристосовувати під випас овець. Однак із часом усе повернулося на свої місця і Асканія-Нова знову стала заповідником дикої природи — раєм для тварин. ■

Перше українське пиво

з 1715 року

ЛЮДИ ПІСКУ

Українська пустеля, найбільша у Європі, робить жорстоко прагматичними як тубільців, так і прибульців

АВТОР: Костянтин Раковський,
ФОТО: Олександр Чекменів

На Півдні України, в степах Херсонщини, півмісяцем від Каховки до Кінбурна розляглася найбільша на європейському континенті пустеля площею 15х20 км — Олешківські піски. Колись вони були штучно створені отарами того самого «короля вівчарства» Фрідріха Фальц-Фейна, більше відомого в нас як засновника заповідника Асканія-Нова. Його численні вівці вищипували траву в низинах Дніпра, звільнивши врешті-решт пісок, який із часом почав активно розширюватися.

Лише в середині ХХ ст. наступ пісків зупинили по периметру штучними насадженнями. А ось у серці цих рукотворних лісів пустеля залишилася незайманою, бо тут існував полігон, на якому півсторіччя відпрацьовували бомбометання літуни з країн Варшавського договору. З того часу в тутешніх пісках лежить чимало вибухівки. Через це землі пустелі наразі не можуть відійти від Міністерства оборони до місцевої громади. Нашпиговану бомбами пустку ніхто не хоче приймати в господарський обіг.

Іноді спокійні й сонні піски турбують туристи. Або ж тутешню звірину лякає ревіння позашляховиків — є чимало любителів покататися барханами, чи, як їх називають місцеві жителі, кучугурами. Не без того, що раз на рік чи на два візьме та й бабахне якийсь боеприпас, — то ласий до металобрухту відчайдух офірує своїм здоров'ям. До цього тут звикли. Люди піску, що живуть у селах поряд, — дуже прагматичний, позбавлений почуття романтики народ, зайнятий виснажливою роботою на землі.

ХАТА НА ДЮНАХ

Будинок Сергія Косенка — за сумісництвом електрозварювальника та краєзнавця — найдавніший із тих, що збереглися в Маячці. Хата за 200 років, і стіни вже помітно похилилися, що додає помешканню етнографічного колориту. Так само, як і відсутність електрики: її замінюють свічки, встромлені в прикручені плафони від електролампочок, вони наче доводять переваги народних методів над сучасними енергозберігальними технологіями. Під їх мерехтінням їмо фірмову страву — локшину швидкого приготування, заправлену сметаною, й слухаємо лекцію про економіку пустельних країв.

Попри піщаний ґрунт, земля тут достатньо родюча, можна збирати по два-три врожаї на рік. Свого часу проводили дослідження з акліматизації різних культур до пустельних умов. У Цюрупинську, на подвір'ї місцевого НДІ лісоагрономеліорації (основний напрямок роботи цього закладу — дослідження захисних лісів навколо пустелі) можна побачити загадковий бетонний бункер, про призначення якого вже

НЕ ДО ДУХОВНОСТІ.
Ця церква буде розібрана під город

Колись посеред цих пісків змонтували в натуральному масштабі макет справжнього військового аеродрому з фанерними літаками. На них із неба сипалися потужні бомби

майже забули. А в 1950-х роках в ньому опромінювали радіоактивними елементами насіння рослин, намагаючись викликати мутації, щоб пристосувати флору до пустельних умов. Із часом ці експерименти припинили. Хоча селекціонерам таки вдалося вивести пустельні сорти винограду. Але на Олешківських пісках виноградарство занепало — один лише цюрупинський винзавод ще випускає невеликі партії ексклюзивного вина. Натомість невибагливі до клімату цибуля, патисони й баклажани в компанії з ріпаком відвоювали у винограду практично всі вільні території, окрім барханів. З іншого боку, робота на землі призвела до цікавої зміни світогляду та устрою цих нащадків олешківських козаків.

«У мешканців наших країв занадто багато індивідуалізму. Фактично всі з ранку до вечора і 11 місяців на рік займаються одним і тим же: знімають врожай для того, щоб його продати й узятися за інший. Узимку йде підготовка до нового сезону. Тільки в грудні буває так, що село відпочиває», — пояснює нам Сергій. І, наче підтверджуючи його слова, на нас мало не наїздить його сусід, котрий обробляє поле китайським міні-трактором із дивною як для сільгосптехніки назвою «Фень-шуй».

«У нас така от оцінка благополуччя — трактор, — дивлячись услід «Фень-шую», пояснює соціальні критерії наш співрозмовник. — Без нього на городах по 30—40 соток не проживеш. У кого є один трактор — добре, а того, в кого їх два, вже вважають достатньо забезпеченою людиною». ►

МІСЦЕВИЙ КУЛІБІН.
Поле можна, виявляється,
орати і такою технікою

У Новій Маячці землі обробляють кілька великих фермерських господарств, які досягли врожайності, небаченої за радянських часів. Народне господарство тут самоорганізоване, працює без жодного втручання держави. А недалеко звідси, в селі Великі Копані, функціонує міжнародний оптовий ринок сільгосппродукції. Фури з Польщі та Німеччини приїждять у Цюрупинський район по картоплю, капусту, моркву й перець. Денний товарообіг ринку — сотні тонн продукції. А в селах панує прагматизм і здоровий індивідуалізм. Життєвий вибір невеликий: садити картоплю й патисони та мати успіх на ринку в Копанях, або спиватися. За бажання тут можна знайти адептів і того, й іншого шляхів.

ПОЗИВНІ ПУСТЕЛІ — UR5GFJ

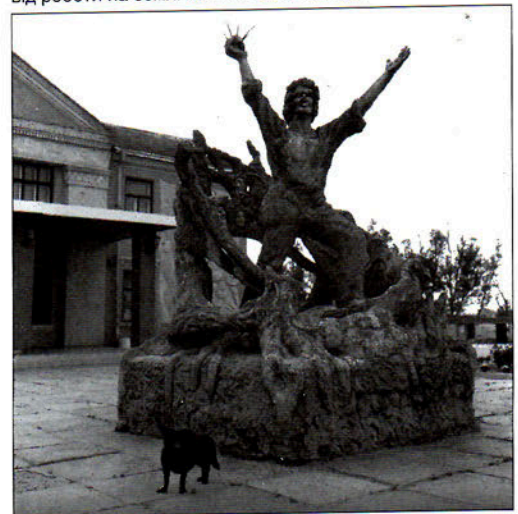
Щось не пахне традиційними цінностями біля церкви. Разом із дзвіницею вона перебуває не те що в занехаяному стані — її просто по-

ОЛЕШКІВСЬКИЙ
ПРОМЕТЕЙ.
Загадкова скульптура
зустрічає приїжджих

ВАЖКЕ ДИТИНСТВО. Маячанські діти у вільний
від роботи на землі час полюють на жаб

слідовно розбирають на цеглу. Що, погодьтеся, дуже важко побачити в країні, де храми зводять масово.

«Я її купив, — спокійно пояснює господар, заможний мешканець Нової Маячки. — Тепер її розберу й посаджу город. А церква в селі є ще одна», — додає він на своє моральне виправдання.

Сезонний ажіотаж викликає потребу в додатковій робочій силі, тож стихійно на околиці великих українських пісків функціонує щось на кшталт біржі праці — так це місце й називається в селі. Молоді засмаглі дівчата в простеньких сукенках із ластовинням на обличчі та м'язами, як у культуристок торгують тут своєю фізичною силою. 50, 70, 100 людей. Мешканці як навколишніх сіл, так і заробітчани з усієї України — від Закарпаття до Харківщини — починають збиратися тут ще о п'ятій ранку. Платня робітника в Новій Маячці коливається від 50 до 80 гривень за день, плюс триразове харчування. До речі, коли ще було актуальним гасло про створення в країні «п'яти мільйонів робочих місць», проти місцевих фермерів роз-

горнулася справжня боротьба. Працівники служби зайнятості разом із міліцією відстежували «куркулів», примушуючи укласти з сезонними працівниками трудові угоди хоч на кілька місяців, після чого нагору йшли звіти про створені нові робочі місця. Хоча точніше в такому випадку було б казати не про створення, а про легалізацію вже існуючих.

А єдиною побаченою нами людиною, яку в Новій Маячці цікавить не тільки картопля та патисони, виявився Віталій — власник великого городу й будинку з антеною любительської радіостанції. Звідси в ефір виходять морзянкою позивні радіоаматора Нової Маячки — UR5GFJ.

«В околиці є ще одна станція — в Голій Пристані, — каже Віталій, — але мені цікавіше спіймати яку-небудь станцію з екзотичніших місць: із острова Діксон, із Заполяр'я... До речі, наші краї — це батьківщина українського радіо. Адже перша цивільна радіостанція на українських землях була збудована за ініціативи Олександра Попова ще в 1902 році, вона підтримувала бездротовий зв'язок із Херсоном».

Подякувавши аматорові архаїчного бездротового зв'язку, ми лаштуємося до походу в піски.

ПАРТИЗАНИ ПІЩАНИХ КАР'ЄРІВ

Ліси, які оберігають села від наступу пісків, колись привернули увагу всієї України — їх під час пожеж власноручно гасив президент. Віктор Андрійович позував на тлі язиків полум'я з лопатою, а потім разом із тодішнім міністром з надзвичайних ситуацій Нестором Шуфричем штовхав загрузлу в пісках пожежну машину. Керівникові держави так запали в душу навколишні депресивні красвиди, що він навіть висловив ідею влаштувати в цих краях заказник.

Щоправда, з підкоренням вогню його ентузіазм зійшов на пси, а ліси горять і сьогодні. І горітимуть доти, доки підгорілу деревину можна буде списувати й використовувати для господарських потреб. Крізь цей штучний лісовий масив ми йдемо з Віктором та Жанною — селянами, які не полінувалися задля **Тижня** витратити день не на городні справи. Йдемо дорогою, наїждженою багатотонними вантажівками — нею навколишні мешканці їздять до пустелі по пісок. Чого-чого, а цього будівельного матеріалу навколо Нової Маячки вдосталь. Саморобні кар'єри тут не дивина.

Години за дві перед нами відкривається дивний красвид: так, це справді піски, але зовсім не схожі ні на Сахару, ні на Наміб, ні навіть на Руб-ель-Харі. Це життєствердна пустеля українського штибу, де між барханами стрибають зайці й вилітають з-під ніг якісь куріпки.

Пісок тут у літні дні прогрівається до такого стану, що це впливає на рух повітряних мас: розпечене повітря, підіймаючись, відштовхує дощові хмари, тому опадів у Цюрупинському

МАЛА МЕХАНІЗАЦІЯ.
Китайський трактор
в Новій Маячці — ознака
благополуччя

Розпечене повітря, підіймаючись від пісків, відштовхує дощові хмари, тому опадів у Цюрупинському значно менше, ніж у сусідньому Херсоні

пінську значно менше, ніж у сусідньому Херсоні, з іншого боку Дніпра. Вітер, піднімаючи пісок, потроху примушує кучугури рухатись, і колись цей рух був чи не найбільшим прокляттям тутешніх країв: бархани нищили городи й навіть ховали під собою автомобільні шляхи. Зараз навколишні ліси не дають піску можливості вийти за межі старого полігону. А з прокладанням поряд магістрального Північно-Кримського каналу значно піднялися ґрунтові води, утворивши де-не-де навіть оази, які в розпеченому рухливому повітрі сприймаються як марево. Близькість води призводить до того, що навіть у посушливі місяці поміж барханами можна побачити якісь невибагливі чагарники.

Колись посеред цих пісків змонтували в натуральному масштабі макет військового аеродрому з фанерними літаками. На них із неба сипалися настільки потужні боезаряди, аж у сусідніх селах вилітали вікна. А парашути з використаних освітлювальних бомб селяни підбирали й робили з них чохла для легковиків.

Без сумніву, остаточно позбувшись бомб, Олешківські піски мають шанс перетворитися на популярний туристичний атракціон. Та коли це станеться? Були ідеї прокласти через пустелю асфальтовану дорогу, заселити сюди муфлонів. Бархани з притаманною їм байдужістю пережили й це. І навіть наші провідники не можуть зрозуміти, що ці дивні столічні журналісти намагаються знайти у найбільших пісках Європи. ■

Панна БЕЛЬКАНТО

Нею марять найпрестижніші оперні сцени світу. Наприкінці липня Вікторія Лук'янець співатиме в Одесі

АВТОР: Олена Чекан

І бельканто порівнюють із головами примадонн минулого століття Амеліти Галлі-Курчі та Аделіни Патті. Видатний режисер Франко Дзефіреллі назвав її серед «трьох славетних Травіат» разом із Марією Каллас та Терезою Стратас. У її репертуарі більше 50-ти провідних партій сімома мовами, а гастрольний графік складено на роки вперед.

ЗАЛІЗНЕ ЛОШАТКО ВЕЛИКОЇ ОПЕРИ

Тендітна, й досі схожа на маленьку дівчинку, і раптом: «Знаєте, яке в мене було прізвисько в консерваторії — залізна коняка! Всі мої однокурсники це пам'ятають. Я розуміла, що маю вийти з консерваторії з таким багажем, щоб він мене ще 10 років годував. А їхати кудись я й не думала». Але то були 1990-ті роки, в Києві роботи — катма, й здавалося, життя зупинилося назавжди. Та доля, в яку вона вірить, озвалася.

Вікторія Лук'янець отримала несподіване запрошення дебютувати в славетній петербурзькій Маріїнці моцартівською Царицею ночі, а після триумфального виступу — на єдину виставу в Большой театр. Там її й почув відомий віденський імпресаріо Вальтер Владарскі. В антракті зайшов до гримерки, попросив записи концертів. А де ж їх узяти? «Ми тоді й не знали, що в співака обов'язково мають бути свої записи (*тобто портфоліо*. — *Ред.*). І от Юра, мій чоловік, із великою відеокамерою на плечі сам сфільмував фрагменти з двох моїх вистав: «Чарівна флейта» і «Любовний трунок». Відіслали до Відня. Потім прослуховування в «Штадтс-опера» й контракт на шість місяців. 30 січня 1993 року ми з Юрою і маленькою Дарусею прилетіли до Австрії», — згадує Вікторія.

Ось тут і знадобився київський вишкіл і власний залізний характер. Річ у тім, що на Заході штатні солісти виконують другорядні партії, а головні — лише зірки-гастролери. Після першої вистави, де співала маленьку

арію Ксенії в «Борисі Годунові», проплакала всю ніч. Але вона не звикла здаватися. То був виснажливий сезон: 18 партій п'ятьма мовами, 60 вистав. Власним коштом їздила на прослуховування до Італії, Швейцарії, Німеччини. Молода, чарівна, з фантастичним голосом, але зовсім невідома. Ризикувати не хотів ніхто, тільки Зальцбургський театр запропонував стати дублером виконавиці головної партії в «Травіаті». Солістка захворіла, і Вікторію Лук'янець терміново викликали на генеральну репетицію. Вона ще й не здогадувалася, що то запалала її щаслива зірка: «На виставу з'їхалися імпресаріо з усього світу. Ні, не на мене, звісно. На славетного Ріккардо Муті. Та вже наступного ранку я отримала шість контрактів на «Травіату» від різних театрів! Навіть від «Метрополітен-опера». Після такого успіху я не збиралася сидіти на другорядних ролях і залишила віденську оперу».

Вердівська Віолетта стала візитівкою співачки. Саме вона принесла світову славу, з нею пані Вікторія дебютувала на найпрестижніших оперних сценах. Проте є в її житті ще одна доленосна оперна партія.

СОНЯЧНИЙ ПАВАРОТТІ

Це був перший рік у Відні. Орендована квартира, виснажливий репетиції, незнання мови, непевне майбутнє; але вже власний імпресаріо. Той самий Вальтер Владарскі, котрий запросив до Австрії. Якось зателефонував і сповістив, що її без прослуховування затверджено на партію пажа Оскара в опері Верді «Бал-маскарад», а її партнером буде сам Лучано Паваротті. На сім вистав! «Я й не знаю, за що мені Боженька подарував таке щастя — співати з ним. Лучано зворушив мене своєю відкритістю і своєю самотністю. Відчувалося, що він постійно десь там у своєму мікрокосмосі. Сидить на високому стільчику за сценою, лід у склянці... й увесь заглиблений у себе. Досі не можу зрозуміти, як він пив цю крижану воду, але ж для чогось вона йому була потрібна... А під час вистави порушував усі мізансцени — хотів, щоб лише я була поруч. І на оплески виходив тільки зі мною. Мені завжди було незручно, моя пар-

тія, звісно, першого плану, але, вибачте, не така, як у Паваротті. І я на уклін десь ззаду хочу вийти, а він каже — ні, разом, — бере за руку і виводить», — захоплено розповідає Вікторія.

Співачка була й на похованні великого тенора у його рідній Модені. На надгробку в родинній усипальні лише прізвисько й роки життя. Згадує, як її вразило щире, непоказне, яке глибинне горе мешканців цього маленького містечка, їхні розповіді про те, як великий Паваротті безоглядно допомагав усім, хто б до нього не звернувся. «Для мене Лучано — рідний назавжди, — стверджує Лук'янець. — Він благословив мій творчий шлях, який шойно починався на Заході, він осяяв мене своїм сонячним талантом. Це — незабутнє».

Примадонна Вікторія Лук'янець співала з усіма найзнаменитішими оперними зірками світу. Іспанець Хосе Карерас і аргентинський тенор Марчелло Альварес були її партнерами в улюбленій «Травіаті». Росіянин Дмитрій Хворостовскій у «Севільському цирюльнику», італієць Пласідо Домінго в опері «Пророк». Та все одно найпершим тенором сучасності вона вважає Лучано Паваротті: «На мою думку, ніхто з солістів не зміг навіть наблизитися до його майстерності володіння голосом, сценічного темпераменту, вміння миттєво й безмежно заволодіти залом. Я знаю його таємницю: він співав душею».

Біографічна нота

Вікторія Лук'янець

Народилася 1966 р. в Києві. Народна артистка України.

Лірико-колоратурне сопрано. Володарка гран-прі Міжнародного конкурсу імені Марії Каллас та багатьох престижних світових конкурсів вокалістів. Виступає на сценах найкращих театрів світу, в тому числі міланського театру «Ла Скала», нью-йоркського «Метрополітен-опера», лондонського «Конвент-Гарден», паризької «Опера Бастіль».

Головні партії:

Віолетта «Травіата» та Джильда «Ріголетто» Джузеппе Верді, Цариця ночі «Чарівна флейта» та Донна Анна «Дон Жуан» Вольфганга Амадея Моцарта, Лючія «Лючія ді Ламмермур» та Адіна «Любовний напій» Гаetano Доницетті, Парася «Сорочинський ярмарок» Модеста Мусоргського, Розіна «Севільський цирюльник» Джоаккіно Россіні.

ПОВЕРТАЮЧИ БОРГИ

Вікторія Лук'янець буває в Україні три-чотири рази на рік, але кожний її виступ стає святом і запам'ятовується надовго. Знаю одну співдружність українських меломанів, члени якої не лише не пропустили жодного концерту співачки в Україні, але, зібравши гроші, жеребкуванням визначають когось одного з-поміж себе й відправляють на виступ примі кудись за кордон.

Її українські гонорари порівняно з західними видаються символічними. Й це має своє підґрунтя: «З Україною в мене особливі фінансові відносини. Ніколи не сказала, що мій гонорар ось такий. Завжди питаю, що ви можете? Це, в першу чергу, шана моїм дорогим учителям. Це мій борг перед Батьківщиною. Я здобула освіту безкоштовно. Освіту найвищого ґатунку. Адже кожен пірроку ми обов'язково готували класичну арію, сучасну й народну пісні, вокаліз. Ось така була школа, такий високий вишкіл».

Вона вільно володіє п'ятьма мовами і не забуває рідну. Її вишукана українська — від мами Алли Максимівни, яка вже 37 років є головним редактором журналу «Початкова школа»: «В моїй сім'ї завжди спілкувалися українською, а в чоловічій — ні. Ми зустрічалися з ним п'ять років і розмовляли російською, а от коли вирішили створити сім'ю, я й запропонувала говорити українською. Аргумент у мене був такий: дай, Боже, в нас народиться дитинка, тож вона має знати рідну мову. В Дарусі дуже красива українська. Їй було п'ять з половиною, коли ми поїхали. Вона виросла у Відні. Та коли я повертаюся з України, завжди питає — як там, удома? В неї гарний голос, а вивчає філософію й релігію. Каже, що митець повинен пізнати, що таке світ, і для чого ми живемо. А ще співає в роковій групі. Сама пише музику, тексти. Виходить рок філософського спрямування...»

ВДОМА, НА ТРОЄЩИНІ

Сидимо в київській квартирі світової суперзірки на проспекті Маяков-

УЧИТЕЛЬ І УЧЕНИЦЯ. «Лучано благословив мій творчий шлях...»

ського. Тут давно вже ніхто не живе постійно — лише наїздами. Вікторія Іванівна пакує валізи — скоро на літак. Частує справжньою віденською кавою, швиденько відповідає на безкінечні телефонні дзвінки — хоче встигнути сказати найважливіше: «Не можу змиритися, що вже нема Євгенії Семенівни Мірошніченко. В 12 років мені поталанило потрапити на «Руслана й Людмилу», де вона співала. Я тоді прийшла додому о першій

З Україною в мене особливі фінансові відносини. Ніколи не сказала, що мій гонорар ось такий. Завжди питаю, що ви можете?

годині ночі, це ж дуже довга вистава, мама думала, все — дитина пропала. А я з порога: буду оперною співачкою! Ми всі осиротіли. Й Оля Микитенко, й Володя Гришко, й Міша Дідик, і Володя Кузьменко... Господи, це ж виходить, що наше покоління стає найстаршим. Ідуть із життя могікани, які плекали славу українського оперного мистецтва. І так мені шкода, що в світі не знають українських опер. Арії з них я завжди намагаюся вста-

вити в свої сольні концерти. Дуже люблю Костянтина Даникевича і Станіслава Людкевича. Це взірці справжньої світової музичної культури. Я вдячна моїй Лізочці Чавдар, яка відкрила мені ці скарби, я ж була її останньою ученицею...»

А телефонні дзвінки не вщухають. Після одного з них аж сяє: «Це мій Юрочка дзвонив. Мені 14 було, а йому вже 20, уявляєте? Тільки-но з армії повернувся. Він на мене спочатку ніякої уваги не звертав — дівчисько! А я, як побачила його, навіть дату пам'ятаю: 13 жовтня 1987 року — і все». Зі співаком Юрієм Козозеєм вони вчилися разом у Київському музичному училищі імені Глієра в чудового викладача Івана Паливоди: «Ще нікому не говорила, вам — скажу. Коли Іван Гнатович пішов із життя, сталося щось містичне: в чоловіка раптом почалася блискача педагогічна кар'єра.

Наче наш незабутній учитель вибрав Юру з-поміж усіх своїх учнів, щоб той ніс у світ український стиль співу. Ця українська складова дуже цінується. Зараз чоловік — професор Віденської консерваторії, вже має 12 учнів. Вони й додому до нас ходять. Отак Юра й започаткував у Відні українську методику навчання співу. І вже є перші ластівки. Одна з його студенток на конкурсі народної пісні в Берліні отримала першу премію».

Останній дзвінок зупиняє нас уже в двірках. Сміється: «Сергій Проскурня запропонував сольний концерт в Одеській опері. Та ще й 19 липня! Неймовірно! Це ж день мого весілля! І наш медовий місяць

пройшов саме в Одесі. Я щаслива, що знову зможу обійняти Україну, набратися від неї тепла, світла, радості. Ніщо не замінить мені рідної землі, рідного повітря, тої теплоти, яка йде від людей рідних...»

Такі вже чекає. Паспортний контроль аеропорту «Бориспіль», і вона розчиняється в натовпі пасажирів, — струнка, тоненька, з сонячною усмішкою й чималою валізою концертного вбрання. ■

ПЕРСОНАЛЬНЕ

Щоб любов не пахла нафталіном

АВТОР: Сергій Проскурня, генеральний директор–художній керівник Одеського національного академічного театру опери та балету

Очевидно, що проблема зміни генерації в мистецтві – процес болісний. Тут треба мати не лише розуміння, а й відчуття та переконання. Моє переконання полягає в тому, що починати треба не лише з досвіду, з пошани до старості, з поваги до професіоналізму, набутого роками творчої праці. Починати треба, як каже Роберт Стуруа, «з відчуття легкого гарячого дихання в потилицю». Якщо майстер сцени не турбується про майбутнє цієї сцени, це загроза того, що від неї буде тхнути нафталіном.

Я приїхав до Одеси інкогніто на початку березня, щоб подивитися вистави поточного репертуару, відсканувати творчу складову колективу. В антракті опери «Кармен» гардероб заповнила молодь. Я спитав, чому вони йдуть із театру, адже вистава ще не закінчилася. Відповіли: «Ми не можемо закохатися у таку Кармен. Нам ніяково за такого Хосе».

І тоді я згадав про «Кармен», яку ми зробили в 2008 році, запросивши з різних країн, із різних театрів співаків та музикантів. Я вирішив: якщо мене призначать в Одеську оперу директором, то перше, що я зроблю, – запропоную колективу оновлену молодь «Кармен», енергійну, сексуальну, привабливу. Таку, про яку мріяв Жорж Бізе.

Я пропоную не радикалізм, я пропоную поступово замінити вистави. «Кармен» у постановці 1964 року – ми прощаємося з нею, а через місяць виходить нова. Я хочу нагадати, що в нас є прекрасні героїчні тенори з фантастичною зовнішністю й енергією.

23 квітня та 9 травня ми провели серед співаків театру кастинг на «Кармен», спе-

ціально приїздили імпресарію та режисер. Хтось подав заявку, хтось відмовився. В новій «Кармен» окрім запрошених виконавців та студентів Одеської державної музичної академії імені Нежданової, задіяно дев'ять солістів, десять співаків хору та оркестр театру.

Ми вже винесли виставу на сцену. Випускаємо її в екстремальних умовах, тому сім робочих днів я не буду проводити вечірні вистави. Замість них запропонував колективу спеціальний проект «Ніч в опері» – справжнє нічне шоу, в якому б могли прозвучати «Нічні серенади» Моцарта, «Ніч на Лисій горі» Мусоргського, «Вальпургієва ніч» Гуно, – прекрасна музика. В театрі є орган. Можна було б виконати нічні арії з Россіні, того ж Моцарта, молитву Маргарити з «Фауста», нічні хори з опер Верді... А для багатьох це був би шанс вийти на сцену в новому репертуарі. Та й цікаво, як би на це реагувала одеська публіка, туристи.

І хоча колектив та провідні фахівці, яких я дуже поважаю, – всі вони знали, який репертуар я пропоную, тепер на мітингах кричать, що Проскурня «хоче влаштувати в оперному театрі дискотеку й нічний клуб за інтересами». А актори опери та балету «втрачають свою кваліфікацію, бо не виходять на сцену впродовж семи днів». Вони не хочуть розуміти, що саме в цей час суперкваліфікацію набувають у репетиційному процесі їхні колеги.

Вже 75 днів, як я прийшов до театру. За цей час відбувся «Парад диригентів», який примусив людей прийти і послухати старі опери, але з новими диригентами. Це 16 вистав під рукою 16 маестро з п'яти

країн. Західний цех представляли диригенти Йозеф Сьюлен (Нідерланди), Мачей Фігас (Польща), Віктор Бокман (Швейцарія), Володимир Стачинський (Росія), Бернхард Штайнер (Німеччина). Україну – Володимир Сіренко, Микола Дядюра, Олексій Баклан. До того ж у виставі «Жі-зель», якою диригував Баклан, танцювали солісти Національної опери, а в «Лючії ді Ляммермур», з диригуванням Дядюри, брали участь солісти нашої Національної опери і московської Нової опери. Блискуче виступили одеські диригенти Оксана Линів, Ігор Чернецький та Ігор Шаврук.

У рамках «Параду диригентів» пройшов і дебют Валерія Регрута з виставою «Травіата», а також акція «Учитель і учень», де Валерія вітав його вчитель, – старійшина диригентського цеху України Давид Сіпітнер, якому зараз 84 роки.

На нашій сцені звітували студенти Хореографічного відділення училища імені Данькевича й кафедри сольного співу Одеської державної музичної академії імені Нежданової, а оркестр і солісти театру брали участь у концерті Одеської області в палаці «Україна».

14 червня я запросив на нашу сцену переможця конкурсу Бі-Бі-Сі Юрія Міненка. Вперше в історії цього конкурсу до фіналу ввійшов український співак – контртенор. Він одесит, викладає в Одеській музичній академії. На жаль, мені ніколи було займатися рекламою, тож квитків продали небагато, але привітати Юрія прийшла вся мистецька громадськість Одеси. Юрію Міненку вже запропонували дебют у лондонському «Конвент-Гарден».

Чому я повинен виправдовуватися за свої рішення й учинки?

УКРАЇНСЬКІ ГОТИ: герої та декорації

АВТОР: Олександр Євтушенко

ФОТО: ВОЛОДИМИР ГЕРАСИМЬО

Готика – один із небагатьох напрямів сучасної музики, який має міцну ідеологічну основу

Від середини 1980-х і дотепер величезний сегмент рок-культури належить готам – загадковим істотам із цінностями й світоглядом, які різко відрізняються від загальноприйнятих поглядів і традицій нашого різнокольорового світу. Вони віддають перевагу похмурій романтиці, чистоті срібла як антитезі кривавому золоту, філософії індивідуалізму й іронії щодо суєти навколишнього світу. За словами засновника Українського готичного порталу Віталія Федуна, «готична

культура – це завжди неформат, психологічна напруга, екзистенціалізм, меланхолія, містика й декаданс».

ВГОРУ СХОДАМИ, ЩО ЙДУТЬ УНИЗ

Коли ми називаємо себе бароковою нацією, то, навіть не вміючи пояснити це науково точно, несомніть маємо на увазі, що стиль бароко з його життєлюбною енергією та схильністю до контрастів і перебільшення якнайкраще пасує до української ментальності. З-поміж усіх готичних характе-

ристич хіба «психологічна напруга» вписується в цю систему координат.

Готична експансія в нас досягла кульмінації в середині 2000-х. Сталося це внаслідок очевидної привабливості неоромантичної естетики, підкреслено суворого іміджу та ідейності «справжніх» готів. Щоправда, в Україні остання складова суттєво відрізняється від стандарту. Якщо містеріальна доктрина домінує, зокрема, в ідейності європейських адептів напряму, то у вітчизняній музичній готиці найвищого гатунку відлунують і політичні нотки.

Лідер «Кому Вниз» Андрій Середа (на фото) говорить про це так: «Наша єдина музична місія — підтримувати праві національні рухи, мужніх людей, готових до кінця боротися за свою ідею. Є велика жага бачити впевнену молодь, яка знає, куди йде, на якій землі живе й чого для неї хоче».

Не випадково словосполучення «Музика високого Духу» стало слоганом київської формації, яка обрала для себе визначення «українська автентична готика». 1 грудня 2006 року група виступила у львівській Опері з великим ретроспективним концертом, проілюструвавши свою майже 20-річну еволюцію, в якій знайшлося місце й хард-роковим, і фольклорно-електронним, і готично-індустріальним мотивам. Щойно починали звучати композиції «Суботів», «Птаха на ймення Нахтігаль», «Ворони», публіка підводилася, наче почула гімн.

Тоді ж «Кому Вниз» висунули на здобуття Шевченківської премії. Колектив пройшов два тури й перебував у п'ятірці музичних номінантів. І хоча нагороди не здобув, але прецедент створив, адже під час обговорення майбутніх національних лауреатів назви сучасних рок-колективів звучать украй рідко.

ДИТИ НОЧІ

Wave-Gotik-Treffen — цей фестиваль зігриває серця десятків тисяч прихильників готичного року, які щовесни мріють побувати в Лейпцигу, щоб послухати найкращі європейські групи цього напрямку. 2002-го одним із хедлайнерів імпрези були «Кому Вниз», тоді вперше за 11 років зі сцени звучала не англійська або німецька, а українська мова. До Німеччини хлопці приїхали «темними конячками», а вибиралися звідти як фаворити досить перебірливої публіки.

Окрім «Кому Вниз», класичними представниками напрямку є їхні земляки — група «Інферно». Розпочавши в 1990-х із жорсткого трешу, на зламі 2000-х вона запропонувала власний зразок метал-готики в виразним жіночим вокалом. Співачки були різні, але стиль колективу залишався незмінним.

На глибинних язичницьких культурах побудувала імідж легендарна формація з довгою та складною історією — група «Вій» із незмінним гуру, автором музики й текстів Дмитром Добрим-Вечором. Доволі широке визнання в Україні здобув рафінований проект «Холодне Сонце». Гурт зібрав харизматичний, схожий на денді, радіо-ді-джей Василь Гоцько, який є лідер-вокалістом і

головним генератором ідей. В активі «Холодного Сонця» два повноформатні альбоми — «Промені сліз» (2004) і «Театр темних пелюсток» (2008). Останній без перебільшення — один із найкращих торішніх релізів.

Молодші колеги й друзі «Вія» — полтавська «Арахнофобія» — вирізняється нетривіальними психоделічними настроями та експресивною подачею матеріалу. Прозору музику в душі акустичного фольк-року київський «Ворождень» визначає як «похмуру романтику», а «Вінки» творять екзотичний коктейль зі смаком і ароматами різноманітних стилів, гармонійно об'єднаних в одне ціле. Водночас жорсткі індустріальні звуки кидають то в жар, то в холод, примушують відчувати то жах, то захват і допомагають відчутти світ зовсім інакше.

Цілковито інший музичний рецепт пропонує рівненський «Вомбад» із лідер-вокалістом Вадимом Гончаровим. Сумні, але достатньо ритмічні й насичені густим гітарним звуком опуси найбільше нагадують сучасні елеції від втомленої одноманітністю

Остання хвиля української готики вкладається у формулу «класика + етно + містика + електроніка»

людини, яка шукає свого місця. У 2005-му колектив видав програмний альбом «Вісім годин на добу», який вражає прозорими меседжами та воістину фірмовою меланхолією.

Ще 2002-го львівська група «Замкова тінь» створила незвичну пісенну програму «Із середньовічних мотивів». Відтоді готично-фольквова складова входить в її творчості на перший план і стає домінуючою, в чому неодноразово пересвідчувалися завсідники фестивалю «Некрополіс». Їхні країни — команда «Полинове Поле» — спромоглися переконливо синтезувати потужний гітарний саунд, українську автентичну пісню й переплавити все це в готичному тиглі. Нещодавно гурт видав сингл «Чисті душі», а згодом і повноформатний диск «На семи вітрах». А електронна команда з Тернопільщини Audio Sile з появою в 2003-му цікавої вокалістки Інни Корнелюк почала видавати нетривіальний готичний матеріал, що вигідно її вирізняє.

КЛОНИ НЕ ПРОЙДУТЬ

20 років кар'єри «Скрябіна» вмістили й круті стильові повороти, й загравання з

політиками, й так звані паралельні проекти — «Молотов-20», «Коззак Діско», «Еутерпа», «Спатанка»... Кузьма і друзі розпочинали свій шлях, копіюючи Deriche Mode, але згодом виробили й власну манеру. Нині мало хто пам'ятає, що в 1990-х вони пережили період максимального наближення до канонів електронної готики — кульмінаційним у цьому сенсі був альбом «Хробак» (1998). Кліпи на пісні «Брудна як ангел», «Клей», «Зламані крила» режисера Тараса Химича стали еталонними для укрототики.

Задовго перед тим, як влитися до складу групи «Мандри», акордеоніст-віртуоз Леонід Белей активно експериментував із формацією «ЯРН» і разом із композитором Олександром Юрченком створив дивовижний ембієнт-дует «Звірята Суфіни». Середньовічні мотиви, граціозно-сріблястий саунд інструментальних п'єс нагадували загадкові орнаменти, які за якістю могли конкурувати з найкращими зразками західної ембієнт-сцени. Маленький київський лейбл «Квазі-Поп» видав накладом у 200 примірників єдиний альбом «Звірята Суфіни» — справжній шедевр, який дотепер не має собі рівних.

Особливий сутінковий сад звуків виробляють атмосферні готи з Одеси Dust Heaven, Grey Scale, Inmeditarium. Серед цього типу одинаків-схимників, які функціонують майже виключно в студійній площині, вищезазвані творці досягли переконливих результатів. Їхні композиції часто можна почути «фоном» у вигляді саундтреків до театральних вистав, передач на радіо і ТБ, науково-популярних фільмів.

Остання хвиля українського готичного року подарувала нам такі імена, як «Ірій», «Містерія», «Малінконія» та, відповідно, нові тенденції, які можна вкласти у формулу «класика + етно + містика + електроніка». Чи не єдиний великий мінус — прив'язка деяких команд до західних аналогів. Талановиті формації, зокрема, Spirits, Nature of Sea, Scarleth, очевидно, наслідують найсучасніші європейські тренди, ризикуючи розчинитися в чужому контексті. Молодим українським готам варто якомога швидше зрозуміти: у клонів немає майбутнього. ■

Р. С. Цією публікацією **Тижень** розпочинає цикл, присвячений вітчизняній рок-музиці. Читайте наступного разу про український постпанк.

CD

Цитатник

У 1994-му найвідданіші фани каліфорнійського гурту Green Day піддали своїх улюбленців анафемі — за перехід від незалежного лейблу на Major Label, за альбом Dookie, проданий 15-мільйонним накладом, і за статуетку Грамму, яку істинні панки мали б проігнорувати. Вже тоді, попри брудний звук і три класичні панківські акорди, фронтмен команди Білі Джо Армстронг прагнув розширити межі стилю. Крім того, до початку концертів і після завершення своїх шоу музиканти почали потроху нагадувати респектабельних джентльменів, а це їхніми шанувальниками кваліфікувалося як відверте лицемірство. Втім, альбом 2004 року American Idiot, що своєю конструкцією імітує рок-оперу, став визначним шлягером. Його головний герой, недоумкуватий персонаж на ім'я Святий Джиммі, методично висміює Джорджа Буша, Білий дім та американські цінності. Вже за п'ять років Армстронг і компанія знову використали досвід із написання псевдоопера, внаслідок чого з'явилося творіння 21st Century Breakdown («Занепад XXI сторіччя»). Цього разу було ангажовано продюсера альбомів Nirvana, The Smashing Pumpkins, Sonic Youth Батча Віра. Разом із Армстронгом вони вигадали закохану пару, Глорію та Крістіана, які змальовують особливості американської дійсності доби Барака Обами. Сюжет розбито на три акти — «Герої та ідіоти», «Пройдисьвіті й святі», «Підкови й гранати». Як і попередня, ця квазіопера радує невгамовним драйвом, винахідливими аранжуваннями і цитатами з класики — трохи з Боба Ділана, трохи з Clash, Queen і, звісно, із The Beatles.

Олександр Євтушенко

Green Day. — 21st Century Breakdown. — Warner Bros., 2009

КІНО

Крига скресла

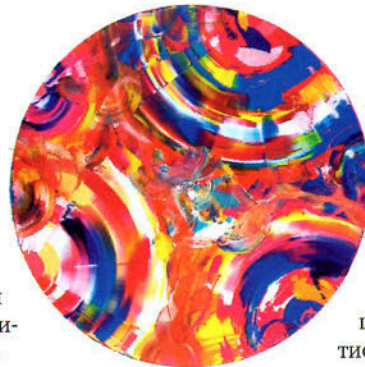
Сиквел пригодницької анімаційної стрічки «Льодовиковий період 3: Ера динозаврів» вибудовано за випробуваною формулою: якісний відеоряд + дотепний сценарій = успіх у глядачів. Фільм ретельно продуманий, тому й передбачуваний, тим більше, що тип поведінки головних героїв нам добре знайомий із попередніх частин. Лінивець Сід так само незграбний і недорікуватий — і саме він змушує своїх друзів вирушити у підземний «загублений світ», де збереглися динозаври

й інші живі рудименти юрського періоду. ТанDEM опосумів теж не змінився: більшість кумедних висловлювань із мультику вкрито в їхні маленькі вуста. Родині мамонтів трохи відкоригували мотивацію — їх перш за все хвилює поповнення в родині, що має статися з дня на день. Загалом, значущість сімейних цінностей підкреслюється ледь не в кожному кадрі. Навіть окраса «Льодовикового періоду» — вічно голодний Скрет — знаходить собі пару, й спокуслива Скреті стає тимча-

ВИСТАВКА

Гоа-синдром

Олександр Клименко — художник багатогранний. Абстрактний живопис він поєднує з філософією, малювання з написанням есе та кураторською діяльністю. При цьому дотримується класичного правила, за яким мистецтво має чогось навчати. У випадку Клименка — ствердого погляду на світ. Його полотна, що нагадують вибухи кольору, й справді завжди несуть позитивний заряд. Виставка «Гоа» — враження від поїздки мовою малярства. Дуже своєрідною мовою, адже подорож до Індії наштовхнула на створення авторської техніки, яку митець назвав «солярним живописом». На перший погляд, хаотичний вир кольорів скомпоновано так, що фабрики неначе самі починають випромінювати світло. І, здається, бачиш на них сонячних зайчиків. Проект поки не завершено — опанувати нову пластичну мову художник збира-

ється й надалі. Тож серія індійських вражень буде розширюватися. Крім того, живопис

Клименка став своєрідним запуском нової виставкової зали в Інституті проблем сучасного мистецтва. Зала, до речі, заслуговує на окрему згадку: площа 500 м², 8-метрові стелі й професійне освітлення роблять її чи не найбільшим експозиційним майданчиком в Україні.

До 1 серпня
Інститут проблем сучасного мистецтва (Київ, вул. Щорса, 18)

Ася Трошина

КНИГА

Бісова дюжина

Сюжет роману «Тринадцята легенда» Діани Сеттерфілд позірно нескладний: видатна британська літераторка Віда Вінтер багато років вигадує собі біографії — і жодної щирої. На схилі віку вона врешті зважується розповісти правду, для чого запрошує до себе справжнього «книжкового хробака» — дочка букиніста Маргарет Лі продає книги, читає їх запоем і фактично лише літературою й цікавиться. Стара викладає власний життєпис — далеко не дурна дівчина фіксує та перевіряє факти, мов справжній детектив. Так у цілком сучасному романі поступово, ніби палімпсест, проступають риси ще одного, вікторіанського роману, з усіма властивими йому атрибутами: старовинний будинок із дивакуватими господарями, котрий у майбутньому перетвориться на потворне згрище; божевільні брат і сестра; народжені в страшному гріхові близнючки; вірні слуги; нарешті, привид, без якого не обійдеться жодна порядна історія в псевдогістичному дусі. Головна ставка авторки — мотив безбатченків і двійників, при тому в усіх

можливих варіаціях, включно з розділеною сіамською парою й кількома підкидьками. Звісно, в усіх надскладне дитинство, непорозуміння з батьками (якщо герої із ними знайомі) та страждання через сторожке ставлення навколишніх до того, що виходить на межі норми. Хтось інший міг би роздмухати дитячі фобії й таємниці до рівня комплексу Едипа й Електри, але тільки не Сеттерфілд. Її хліб — не біологічні, а містичні таємниці, котрі, мов опара, ростуть на британському ґрунті. Її непогано приживаються на інших теренах: принаймні за два перші роки після оприлюднення книжки права на переклад придбали видавництва 40 країн.

Галина Іваненко

Діана Сеттерфілд. Тринадцята легенда. — Х.: Клуб Сімейного Дозвілля, 2009

совим заміником недосяжного жолудя. У третій частині з'являються й нові персонажі — trio «немовлят»-динозавриків, їхня сентиментальна мама-тирекс і ласка Бак. Останній, безумовно, стане лідером дитячих симпатій, адже образ одноокого веселого безумця ніби змальовано з капітана Джека Горобця. Невеличка ілюстративна деталь: Бак упевнений, що одружений із ананасом. До речі, гумор у стрічці подекуди викликає далеко не дитячі асоціації, однак цим грішать майже всі анімаційні картини останніх років. Іноді в потоки жартів вклинюються нехитрі сентенції про дружбу й відповідальність і парафрази з відомих книжок і фільмів — для балансу між розважальною та дидактичною функціями стрічки. В цілому майстерна збалансованість «Льодовикового періоду 3» нагадує знежирений біоюгурт: не надто смачно, однак реклама твердить, що корисно.

У кінотеатрах України
з 2 липня

Наталія Петринська

ТЕАТР

Померти з музикою

Інтелект і смак слід розвивати в людині змалку — переконане молоде керівництво столичного Театру опери та балету для дітей і юнацтва. Прем'єра на останній шпальті сезону «Моцарта і Сальєрі» є прикладом виховання і літературного, і музичного. Втім, лаконочна вистава (опера на одну коротеньку дію) стане до смаку передусім батькам юних глядачів. По-перше, Александр Пушкін як автор однойменної трагедії був твердим у своєму виroku Сальєрі (чого варта лише робоча назва твору — «Заздрість»). Й оскільки у першоджерелі все однозначно, в дорослої публіки є принаймні два варіанти: або погодитися з логікою російського поета, або на цьому конкретному прикладі все ж розтлумачити нащадкам, що літературні присуди далеко не завжди відповідають історичній правді. По-друге, композитор Ніколай Ріmsкій-Корсаков, який у період написання цього твору

захоплювався романсом, побудував оперу на багатстві мелодичного малюнку, відтак — образи двох головних персонажів вийшли переконливими та психологічно мотивованими. Від початку «драматичні сцени за Пушкінінм» Ріmsкій-Корсаков показував на власних домашніх вечірках, звідки опус щасливо перекочував на велику сцену. Відштовхуючись від класичного варіанта, режисер-постановник Любов Канюка облядала на кону п'єдестал — для адекватного сприйняття ширшою аудиторією легенди про мистецьке протистояння безхитрисного Моцарта (Сергій Шаповал) і його антипода — підступного Сальєрі (Анатолій Юрченко). Зрештою, вічність вкотре віддасть перевагу таланту. Хоча «злий геній»

усе одно лишається генієм: так вирішить сам італієць, коли його доїдатиме совість.

Театр опери та балету для дітей і юнацтва (Київ, вул. Межигірська, 2)

Юлія Верещага

ВИСТАВКА

КЛАСИКА

МІКС

ФЕСТИВАЛЬ

ДУХ ПЕЙЗАЖУ

ЖИВОПИС Харківський художник Віталій Куліков славився роботами в стилі плакатного живопису та естампами. Проте нинішня експозиція показує інший бік його творчості — виставка Spiritus Loci («Дух місця») об'єднала пейзажі різних років, від 1980-х і до зовсім свіжих, на яких ще фарба не висохла. Куліков пропонує власний погляд на зображення краєвидів — не точний відбиток певної місцини засобами малярства, як це буває у випадку зі зробленими на плерені етюдками, а локуси, що закарбувалися в пам'яті. При цьому його пейзажі лише спрощено доторкуються до реальності: крони дерев митець перетворює на квадрати, а поля на його полотнах нагадують трикутники. В такому вигляді пейзаж і справді може претендувати на своє місце в сучасному мистецтві й уже не видаватися застарілим і таким, що його легко можна замінити фотозйомкою.

До 27 липня
«Я Галерея»
(Київ, вул. Волоська, 55/57)

НАІВ

Робін-Бобін Барабек, пишні панянки, летючі свинки з ангельськими крильцями, троє й більше поважних товстунів, чудернацькі риби й симпатичні потвори — все це персонажі виставки «Пуххенькі історії». Простодушне малярство Тараса Романюка прочиняє двері в яскравий світ казки, де можливе все, крім зла.

До 21 липня
Арт-галерея «Сливка»
(Львів, вул. Театральна, 24)

МІДНІ ТРУБИ

КОНЦЕРТ Ансамбль «Київ-Брасс» був заснований 1990 року трубачем Андрієм Ільковим і вже майже два десятиріччя є одним із небагатьох в Україні взірців чистого інтонування та європейської якості звучання на мідних духових інструментах. До репертуару ансамблю входять твори композиторів практично всіх без винятку напрямів, часів і країн, які музиканти варіюють залежно від того, куди їх пошле доля (на рахунок учасників колективу кілька десятків престижних міжнародних фестивалів). Завзятість, віртуозна техніка й воістину трубний глас «Київ-Брасса» не дадуть оминути їхню прощальну в цьому концертному сезоні програму. Артисти порадують прихильників опусами Генделя, Крейслера, Мендеса, Елінгтона, Гудмана, П'яццолі, Дезмонда, Хенді, Бородіна, Хачатуряна, Шостаковіча та Скорика.

10 липня, 19.30
Будинок органної та камерної музики
(Київ, вул. В. Васильківська, 77)

МІНІАТЮРНО

Непересічний київський піаніст, критик, танцівник та акомпаніатор найкрасивіших оперних дам Олександр Москалець повертається до участі в камерних концертах музею «Хлібня». В співдружності з мецо-сопрано Оленою Біхуною він представить програму «У світі вокальних мініатюр» із акцентом на добірних перлинах епохи романтизму.

11 липня, 19.30
Музей «Хлібня»
(Київ, вул. Володимирська, 24)

ПРИКОРДОННИКИ

OPEN-AIR Місце дислокації нового експериментального фестивалю Fort.Missia-2009 глибоко символічне. На всі боки креативний коктейль із літератури, джазу, року, електроніки та візії стартує в селі Поповичі на Львівщині — за 6 км від польського Перемишля й до болю знайомого співвітчизникам контрольно-пропускного пункту «Шегині». Інтегрувати українську культуру в прикордонні ландшафти збираються серед фортифікаційних споруд I Світової війни. Новітній «брусівський прорив» у мистецтві чи ходу «січових стрільців» очолять літератори Іздрик, Жадан, Дереш, Лишега, Матіяш, Поваляєва. Дадуть джазу команди на кшталт DagaDana, Modern Quartet, Vaclav Zimpel & Mark Tokar. На великій сцені виступлять «Гайдамаки», «Мертвий Півень» і «Горгішелі». На десерт — ленд-арт, мультимедійні проекти й перформанси.

10-12 липня, 12.00-24.00
Залишки форту
(с. Поповичі, Львівська обл.)

ЯПОНИЯ ПОРУЧ

Свято Танабата для японців — традиція, для українців — диво-вижа. На фесті відбуватимуться дійства за мотивами далекосхідних легенд, майстер-класи з каліграфії та оригамі, виступи екс-вокаліста гурту Сап Дамо Сузукі й дніпропетровського гурту «... И Друг мой грузовик».

11-12 липня.
Турбаза під Дніпропетровськом (відправлення автобусів 11-го о 9:00, 9:15, 9:30, 11:00, 11:15, 11:30 із залізничного вокзалу)

ПОЛЬОВИЙ АРТ

ІМПРЕЗА Цьогорічне «Ар-поле» (колишні «Шешори») триватиме тиждень. Протягом цього часу на території фесту, крім традиційного ярмарку ремесел, діятиме творча лабораторія просто неба, численні студії, театральна та мала музичні сцени (тут почувують Ark Френка Лондона, польсько-український Śačī Vorba, білоруський «Порт Моне», гурт «Улиця» з Росії). Концепція заходу сформована довкола теми активної взаємодії митця й середовища, тому учасники дійства можуть долучитися до «польових досліджень» у створенні унікальних арт-проектів. 17-18 липня буде сформовано окремих майданчик, присвячений подільській автентичності, та велику музичну сцену, яка збере найкращих. Зокрема, там з'являться українські гурти «Перкалаба», «Пропала Грамота», «Татош Банда», утроська формація Ghymes, шведський Boot, Telamure (Франція-Італія) та білоруський колектив «НаГУаль».

12-18 липня
с. Воробіївка, Немирівський р-н, Вінницька обл.

«ЛІВАДІЯ»

Акції Міжнародного фестивалю органної музики «Лівадія» цьогоріч триватимуть п'ять місяців. У Криму зустрінуться органісти з 17 країн, а відкриє імпрезу виступ ізраїльського музиканта і композитора Романа Красновського. Окрім концертів, у межах фестивалю відбуватимуться майстер-класи відомих органістів.

З 11 липня
Центр органної музики
(Лівадія, вул. Батуріна, 4)

КІНО

ЕЛЕКТРОНІКА

РОК

ТРОХИ ГЕНДЕРУ

ПРОЕКТ Спецпроект «Артхаус Трафік» під назвою «Кіно: жіночий стиль» — це чотири фестивальні хіти від сучасних режисерів із різних країн світу, що оповідають про життєві перипетії представниць «слабкої статі». «Зухвали крадіжки, запальні танці, коли в об'єктиві кохання» — спонукає слоган мюзиклу «Кумб'я нас зв'язала» мексиканця Рене Вільяреала, обіцяючи глядачам емоції без присмаку «мила». Хоча серіальних елементів режисер не уникнув: сюжет стрічки обертається довкола любовного трикутника. Головний герой фільму підробляє зйомками сімейного відео, а у вільний час автоматично фіксує на камеру людей на вулицях. Одного разу в його об'єктив потрапляє незнайомка, яка краде разом із бой-френдом рожеві кеди з магазину. Звісно, кохання з першого погляду переростає у справжню пристрасну манію. У фільмі майже немає слів — їх замінюють мелодії латиноамериканської кумбії.

3 16 липня

Кінотеатр «Київ»

(Київ, вул. В. Васильківська, 19)

СВОЇМИ РУКАМИ

«День короткометражних замальовок» — новація для амбідічних аматорів. 13 робіт із невеличким хронометражем будуть віддані на розсуд публіки. Для того, щоб вибороти приз глядацьких симпатій, кінематографісти повинні дотримуватися умови: їхні роботи не мають містити й натяку на драматургію, натомість радо вітаються елементи сюрреалізму.

12 липня, 20.00

Клуб «Вихід»

(Одеса, вул. Буніна, 24)

ВСЕ ГЛОБАЛЬНО

ФЕСТИВАЛЬ Global Gathering знову в Україні. Приємна новина: на нинішньому дійстві концентрація найкращих представників електронних течій буде значно вищою, ніж у попередні роки. Головну сцену окупують французький композитор Девід Гетта — легенда мейнстрім-танцполів й автор хіта The World Is Mine та британський вундеркінд Джеймс Забіела, який піднявся на вершини електронного олімпу за лічені місяці, оскільки примудряється на повну використовувати цифрові технології та різноманітні діджейські гаджети, створюючи неповторні авторські суміші. Також на головному майданчику з'явиться авангард лондонської танцювальної сцени — англійський дуєт Basement Jaxx і тріо Above & Beyond, яких часто називають флагманами трансю. На інших сценах фесту публіку розважатимуть Маркус Шульц, Сандер Ван Дорн, Річі Хоутін.

11 липня, 14.00–06.00

Аеродром «Чайка»

(Київ, Святошинський р-н)

БЕЗ РАВЛИКІВ

Тим, хто любить повільні ритми, фестиваль Hard Inside Detonation може видатися музичним «армагеддоном», адже тут лунатиме швидко й агресивна музика. З-поміж учасників — засновник стилю slowncore британець Ед Кокс, голландський гуру hard techno Конрад Хоер, польський «важковаговик» DJ Quato і багато українських ді-джеїв.

11 липня, 22.00 – 6.00

Московський міст

(Київ, парк Дружби народів)

ПЕРЕСПІВИ

ДІЙСТВО Серія кавер-вечірок, започаткованих клубом «Бінго», продовжується черговим концертом вітчизняних гуртів. Цього разу об'єктом для «наслідування» став каліфорнійський панк-колектив Blink 182, музиканти якого, згідно з легендою, познайомилися на медичному з'їзді лікарів-проктологів. Достовірність цього факту викликає великі сумніви, однак таке походження гурту зовсім не дивує фанів Blink 182, адже тексти цієї формації завжди сповнені «туалетного гумору», стьобу над поп-виконавцями та на диво мажорних мелодій. Окрім пісень американських панків, учасники клубного кавер-паті представлять власні композиції. Наразі в «епігонському» концерті з'являється близько 20 колективів, зокрема, рок-банда «Не притулятися», стрейттейджери «Йожіки», поп-панки «Мама, я радію», гумор-рок проект Plovn Gotov і панки з Good Morning Revival.

11 липня, 18.00–6.00

Клуб «Бінго»

(Київ, пр-т Перемоги, 112)

НЕ М'ЯКОТІЛІ

Івано-франківський Hardcore Fest здатен потішити найвибагливіших фанів цього музичного стилю, адже на концерті відіграють американський melodic hardcore гурт Have Heart, суворий бельгійський колектив Rise and Fall, російська punk-hardcore-формація Flawless Victory та українські колективи Aspire, Time of Defeats, Walls Between Us.

11 липня, 16.00

БК «Просвіта» (Івано-Франківськ, вул. Грушевського, 18)

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

«БУМБОКС»

Найкращі композиції гурту в режимі сольного open-air-концерту.

10 липня, 20.00. UA Beach Club

(Київ, пляж «Молодіжний», Гідропарк)

ІНДІТРОНІКА

Електронні коліскові від колективів «Надто Сонна» (Київ) і Them Bones (Дніпропетровськ).

10 липня, 19.30. Club MasterShmidt

(Дніпропетровськ, вул. Шмідта, 14)

CARNAGE FEST II – BRUTAL SUMMER

На металічній вечірці зустріч призначають Aggressor (thrash/death metal), Fears of John B. (metalcore), Moribund (doom metal), Homicide (death metal), Anna Esthetic (chaotic hardcore).

10 липня, 18.00. Клуб Cobra

(Севастополь, вул. Рилєєва, 2)

«ВІО КОБЕЛЯКИ»

Міжнародний фестиваль аматорського мистецтва за участю гуртів ZSUF, «Зелені сестри», Nameless, «The Віо», «Гражданин Топинамбур», Neogomant Project.

10–11 липня. Центральний майдан

і районний будинок культури

(Кобеляки, парк «Піонерський»)

КЛАСИКА

Наталія Лавренова (меццо-сопрано) та Ірина Харечко (орган) виконують твори Каччіні, Глюка, Моцарта, Шуберта, Белліні, Ліста, Верді, Брукнера, Луцці, Сен-Санса, Відора, Масканьї.

15 липня, 19.30. Національний будинок органної та камерної музики

(Київ, вул. В. Васильківська, 77)

«360°»

Порція contemporary art від вигадника, дотепника і просто хорошого художника Олександра Друганова.

15 липня – 4 серпня. Галерея «Ательє Карась»

(Київ, Андріївський узвіз, 22а)

«МАСКА ДЛЯ РОЗБИТОГО ДЗЕРКАЛА»

Прем'єра вистави театру-студії «Міст» за мотивами п'єси Юкіо Місіми «Віало як запорука кохання».

18 липня, 15.00. Культурний центр

видавництва «Смолоскип»

(Київ, вул. Межигірська, 21)

ПОГЛЯД

Мистецтво не продається!

Але сакраментальне запитання «З ким ви, майстри культури?» залишається незмінним

АВТОР: Сергій Жадан, письменник

Мистецтво в Україні не продається з тієї причини, що його ніхто не купує. Сумнівне за своєю природою державне фінансування мистецьких інституцій та ініціатив в умовах нашої незалежності загалом набрало психоделічних рис. Державні структури, що відповідають у цій країні за культурне дозвілля громадян, не здатні впоратись із поставленим перед ними завданням з причини власного аутизму. Насправді всі ці міністерства, управління та комітети, покликані створювати ілюзію повноцінного культурно-мистецького життя, – просто химери. Я давно говорив, що діячів із Міністерства культури потрібно послати кудись на буряки, оскільки не можуть ці люди керувати мистецтвом хоча б тому, що мистецтвом керувати не можна в принципі. Усе, на що вони спроможні, – державні святкування, хорова самодіяльність і скромні відкати на регіональному рівні.

Але і це лише півбиди. Приблизно та сама ситуація з приватними фондами. У країні так і не витворили механізмів спонсорської діяльності. Щоразу, коли стикаєшся з тим чи іншим «культурним продуктом», неодмінно постає сакральне запитання: «откуда дровішки»? Себто хто цього разу ви-

ступає в ролі обібраного митцями невдахи? Зазвичай така співпраця капіталу з прекрасним не переростає в довголітню послідовну діяльність, обмежуючись кількома більш-менш гучними авантюрними проектами. Українські капіталісти не звикли підтримувати мистецтво. Тим більше вітчизняне. Тим більше власним коштом.

І тоді за справу беруться політики. Саме вони в межах передвиборчих турів забезпечують таке-сяке існування недогодованого українського шоу-бізнесу. Саме вони є власни-

Конкуренція – поняття ринкове, українська культура – поняття кармічне

ками більшості ЗМІ, що висвітлюють дрібні потічки культурного процесу. Саме вони час від часу проголошують рік української книги, прорив української культури в невідоме та інші безнадійні для їхніх рейтингів проєкти. Так чи інакше мистецтво в цій країні має виживати за рахунок міцних нервів і щелеп, держава й приватні фонди можуть забезпечити йому хіба що достойні поминки.

І що ж робити художникам із їхнім невгамовним потягом до фінансо-

вої стабільності та екзистенційної самореалізації? Здається, що створена піар-відділами міжнародних корпорацій світова фінансова криза має багато чого змінити у свідомості (й підсвідомості) митців-одинаків і цілих творчих колективів. Змінити насамперед ставлення до своєї діяльності як джерела стабільних прибутків. Подібно до солодких дев'яностих, зараз культура стає знову відкритою до неформату. Який сенс гнатися за ілюзорними коштами, коли перед тобою неозоре поле експериментів, на якому ти не можеш розраховувати на допомогу, але можеш і не боїтися конкуренції?

Конкуренція – поняття ринкове, українська культура – поняття кар-

мічне. Тому, шановні митці, жодних копірайтів, жодних агентів і жодної цензури! Ударимо жовтоблакитним ренесансом по державній культурній політиці та схудлих в умовах кризи артменеджерах! Адже відсутність ринку – це відсутність формату як такого. Адже загальна фінансова криза позбавляє тебе інтересу до гаманців співвітчизників. Адже найцікавіші речі з мистецтвом починають відбуватися саме після його смерті.

СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»: платили, платимо і будемо платити!

Сьогодні все більше фінансових аналітиків говорять про загострення кризи, що чекає нас восени: прогнозують обвал гривні, значну інфляцію, спад виробництва, навіть колапс в економіці. Так це чи ні, покаже час. Але, без сумніву, нові економічні умови, неналежні умови, ненадходження папірець, визначають, хто є хто в кожній зі сфер економіки і, зокрема, у фінансовій сфері. Зрозуміло, що банкам і страховим компаніям (СК), які найбільше постраждали від кризи, в подальшому важко буде відновлювати репутацію сильних і стабільних, а деяким із них доведеться піти з ринку. Цей процес уже триває. Зокрема, якщо у 2008 році в країні працювало понад 450 СК (!), то сьогодні деякі з них залишилися без своїх ліцензій через невиконання взятих на себе зобов'язань по виплатах страхових відшкодувань.

Але й нині, безумовно, є такі страхові компанії, які, незважаючи на об'єктивні труднощі, продовжують стабільно працювати і сплачувати відшкодування своїм клієнтам. Зокрема, клієнти Страхової Групи «ТАС» (СГ «ТАС») свої кошти отримують. За перше півріччя 2009 року в СГ «ТАС» прийняли рішення про виплати на суму понад 60 млн грн.

«Ми провели переговори з низкою банків-партнерів і змогли досягти домовленості про повернення наших коштів із депозитних вкладів, які нині можемо спрямовувати на виплати та на подальший розвиток СГ «ТАС». Таку політику компанії підтримують її акціонери, – каже голова Правління СГ «ТАС» Дмитро Грицута. – Більшість великих виплат із початку року ми здійснили по договорах автострахування (загалом виплати по договорах КАСКО складають майже 89% від загальної суми наших виплат), страхування майна та страхування від не-

часного випадку. Суми страхових відшкодувань часто бувають досить значні. Наприклад, понад 800 тис. грн виплатили клієнту з Сум, автомобіль Mercedes якого постраждав у ДТП, близько 550 тис. грн – киянину, машину якого було викрадено. У числі найбільших виплат СГ «ТАС» з початку літа є відшкодування одному з банків 257 тис. грн у рахунок погашення кредиту нашого клієнта, Lexus якого в результаті ДТП було повністю знищено. Подібні виплати компанія проводить постійно, оскільки у СГ «ТАС» є чимало VIP-клієнтів, переважна більшість яких працює з нами вже понад 5 років. За цей час вони мали змогу переконаватися, що Страхова Група працює стабільно й має ресурси для великих виплат. Ми дуже цінуємо таку думку, тому сьогодні, як і раніше, ми приділяємо значну увагу роботі саме з такими клієнтами. Хоча, маю зазначити, що для нас усі клієнти, яких у СГ «ТАС» понад мільйон, важливі».

Сьогодні варто дуже ретельно підходити до вибору страхової компанії. Відмовлятися від страхування взагалі неправильно, адже під час кризи в разі виникнення проблем особливо важко буде зібрати кошти на відновлення пошкодженого майна або придбання нового. Як показує практика розвинутих країн, страхова підтримка завжди потрібна і заможним людям, і звичайним громадянам. Тільки треба правильно визначити страхового партнера перед тим, як доручити йому свій захист.

«На страховому ринку України триває перерозподіл доходів і клієнтів. У більшості випадків нові клієнти страхових компаній – це колишні клієнти інших страховиків, – говорить заступник голови Правління СГ «ТАС» з фінансів Максим Гапчук. – Думаю, у наступні 1,5 – 2 роки на страховому ринку за-

лишиться в 3 рази менше компаній, ніж зараз зареєстровано. І це на користь великих СК, зокрема СГ «ТАС». Але ми не збираємося просто чекати часу, коли криза мине. Ще з вересня 2008 року ми почали реалізацію антикризових програм, і всі вони були впроваджені успішно. Це дозволяє нам залучати нових клієнтів, які до певного часу були клієнтами інших СК, але залишилися без їх підтримки у важку хвилину».

Як свідчить статистика, бізнес СГ «ТАС» за всі роки існування компанії збільшувалася більш стрімко, ніж зростає страховий ринок України, який до середини минулого року розвивався дуже швидко. Щороку в СГ «ТАС» збирали страхових премій більше, ніж у попередньому році й, відповідно, зростали виплати компанії. Адже за збільшенням обсягів премій завжди йде ріст виплат. Це закон. І цього року, коли ситуація на страховому ринку змінилася, СГ «ТАС» виконує свої зобов'язання і платить по договорах страхування.

«При цьому компанія не обрала шлях демпінгу для того, щоб залучити більше клієнтів. Це пов'язано не тільки з нашим бажанням заробляти, а насамперед з усвідомленням необхідності виконувати взяті перед кліє-

нтами зобов'язання, – підкреслює Дмитро Грицута. – Ми завжди виважено підходили до формування ціни наших послуг, що дозволяло нам формувати страхові резерви, завдяки яким сьогодні ми маємо змогу виплачувати відшкодування нашим клієнтам. Таку політику збираємося провадити і надалі. Компанія працює на ринку вже більше десяти років і буде продовжувати працювати. Тому не в наших інтересах за допомогою низької вартості страхування залучити клієнтів, а потім зникнути, не виконавши своїх зобов'язань, як це роблять деякі СК. Переконаний, у цей складний час люди починають розуміти, що неправильно обирати страхову компанію за мінімальними страховими тарифами. Якісна та надійна послуга з урахуванням коливання валютного курсу сьогодні просто не може бути дешевою, але, звичайно, вона також не повинна коштувати надто дорого. Тому необхідно дуже виважено приймати рішення щодо вибору страхової компанії. І головний критерій такого вибору повинен бути один – платити страховик чи ні».

ЗАТ «Страхова Група «ТАС»
03062, м. Київ,
пр.-т Перемоги, 65

ТАС

СТРАХОВА ГРУПА ТАС

Контакт-центр:

8 800 500 1950*

*Дзвінки зі стаціонарних телефонів в межах України безкоштовні

www.tas-insurance.com.ua

Не плацкарт

На українському ринку з'явилося нове купе Mercedes-Benz E-класу, укомплектоване 204-сильним і 231-сильним двигунами об'ємом 2 і 3 літри відповідно. Колісна база автівки – 2760 мм, габаритна довжина – 4698 мм, ширина – 1786 мм, висота – 1397 мм. Потужніша версія а-ля спортивного купе розганяється до 100 км/год за 6,7 с, витрата пального – 6,8 л на 100 км відстані в комбінованому циклі. Поміж технічних інновацій виробник виокремлює регулювання амортизаторів залежно від дорожньої ситуації, систему контролю втоми водія, превентивну систему безпеки, «активний капот» для захисту пішоходів тощо.

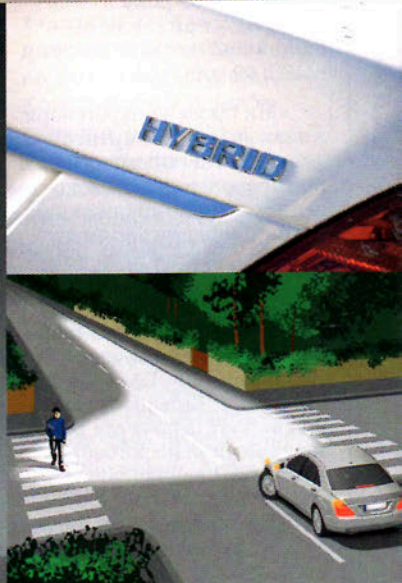

231

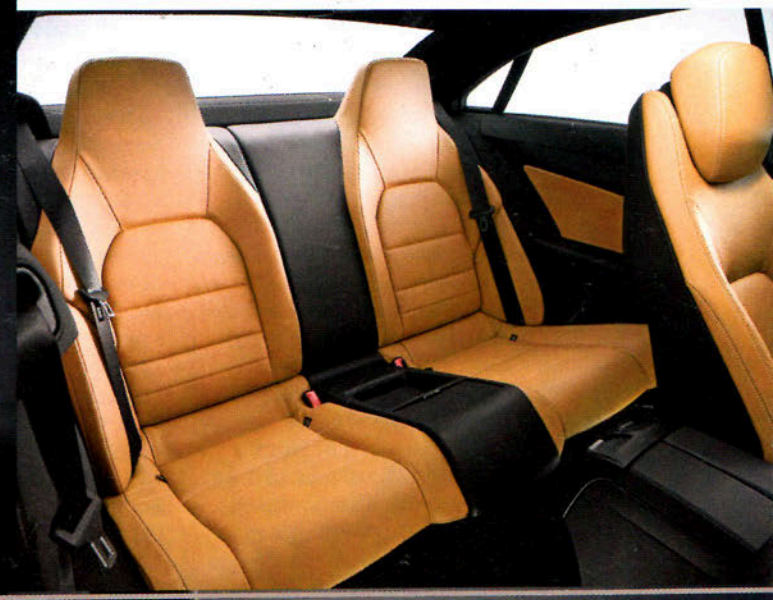

2600

\$400
BlueHYBRID

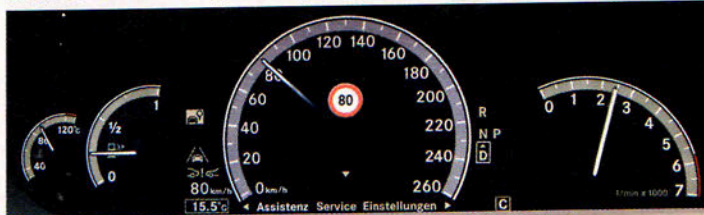

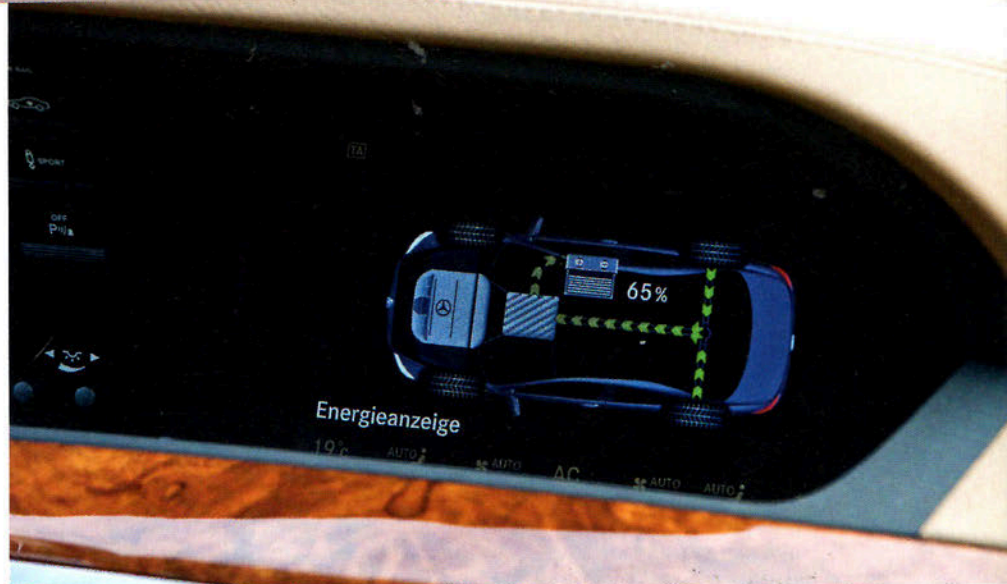
Розумні седани

Mercedes-Benz презентував новий модельний ряд седанів S-класу, шість із яких оснащені бензиновими двигунами, два – дизельними й один – гібридним. Флагманською моделлю залишається розкішний S600, укомплектований 5,5-літровим двигуном потужністю 517 к. с., який забезпечує прискорення до 100 км/год за 4,6 с. Всі седани S-класу оснащені ультрасучасними системами Adaptive Highbeam Assist (розпізнає попутні та зустрічні авто й регулює світло фар), Night View Assist (ідентифікує пішоходів та інформує про них), Lane Keeping Assist (повідомляє про випадковий перетин смуг дорожньої розмітки), Speed Limit Assist (зчитує дорожні знаки обмеження швидкості й інформує про них) тощо.

Економний гібрид

У продаж надійшов новий Mercedes-Benz S400 BlueHYBRID, що є найбільш економічним седаном преміум-класу в світі. Цей автомобіль, створений на базі моделі S350, витрачає лише 7,9 л пального на 100 км шляху (в комбінованому циклі). При цьому сукупна потужність бензинового й електричного двигунів S400 BlueHYBRID становить 299 к. с. Гібридний модуль забезпечує динамічніше прискорення на підвищених передачах (загалом їх сім) та економію пального на «низах». Першу швидкісну позначку в 100 км/год седан розмінює за 7,2 с, максимальна швидкість обмежена електронікою – 250 км/год.

РАЙ ДЛЯ АФЕРИСТІВ

У Нью-Йорку засудили до 150 років в'язниці творця «фінансової піраміди сторіччя» Бернарда Медоффа. За 20 років він встиг «нагріти» тисячі людей та компаній із різних куточків планети на \$64,8 млрд. Водночас у Москві 8,5 років отримав його колега, який працював із меншим розмахом. Константін Полянченко вчив на тренінгах швидкого збагачення, залучаючи кошти під інвестпроекти. В Україні щось на диво спокійно. Зависли справи Флетчера та «Еліти», інші піраміди й не припиняли своєї роботи. Тож чи варто дивуватись особливій любові махінаторів до нашої держави. Довірливий клієнт та німий мент — і курортне життя забезпечене. ■

**ВАСИЛЬ
ВАСЮТИН****ОЛЕНА
ЧЕКАН****ШАНС**

В Афінах відкрився новий Музей Акрополя. Унікальна конструкція розрахована на землетрус до 10 балів, суперсучасні засоби охорони й зберігання експонатів. Серед античної спадщини — гіпсові копії та кінопроекції з Британського музею, бо значна частина шедеврів головного храму Акрополя Парфенону перебуває там. Скульптури вивезли ще тоді, коли Греція належала Оттоманській імперії. З 1983 року Афіни вимагають повернути скарби, та Лондон відмовляється, мотивуючи це відсутністю в Греції місця для їх зберігання. Україні варто поспішати з будівництвом музейних приміщень. Бо якщо Ермітаж чи Третьяковка й не повернуть наші експонати, то принаймні буде де розмістити все, що зараз псується в запасниках. ■

УКРАЇНСЬКІ АРТИСТОКРАТИ

«Яка саме квартира? На Повітрофлотському вже здали», — відказала ріелтор і кинула слухавку, коли я саме збиралася розпитати її про інші квартири. В решті агенцій, до яких я звернулася, слухавками не розкидались, але так і не змогли показати мені бодай одне помешкання. От вам і пропозиція, що перевищує попит, от вам і криза. Кажуть, ніби ми країна селян, але ж це так аристократично — принципово не працювати навіть тоді, коли нема чого їсти. Тож годі сподіватися, що працюватимуть ті, кому є з чого жити — народні депутати, наприклад, або міністри. Ми все ж такі часом гідні своєї влади, як не прикро це усвідомлювати. ■

**ВІКТОРІЯ
ГЕРАСИМЧУК****ВІКТОРІЯ
ПОЛІНЕНКО****АЛГЕБРА І ГАРМОНІЯ**

До нас не приїхав Еліс Купер. Натомість у палаці культури «Україна» слухатимемо створений 1970-го молдовський ансамбль народної музики «Леутарій», «вірну подругу романсу» Нані Брегвадзе й Енгеберта Хампердінка 1936 року випуску. Останнього пам'ятаю через те, що покійний тато за його піснями навчав студентів англійської мови, бо Хампердінк мав правильний прононс і цютливі тексти. Думаю, 61-річний Еліс просто для нас ще надто молодий і творчо активний. Тому наберімося терпіння. Переконана, що 2029 року кордон у нашому напрямку таки перетне дещо підтоптана, але така прекрасна Мадонна. 2035-го завітає беззубий Кріс Корнелл зі своїм Audioslave, а 2056 року, наприклад, українці почують Авріль Лавін. Будемо чекати. ■

П'ЕДЕСТАЛ ВІЛЬНИЙ?

Історія з пошкодженим беса-рабським Леніним та його зняттям «на реконструкцію» нагадала мені довготривалу «реконструкцію» пам'ятника Карлу Марксу в Херсоні, після якої на своє старе місце повернувся вже не Карл Гиршелевич, а засновник міста князь Потьомкін. Щодо долі Ілліча вже лунали різні пропозиції, навіть такі радикальні, як поставити на його місце Симона Петлюру, вирізьбленого, причому, з того самого шматка коштовного карельського каменя, — що добру пропадати? Пам'ятаючи добру традицію нашої влади «не збурювати настрої», можемо звикати до образу порожнього п'єдесталу: Ілліч там навряд чи скоро покажеться. ■

**РОМАН
КАБАЧІЙ****ІГОР
КРУЧИК****ДВА КІЛА КІВІ**

«Чоловік знову звелів принести ківі, — в її очах туга, — два кіла». — «Два кіла? Влітку? Та ти що?!» — подруга в маршрутці не розуміє. «Він щодня з'їдає по кілограму ківі». — «Ну, але не п'є, не курить, не гуляє? Заробляє на оті ківі, зрештою?» — «Так. Сім'я... Але ж це принизливо — щодня купувати оті ядучо-зелені яйця. В супермаркеті з мене вже сміються». — «Не може бути! Це поганий супермаркет, там низький сервіс. Тобі треба ходити в інший, у хорошому ще й знижку дадуть». — «Не хочу!.. Ківі — це нестерпно. Навіщо інший супермаркет? Я, мабуть, заведу іншого чоловіка». — «Так його знайти складніше, ніж купити ківі», — каже подруга, і вся маршрутка дивується мудрості простої української жінки в китайських ляпанцях. ■

ФЕСТИВАЛЬ
КУЛЬТУР
НАРОДІВ СВІТУ
«СВІРЖ '09»

З 31 ЛИПНЯ
ДО 2 СЕРПНЯ

СЕЛО ТА ЗАМОК СВІРЖ
У 40 КМ ВІД ЛЬВОВА

CESARIA EVORA (КАПЕ ВЕРДЕ)

ВОПЛІ ВІДОПЛЯСОВА

ZDOV SI ZDUB (МОЛДОВА)

ESTHETIC EDUCATION

NINO KATAMADZE & INSIGHT (ГРУЗІЯ)

ПЛАЧ ЄРЕМІЇ

ПЕЛАГЕЯ (РОСІЯ)

ПІККАРДІЙСЬКА ТЕРЦІЯ

ЮРКЕШ
ДИМНА СУМІШ
АТМАСФЕРА
ЕНВЕР ІЗМАЙЛОВ
БОЖИЧІ

THE KLEZMATICs (США)
САНКІСОУ (ЧЕХІЯ)
FIGLI DI MADRE IGNOTA (ІТАЛІЯ)
MAD HEADS XL
ОТВІНТА

В програмі фесту:

70 концертів на 4 концертних сценах, танцювальна та літературна сцени, нічні вистави від театру пластичних мистецтв «Академія Руху» та етно-дискотеки, ігрові майданчики. Більше 100 майстер-класів і танцювальних програм, Виставка «Свірж Експо» та багато іншого.

Подробиці на сторінці
www.svirzh.com

Speed Caravan (Франція), Little Cow (Угорщина), Саламат Садикова (Киргизстан), Алтай Кай (Росія), Транскапела (Польща), Kroke (Польща), Аулі (Латвія), Свята Ватра (Україна-Естонія), Affabre Concipui (Польща), Eastblok DJ Music Team (Німеччина), Село і Люди, Контрабас, Пропала Грамота, Флайзза, Оркестр Янки Козир, Метелики, Чарзілля, ДримбаДаДзига, Тінь Сонця, Фліт, Гуцул Каліпсо, Singleton, Ми100, Конкорд, Самі Свої, Quinsberry Shot, Animals' Session, YouCrane, Полікарп, Гудаки, Бурдон, Кораллі, Нігунім, Рун, Стрибожі Внуці, Верлібена, Еренерія, ансамблі корінного співу Львівської області.

Тел. для довідок: у Києві +38 044 3602760, у Львові +38 032 2357788

Генеральний
інформаційний спонсор

Генеральний
інформаційний партнер

Генеральний
радіопартнер

ІТВ
рекомендує

Улюблене
радіо Фестивалю

Музичний
телепартнер

Головний
інтернет-партнер

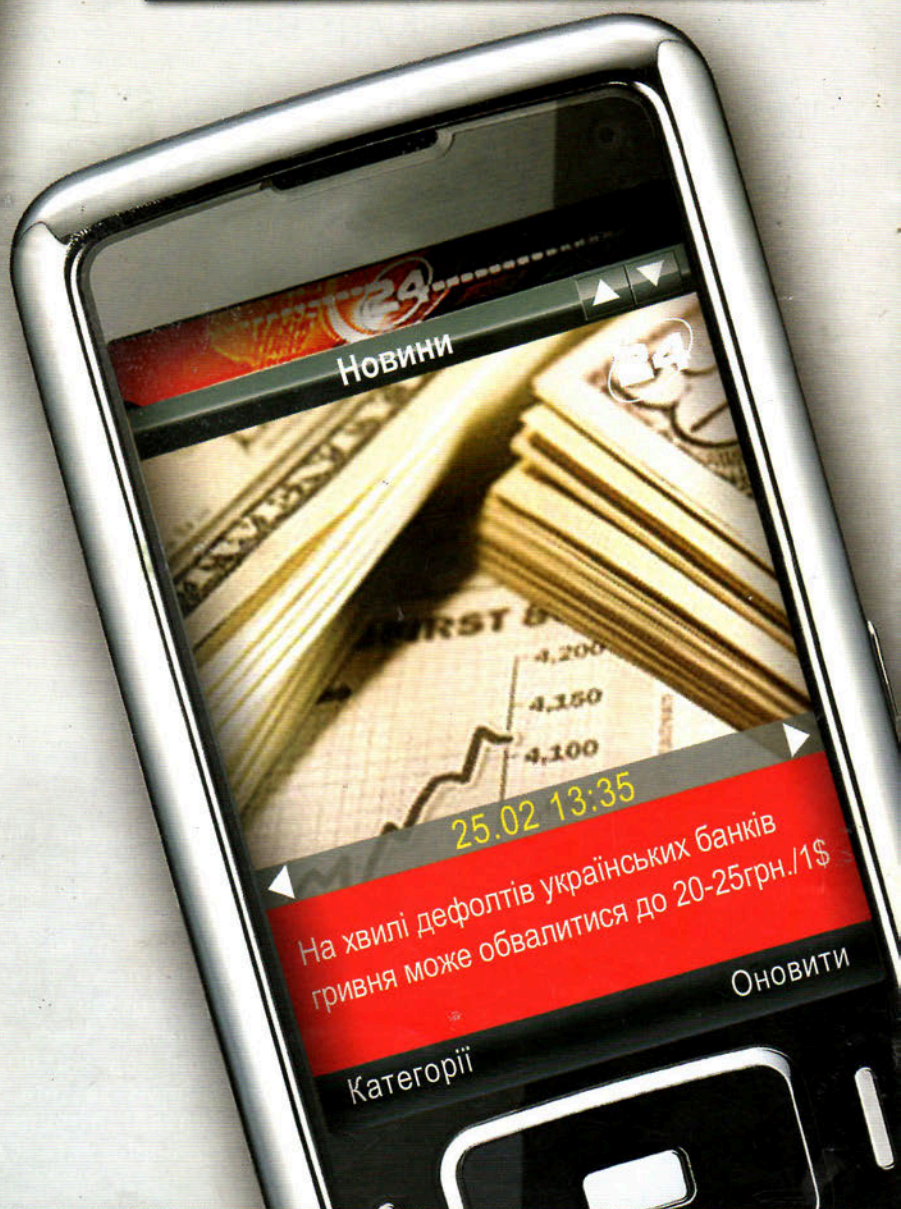
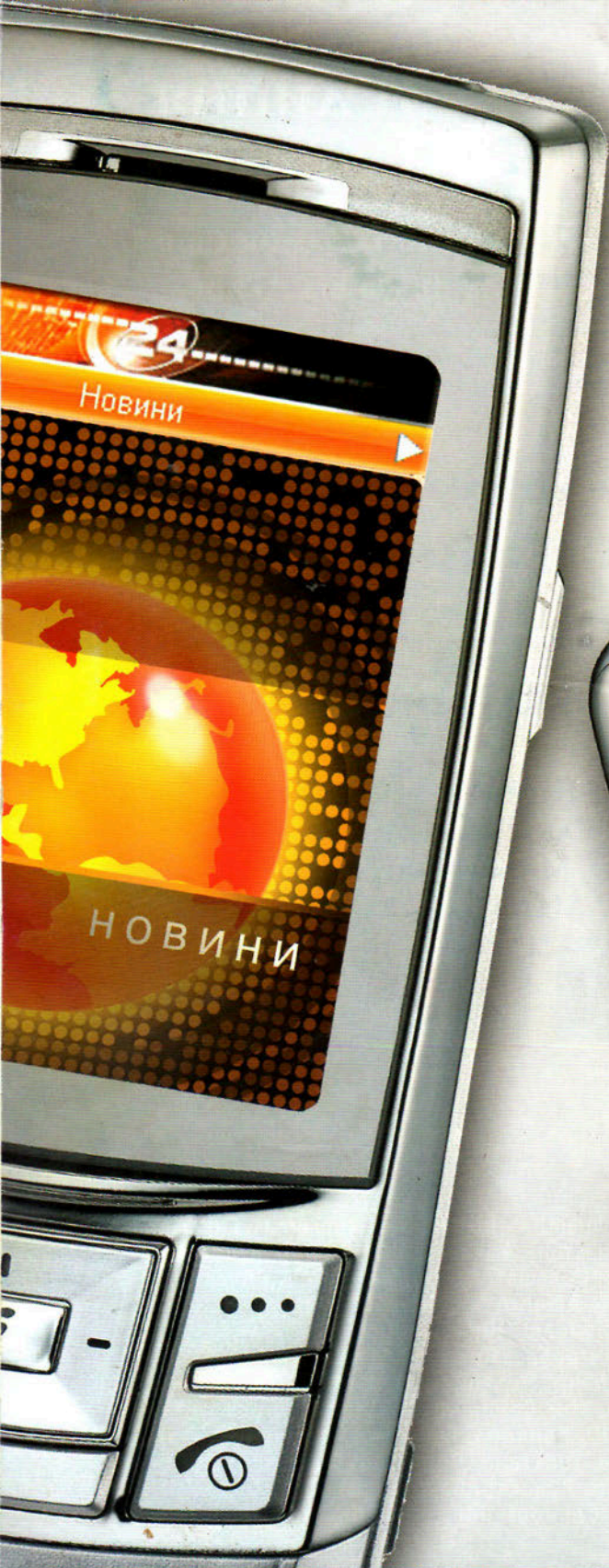

текстове повідомлення

ЗАХОДЬ НА
mobile.24tv.com.ua
і встановлюй
БЕЗКОШТОВНО

ДИВИСЬ НОВИНИ
КОЛИ ЗРУЧНО

телеканал новин

ПОДРОБИЦІ НА САЙТІ
www.24tv.com.ua